

LIETUVOS TEISMAI

VEIKLOS REZULTATAI

2020 m.

Turinys

	Jžangos žodis.....	4
	Teisėjų korpusas	6
	Bylų nagrinėjimo teismuose tendencijos	9
	2.1. Gautos ir išnagrinėtos bylos.....	10
	2.2. Bylų nagrinėjimo greitis	26
	2.3. Teismų darbo krūvio skaičiavimas.....	31
	2.4. Bylos, kurių nagrinėjimas užsitęsė.....	35
	2.5. Baudžiamosios bylos, nutrauktos suėjus senaties terminui.....	41
	2.6. Europos Žmogaus Teisių Teismo priimti sprendimai bylose prieš Lietuvą.....	42
	2.7. Elektroninės bylos	43
	Teisminė mediacija.....	48
	Teismų savivalda ir komisijos	53
	4.1. Visuotinis teisėjų susirinkimas.....	54
	4.2. Teisėjų taryba	56
	4.3. Teisėjų garbės teismas	59
	4.4. Teisėjų etikos ir drausmės komisija	61
	4.5. Pretendentų į teisėjus egzamino komisija	63
	4.6. Pretendentų į teisėjus atrankos komisija	68
	4.8. Nuolatinė teisėjų veiklos vertinimo komisija	71
	4.9. Teismų sistemos apdovanojimų komisija	73
	Saugumas Lietuvos teismuose	75
	5.1. Teismo psichologai	76
	5.2. Fizinis saugumas teismuose	81
	5.3. Teismo savanoriai	83

	Teismų informacinių technologijų plėtra	84
	6.1. Lietuvos teismų elektroninių paslaugų portalas e.teismas.lt	85
	6.2. Nuotoliniai teismo posėdžiai	87
	6.3. Informacinių technologijų srities naujovės ir pasiekimai	88
	Mokymai ir tarptautinis bendradarbiavimas	89
	Visuomenės informavimas	95
	Kokybės vadyba	98
	Projektai	102
	Asmens duomenų apsauga	106
	Teismų finansavimas	109
	Nacionalinės teismų administracijos veikla	111
	Priedai	115

Įžangos žodis

Teisingumas – trapi, sunkiai sukuriama ir palaikoma vertybė. Teisingumas – mūsų, Temidės tarnų, pareiga Lietuvai ir kiekvienam jos žmogui. Šią pareigą 2020-aisiais vykdėme atsakingai ir nepertraukiamai: beveik 750 šalies teisėjų nesustojo net tada, kai didžioji dalis pasaulio stabtelėjo prieš pandemijos uždangą.

Nors praeitais metais teismus pasiekė mažesni bylų kiekiai, vienas teisėjas vidutiniškai per dieną išnagrinėdavo po vieną ar net dvi bylas, o per metus pirmosios grandies teismuose kiekvienam Temidės tarnui teko po bemaž 400 bylų. Teisėjai ir kiti teismų sistemos darbuotojai susidūrė su koronaviruso nulemtais ribojimais, todėl buvo imtasi neatidėliotinių nuotolinio darbo ir bekontakčių paslaugų užtikrinimo priemonių. Informacinių technologijų specialistai beveik 3 500 teismų bendruomenės narių 22 šalies teismuose sugebėjo įdiegti, užtikrinti ir palaikyti nuotolinio darbo galimybes. Pandeminiais metais Lietuvos teismuose net 80 proc. iš 202 tūkstančių bylų – 6 proc. daugiau nei 2019 m. ir 9 proc. daugiau nei 2018 m. – buvo išnagrinėta elektronine forma, nuotolinių teismo posėdžių, organizuotų tiek su nacionalinėmis, tiek ir su užsienio valstybių institucijomis, skaičius paaugo beveik dvigubai ir siekė 3 865 posėdžius per metus, o portalu e.teismas.lt naudojosi daugiau kaip 86 tūkstančiai vartotojų ir buvo pasirašyta 3,5 mln. dokumentų.

Greta bylų nagrinėjimo praeitais metais buvo surengti net 10 973 nuotoliniai susitikimai, padėję užtikrinti tinkamas teisingumo vykdymo sąlygas. 2020 m. vyko įvairūs virtualūs tarptautinio bendradarbiavimo susirinkimai ir mokymai, buvo užtikrintos teisėjų ir teismų sistemos darbuotojų kvalifikacijos kėlimo galimybės, nesustojo ir teismų savivaldos darbas: net ir tokiais sudėtingomis sąlygomis įvyko nuotolinis Visuotinis teisėjų susirinkimas, buvo išrinkta nauja teismų savivalda. Į virtualią erdvę persikėlęs Teisėjų atrankos ir vertinimo mechanizmas judėjo pirmyn: įvyko 90 teismų savivaldos institucijų ir komisijų posėdžių, buvo parengta daugiau kaip 300 sprendimų projekty, o teisėjų korpusą papildė 26 nauji teisingumo vykdytojai – net 19 iš jų užaugo teismų sistemoje, t. y. iki paskyrimo dirbo teisėjų padėjėjais.

Žvelgdami į praeitus metus galime pasidžiaugti, kad sumažėjo apylinkių ir apygardų teismų krūviai, tai reiškia, kad turėjome daugiau erdvės sprendimų kokybei, kurią kaip ir kasmet stengėmės išlaikyti aukštą: 2020 m. bylų proceso šalys apskundė tik 5,8 proc. teismų priimtų procesinių sprendimų, ir tik 1,81 proc. visų priimtų sprendimų buvo pakeisti arba panaikinti. Teisingumo kokybė Lietuvoje pasitvirtino ir tarptautiniu lygiu, nes žymiai sumažėjo Europos Žmogaus Teisių Teismui (EŽTT) pateiktų peticijų prieš Lietuvą: 2019 m. EŽTT buvo pateiktos 448 peticijos, o 2020 m. – 408 peticijos.

Džiaugiamės ne tik kokybiškai vykde teisingumą, bet ir prisidėję prie taikos, saugumo jausmo ir kokybiško aptarnavimo valstybinėse institucijose puoselėjimo. Metų pradžioje šeimos bylose tapo privaloma teisminė mediacija. Praėjusiais metais beveik pora šimtų šeimos ginčų buvo išspręsti taikiai, o santykiai nebuvo sugriauti. Teismuose viena labiausiai pažeidžiamų teismų lankytojų grupių – vaikai – galėjo pasijusti dar saugiau: teismo psichologų komanda išsiplėtė iki 16 profesionalų, teisėjams padedančių vykdyti nepilnamečių apklausas, psichologų veiklą pradėjo kuruoti 2 mokslininkai. Ne tik vaikai, bet ir kiti teismų lankytojai sulaukė pagalbos: net 54 savanoriai 7 teismuose tiesė pagalbos ranką. Atida žmonių problemoms ir poreikiams pasiteisino: net 95 procentai apklaustųjų Lietuvos teismų aptarnavimą įvertino itin aukštais balais, o pačius aukščiausius balus skyrė žmonės, į teismus kreipęsi savo iniciatyva.

Ar praeitais metais šie darbai buvo pastebėti? Teismai kaip ir kasmet buvo viena dažniausiai žiniasklaidoje minimų valstybinių institucijų, patys teismai išplatino 680 straipsnių ir pranešimų spaudai, žinių sklaidos kanaluose pasirodė beveik 700 teisėjų komentarų, 200 iš jų pateko į radijo ir televizijos laidas. Vis dėlto dažniausiai teisingumo namų vardas žiniasklaidos priemonėse buvo linksniuojamas

baudžiamojo teismo ar net ikiteismo proceso kontekste, įtariamieji ir kaltinamieji antraštėmis, reportažais ar žiniasklaidos vartotojų komentarais nuteisiami dar iki teismo, o teisėjai kritikuojami už per švelnius nuosprendžius.

Siekdami formuoti kokybiškesnę bausmių politiką, atsižvelgdami į bylos aplinkybes teisėjai pirmiausia stengėsi skirti su laisvės atėmimu nesusijusias bausmes, kuriomis, įvairių sričių specialistų nuomone, galima pasiekti daug geresnių rezultatų, nei realaus laisvės atėmimo bausmėmis. Nepaisant šių pastangų, remiantis „World Prison Brief“ duomenimis, pagal įkalintų asmenų skaičių 100 000 gyventojų Lietuva užėmė 5 vietą Europoje (mūsų šalį lenkia tik Rusija, Baltarusija, Turkija ir Sakartvelas) ir pirmavo Europos Sąjungoje. Kodėl laisvės atėmimo bausmė vis dar užima antrą vietą Lietuvos teismų skiriamų bausmių sąraše? Ką galime pakeisti, kad žiniasklaidoje būtų pastebėti ne tik vos 8 procentus visų teismų verdiktų sudarantys nuosprendžiai, bet ir profesionalios bei nuoširdžios teisėjų pastangos atstatyti teisingumą šeimos, verslo ir kitose be galo svarbiose visuomenės gyvenimo srityse?

Įvardyti klausimai parodo tik dalį opių ne tik teismams, bet ir visai valstybei problemų, kurios šaukiasi rimtų sprendimų. Įvertinę savo pasiektus rezultatus judėsime laikydamiesi Teisėjų tarybos strateginių veiklos krypčių ir savo darbus išdėliodami pagal prioritetus taip, kad kiekvieno žmogaus teisė į teisingumą būtų apginta, kad teisingumo vykdymo sąlygos būtų geresnės, kad visa teismų bendruomenė jėgas sutelktų bendroms problemoms spręsti.

**Teisėjų tarybos pirmininkė
Sigita Rudėnaitė**

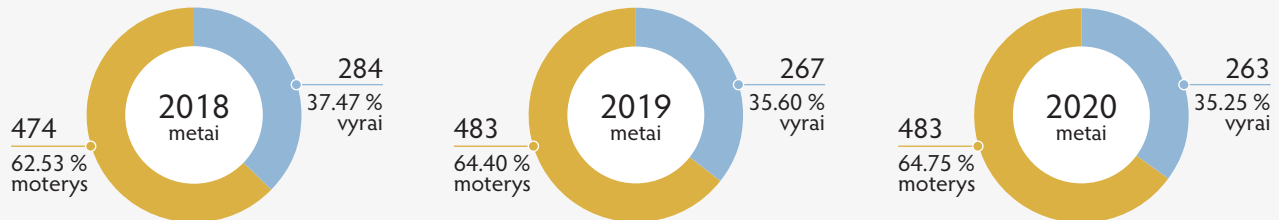
1. Teisėjų korpusas

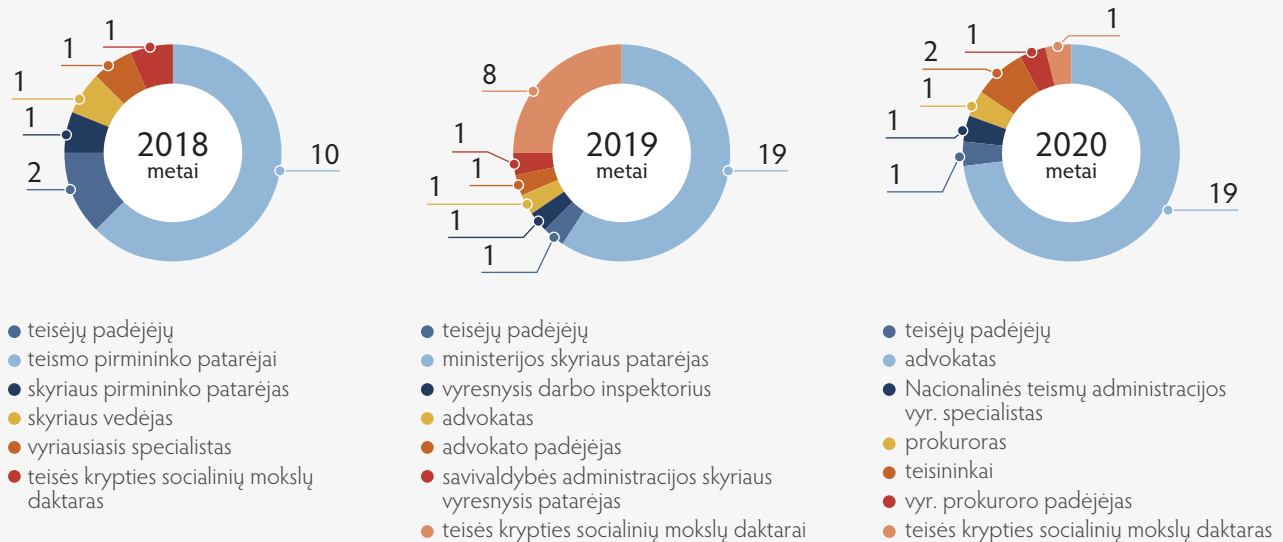
2020 m. teismuose dirbo 746* teisėjai (2019 m. – 750, 2018 m. – 758), iš jų 468 – apylinkių teismuose, 155 – apygardų teismuose, 24 – Vilniaus apygardos administraciniame teisme, 21 – Regionų apygardos administraciniame teisme, 29 – Lietuvos apeliaciniame teisme, 19 – Lietuvos vyriausiąjame administraciniame teisme, 30 – Lietuvos Aukščiausiajame Teisme.

Didžiausiame Lietuvoje Vilniaus miesto apylinkės teisme dirbo 104 teisėjai, mažiausiai teisėjų dirbo Plungės (16) ir Telšių (15) apylinkių teismuose. Po 2 teisėjus dirbo Vilniaus regiono apylinkės teismo Švenčionių rūmuose, Alytaus apylinkės teismo Lazdijų rūmuose ir Plungės apylinkės teismo Skuodo rūmuose.

Lietuvos teismuose dirbo:

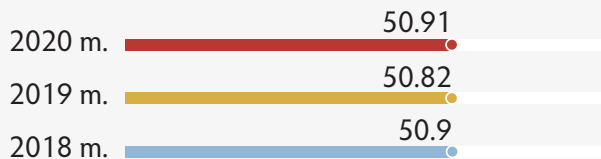
Naujai paskirti teisėjai:

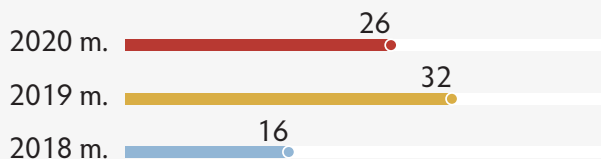
* 2020 m. gruodžio 31 d. duomenimis.

Teisėjų korpuso amžiaus vidurkis išlieka panašus:

Naujai paskirti teisėjai:

Nors daugumą paskirtų naujų teisėjų sudaro moterys, tačiau ženkliai padidėjo paskirtų teisėjų vyrų skaičius (2020 m. – 15 moterų ir 11 vyrų, 2019 m. – 26 moterys ir 6 vyrai, 2018 m. – 11 moterų ir 5 vyrai).

2020 m. 1 teisėjas paskirtas teismo pirmininku:

- ♦ Arūnas Purvainis – Kauno apylinkės teismo pirmininku.

4 teisėjai paskirti teismų skyrių pirmininkais:

- ♦ Marius Bajoras – Lietuvos apeliacinio teismo Civilinių bylų skyriaus pirmininku;
- ♦ Giedrė Čėsnienė – Vilniaus apygardos teismo Civilinių bylų skyriaus pirmininke;
- ♦ Marius Bartninkas – Kauno apygardos teismo Civilinių bylų skyriaus pirmininku;
- ♦ Irena Stasiūnienė – Šiaulių apygardos teismo Civilinių bylų skyriaus pirmininke.

Atleisti teisėjai

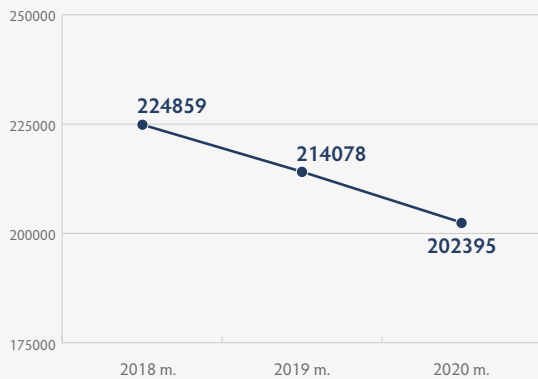
2020 m. iš pareigų atleisti 28 teisėjai – mažiau nei 2019 m. (2019 m. – 37, 2018 m. – 24): 19 teisėjų buvo atleista pasibaigus įgaliojimų laikui ar sulaukus įstatyme nustatyto pensinio amžiaus (2019 m. – 22, 2018 m. – 18), 7 – savo noru (2019 m. – 7, 2018 m. – 4), 2 – už teisėjo vardą žeminantį poelgį (2019 m. – 5, 2018 m. – 1). 2 teisėjai mirė.

2. Bylų nagrinėjimo teismuose tendencijos

2.1. Gautos ir išnagrinėtos bylos

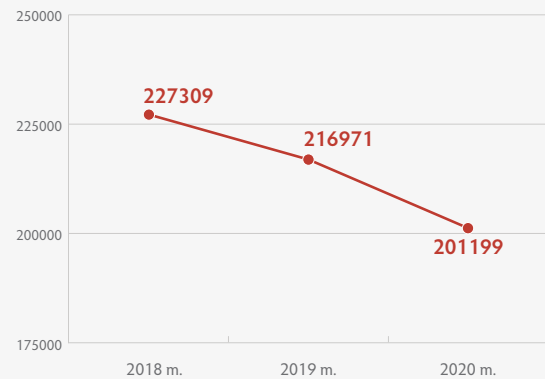
2020 m. Lietuvos apylinkių, apygardų (I instancija) ir apygardų administraciniuose teismuose:

Gautos bylos:

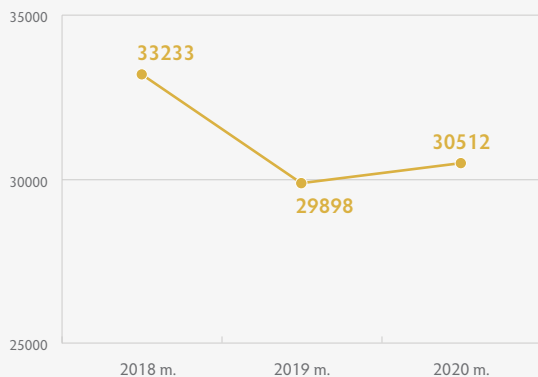
Gautų bylų skaičius, lyginant su 2019 m., sumažėjo 4 proc., lyginant su 2018 m., sumažėjo 14 proc.

Išnagrinėtos bylos:

Išnagrinėtų bylų skaičius, lyginant su 2019 m., sumažėjo 7 proc., lyginant su 2018 m., sumažėjo 11 proc.

Neišnagrinėtų bylų likutis:

2020 m. bylų likutis buvo 2 proc. didesnis nei 2019 m., tačiau 8 proc. mažesnis nei 2018 m. Tam įtakos turėjo ir abiejų karantinų ribojimai.

Lyginant su 2019 m., gautų civilinių bylų sumažėjo 5,64 proc., o išnagrinėtų – 6,46 proc., t. y. 2020 m. ir gautų ir išnagrinėtų bylų lyginant su 2019 metais, sumažėjo apie 6 proc.

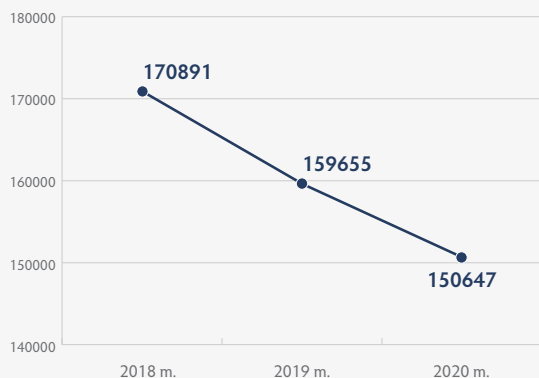

Civilinės bylos

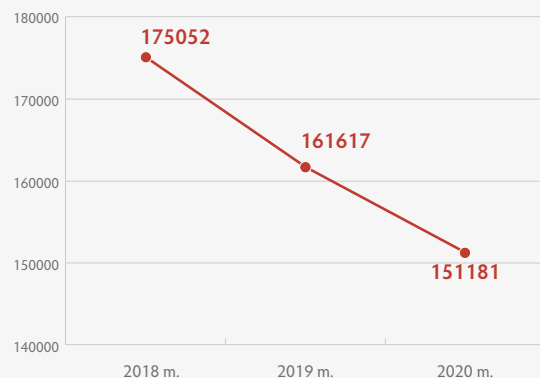
2020 m., palyginti su 2019 m., išnagrinėtų civilinių bylų skaičius apylinkių ir apygardų teismuose (I instancija) sumažėjo 6,46 proc. ir buvo 13,64 proc. mažesnis nei 2018 m.*

Civilinių bylų, kurių nagrinėjimas truko ilgiau nei 6 mėnesius, 2020 m. buvo 10 070 (2019 m. – 11 508, 2018 m. – 12 929).

Gautos bylos:

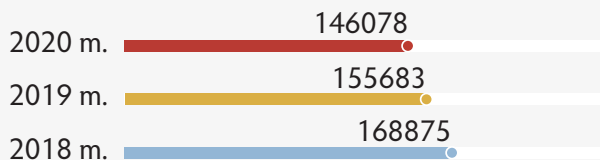

Išnagrinėtos bylos:

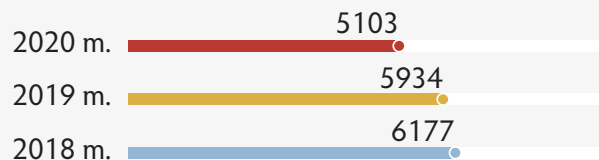

Iš jų:

Apylinkių teismuose išnagrinėta:

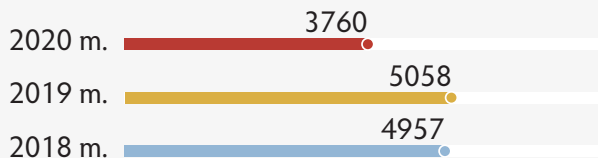
Apygardų teismuose išnagrinėta:

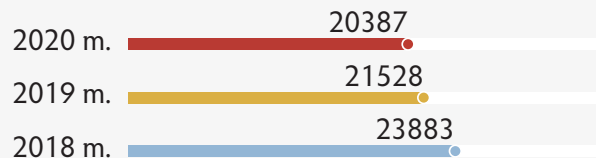
* Dalį šeimos ginčų pavyko išspęsti taikiai, pritaikius mediaciją iki teismo <https://tm.lrv.lt/lt/naujienos/metai-su-mediacija-trecdalis-seimu-gincus-issprendzia-taikiai>.

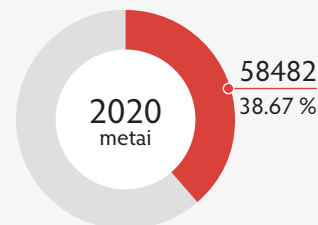
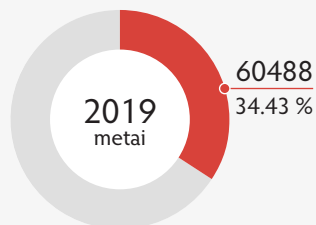
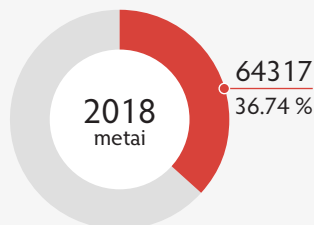
Apylinkių ir apygardų teismuose civilinių bylų nutraukta teismams patvirtinus taikos sutartį:

Apylinkių ir apygardų teismuose neišnagrinėtų civilinių bylų likutį sudarė:

Dėl teismo įsakymo išdavimo išnagrinėtos civilinės bylos (bylų skaičius ir procentinė dalis nuo visų išnagrinėtų civilinių bylų*):

*2018 ir 2019 m. išnagrinėtų civilinių bylų skaičiaus padidėjimą lėmė išaugęs civilinių bylų dėl teismo įsakymo išdavimo skaičius. 2020 m. bylų dėl teismo įsakymo išdavimo sumažėjo, todėl ir toliau matyti bendro išnagrinėtų civilinių bylų skaičiaus mažėjimo tendencijos. Šių bylų dėl teismo įsakymo išdavimo sumažėjimą galėjo lemti ir bendras skolininkų fizinių asmenų mažėjimas 2018–2020 m. Remiantis kredito biuro „Creditinfo“ pateiktais duomenimis, 2021 m. sausio 1 d. skolininkų fizinių asmenų buvo 161 809, 2020 m. sausio 1 d. skolininkų fizinių asmenų buvo 163 929, 2018 m. sausio 1 d. – 207 000.

2020 m. apygardų teismuose labai sumažėjo I instancija išnagrinėtų civilinių bylų dėl juridinių asmenų bankroto – 1 624 bylos (2019 m. – 2 787, 2018 m. – 3 269). Iš išnagrinėtų bylų 1 461 byla buvo gauta iki 2020 m. balandžio 25 d., kuomet įsigaliojo 2020 m. balandžio 21 d. Lietuvos Respublikos naujojo koronaviruso (COVID-19) sukeltų pasekmių poveikio Lietuvos Respublikos juridinių asmenų nemokumo įstatymo įstatymui įstatymas Nr. XIII-2861, kuriuo buvo laikinai sustabdytas nemokumo proceso inicijavimas. Įstatymo priėmimą inicijavo Teisėjų taryba, pateikusi siūlymus taikyti moratoriumą vadovų pareigai ir kreditorių teisei inicijuoti juridinio asmens nemokumo procesą karantino laikotarpiu.

2020 m. pirmosios instancijos teismų dažniausiai nagrinėtos civilinės bylos dėl:

- ◆ **prievolių** (dėl paskolų grąžinimo, pirkimo–pardavimo įsipareigojimų ir kt.) – 48 187 bylos (2019 m. – 52 728, 2018 m. – 60 869);
- ◆ **šeimos teisinių santykių** (dėl santuokos nutraukimo, išlaikymo vaikams priteisimo ir kt.) – 15 709 bylos (2019 m. – 18 066, 2018 m. – 18 564), iš jų dėl santuokos nutraukimo išnagrinėtos 8 987 bylos (2019 m. – 9 910, 2018 m. – 10 041), dėl santuokos nutraukimo abiejų sutuoktinių bendru sutikimu išnagrinėtos 7 488 bylos (2019 m. – 7 729, 2018 m. – 7 708), bylų dėl įvaikinimo išnagrinėta 112 (2019 m. – 151, 2018 m. – 185);
- ◆ **daiktinių teisinių santykių** (dėl nuosavybės teisės gynimo, hipotekos ir kt.) – 3 061 byla (2019 m. – 2 914, 2018 m. – 3 836);
- ◆ **juridinių asmenų** (dėl bankroto, valdančių organų sprendimų teisėtumo ir kt.) – 2 767 bylos (2019 m. – 3 635, 2018 m. – 3 980);
- ◆ **bylos su tarptautiniu elementu** (bylos, kuriose taikytos tarptautinio civilinio proceso teisės normos ir kt.) – 1 389 bylos (2019 m. – 1 544, 2018 m. – 1 733);
- ◆ **darbo teisinių santykių** (dėl darbo užmokesčio, darbo sutarties pasibaigimo bei nutraukimo ir kt.) – 812 bylų (2019 m. – 749, 2018 m. – 755).

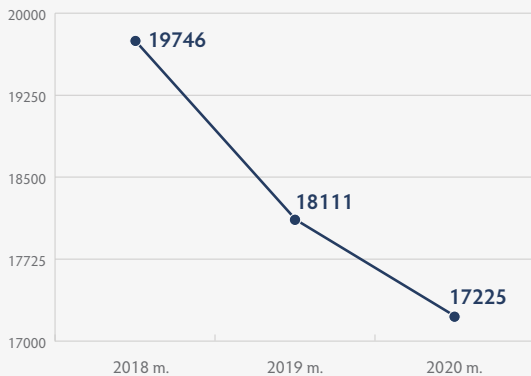
2020 m., lyginant su 2019 m., matyti išnagrinėtų bylų dėl daiktinių teisinių santykių, darbo santykių didėjimo, o kitų pirmiau nurodytų bylų – mažėjimo tendencijos.

Baudžiamosios bylos

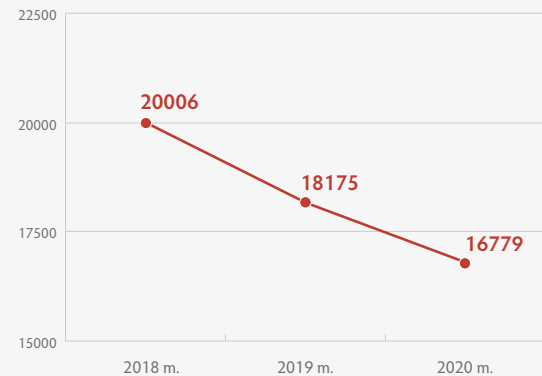
Apylinkių ir apygardų teismuose (I instancija) 2020 m., palyginti su 2019 m., išnagrinėtų baudžiamųjų bylų skaičius sumažėjo 8 proc., palyginti su 2018 m., – 16 proc. Tai galėjo lemti sumažėjęs nusikalstamumo Lietuvos Respublikoje lygis. Informatikos ir ryšių departamento prie Lietuvos Respublikos vidaus reikalų ministerijos duomenimis, 2020 m., lyginant su 2019 m., užregistruota 10 proc. mažiau nusikalstamų veikų.

Baudžiamųjų bylų, kurių nagrinėjimas truko ilgiau nei 6 mėnesius, 2020 m. buvo 1 765 bylos (2019 m. – 1 499, 2018 m. – 1 713). Padidėjusį tokių bylų skaičių, lyginant su 2019 metais, labiausiai tikėtina lėmė karantino laikotarpiais atidėti teismo posėdžiai, atsižvelgiant į teisinio reguliavimo baudžiamajame procese ypatumus.

Gautos bylos:

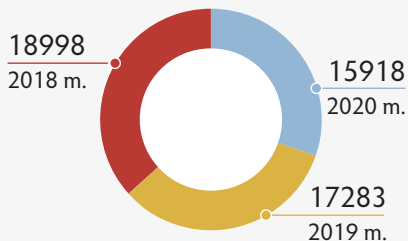

Išnagrinėtos bylos:

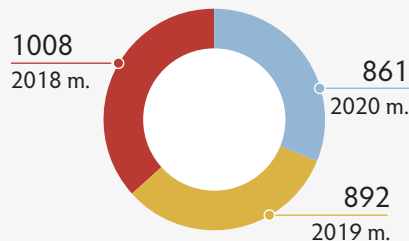

Iš jų:

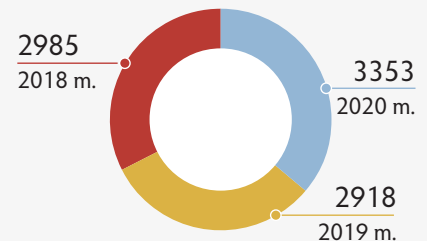
Apylinkių teismuose
išnagrinėtos baudžiamosios
bylos:

Apygardų teismuose
išnagrinėtos baudžiamosios
bylos:

Apylinkių ir apygardų teismuose
neišnagrinėtų baudžiamųjų bylų
likutį sudarė:

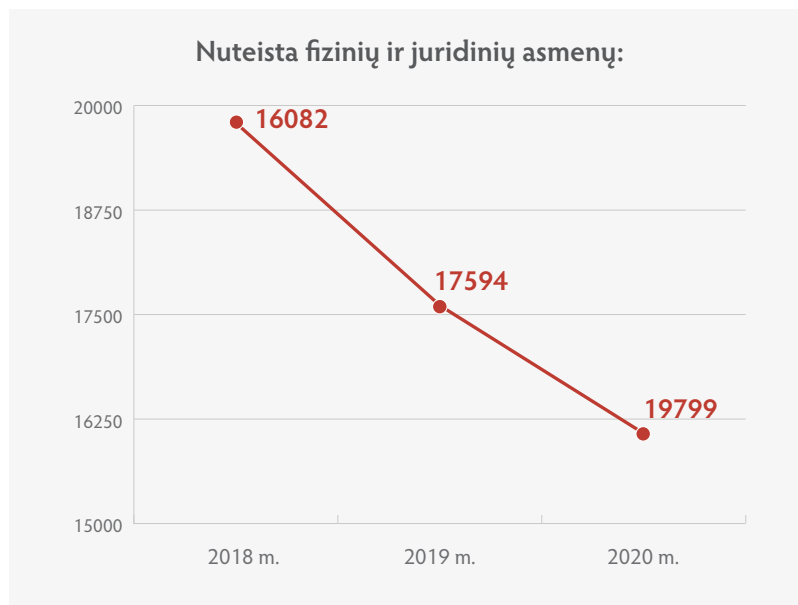
2020 m. pirmosios instancijos teismų dažniausiai nagrinėtos baudžiamosios bylos dėl:

- ◆ **nusikaltimų žmogaus sveikatai** – 4 999 bylos (2019 m. – 5 507, 2018 m. – 6 236); iš jų dėl sunkaus savo artimojo giminaičio ar šeimos nario sveikatos sutrikdymo 35 bylos (2019 m. – 32, 2018 m. – 37), fizinio skausmo sukėlimo ar nežymaus sveikatos sutrikdymo savo artimam giminaičiui ar šeimos nariui – 2 775 bylos (2019 m. – 3 076, 2018 m. – 3 828);
- ◆ **nusikaltimų ir baudžiamųjų nusižengimų transporto eismo saugumui** – 4 486 bylos (2019 m. – 4 494, 2018 m. – 4 596), iš jų dėl kelių transporto priemonės vairavimo arba praktinio vairavimo mokymo apsvaigus nuo alkoholio, kai kraujyje buvo daugiau negu 1,5 promilės alkoholio, – 4 063 bylos (2019 m. – 3 927, 2018 m. – 4 253), o iš jų 3 912 bylų dėl vairavimo transporto priemonės arba praktinio vairavimo mokymo būnant neblaiviam* bei 151 byla dėl kelių transporto priemonės vairavimo arba praktinio vairavimo mokymo apsvaigus nuo alkoholio, kai jo kraujyje buvo daugiau negu 1,5 promilės alkoholio (pagal BK 281 str. 7 dalį); kai buvo nesunkiai sutrikdyta kito žmogaus sveikata arba nukentėjusiam asmeniui padaryta didelės turtinės žalos – 82 bylos (2019 m. – 70, 2018 m. – 54); kai buvo sunkiai sutrikdyta kito žmogaus sveikata – 13 bylų (2019 m. – 20, 2018 m. – 14); kai žuvo žmogus – 11 bylų (2019 m. – 22, 2018 m. – 9);
- ◆ **nusikaltimų ir baudžiamųjų nusižengimų nuosavybei, turtinėms teisėms ir turtiniams interesams** (vagystės ir kt.) – 3 177 bylos (2019 m. – 3 530, 2018 m. – 3 971);
- ◆ **nusikaltimų ir baudžiamųjų nusižengimų, susijusių su disponavimu narkotinėmis ar psichotropinėmis, nuodingomis ar stipriai veikiančiomis medžiagomis** – 1 436 bylos (2019 m. – 1 627, 2018 m. – 1 578);
- ◆ **nusikaltimų ir baudžiamųjų nusižengimų viešajai tvarkai** (tas, kas viešoje vietoje įžūliu elgesiu, grasinimais, piktybiškai tyčiodamasis arba vandališkais veiksmais demonstravo nepagarbą aplinkiniams ar aplinkai ir sutrikdė visuomenės rimtį ar tvarką ir kt.) – 886 bylos (2019 m. – 1 067, 2018 m. – 1 226);
- ◆ **nusikaltimų ir baudžiamųjų nusižengimų teisingumui** – 585 bylos (2019 m. – 586, 2018 m. – 605);
- ◆ **nusikaltimų ir baudžiamųjų nusižengimų valstybės tarnybai ir viešiesiems interesams** – 195 bylos (2019 m. – 257, 2018 m. – 324), iš jų dėl kyšininkavimo – 25 bylos (2019 m. – 16, 2018 m. – 26); dėl prekybos poveikiu – 9 bylos (2019 m. – 9, 2018 m. – 6), dėl papirkimo – 143 bylos (2019 m. – 194, 2018 m. – 266);
- ◆ **dėl žiauraus elgesio su gyvūnais** – 25 bylos (2019 m. – 29, 2018 m. – 27).

* Bylos pagal Baudžiamojo kodekso 2811 straipsnį („Transporto priemonių vairavimas, kai vairuoja neblaivus asmuo“), įsigaliojusį 2019 m. balandžio 1 d.

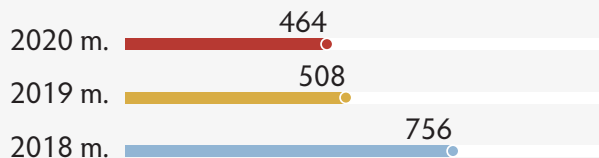

Įvertinus dažniausiai nagrinėtas bylas pagal atskiras kategorijas, matyti, kad visų kategorijų bylų skaičiai, lyginant su 2019 m., mažėjo, tačiau nežymiai padidėjo bylų dėl kelių transporto priemonės vairavimo arba praktinio vairavimo mokymo apsvaigus nuo alkoholio, kai kraujyje buvo daugiau negu 1,5 promilės alkoholio (2020 m. – 4 063 bylos, 2019 m. – 3 927).

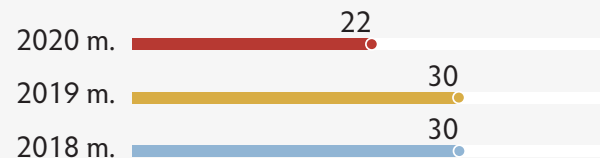
Iš jų:

Nepilnamečiai*:

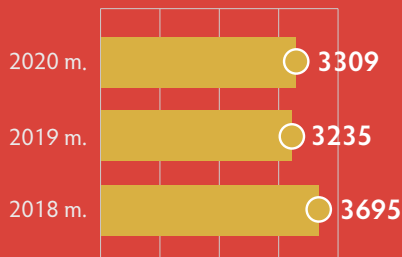
*Daugiausia nepilnamečių nuteista už vagystes (36 proc.).

Juridinių asmenų**:

**Daugiausia juridinių asmenų nuteista už apgaulingą apskaitos tvarkymą (50 proc.).

Dėl kelių transporto priemonės vairavimo arba praktinio vairavimo mokymo apsvaigus nuo alkoholio ar vengiant neblaivumo patikrinimo, kai kraujyje buvo daugiau negu 1,5 promilės alkoholio:

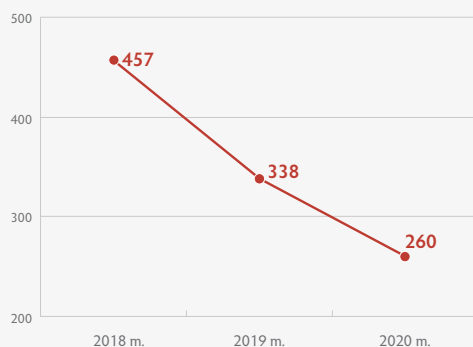
Dažniausiai skirtos šios bausmės ir baudžiamojo poveikio priemonės:

- ◆ uždraudimas naudotis specialia teise – 3 590 (2019 m. – 3 420, 2018 m. – 3 703);
- ◆ turto konfiskavimas – 3 403 (2019 m. – 3 224, 2018 m. – 3 275);
- ◆ bauda – 2 334 (2019 m. – 2 199, 2018 m. – 2 523);
- ◆ areštas – 787 (2019 m. – 658, 2018 m. – 840).

2020 m. asmenų, nuteistų už smurtą artimoje aplinkoje, skaičius išliko panašus kaip ir 2019 m. arba pakito nežymiai. Nuteista:

- ◆ 11 asmenų už savo artimojo giminaičio ar šeimos nario nužudymą (2019 m. – 14, 2018 m. – 17);
- ◆ 26 asmenys už sunkų savo artimojo giminaičio ar šeimos nario sveikatos sutrikdymą (2019 m. – 26, 2018 m. – 26);
- ◆ 104 asmenys už nesunkų savo artimojo giminaičio ar šeimos nario sveikatos sutrikdymą (2019 m. – 140, 2018 m. – 135);
- ◆ 2 365 asmenys už fizinio skausmo sukėlimą ar nežymų sveikatos sutrikdymą savo artimam giminaičiui ar šeimos nariui (2019 m. – 2 215, 2018 m. – 2 784);
- ◆ 15 asmenų už piktnaudžiavimą tėvų, globėjo ar rūpintojo arba kitų teisėtų vaiko atstovų teisėmis ar pareigomis (2019 m. – 19, 2018 m. – 19).

Išteisinta fizinių ir juridinių asmenų:

Priverčiamosios medicinos priemonės buvo taikytos 266 asmenims (2019 m. – 287, 2018 m. – 276).

Atleisti nuo bausmės 7 nuteistieji (2019 m. – 23, 2018 m. – 5).

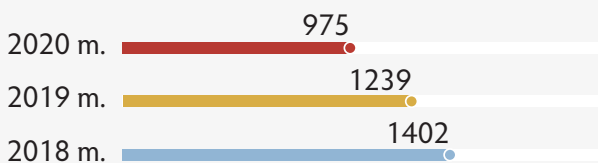
Dažniausiai teismų skirtos baudmės:

- ♦ bauda – 4 918 asmenų (2019 m. – 5 234, 2018 m. – 5 715);
- ♦ terminuotas laisvės atėmimas – 3 389 asmenims (2019 m. – 4 307, 2018 m. – 4 882);
- ♦ laisvės apribojimas – 4 074 asmenims (2019 m. – 4 314, 2018 m. – 4 825);
- ♦ areštas – 2 934 asmenims (2019 m. – 2 776, 2018 m. – 3 063);
- ♦ viešieji darbai – 1 023 asmenims (2019 m. – 1 114, 2018 m. – 1 303).

Vyrauja tendencija, jog teismai, atsižvelgdami į bylos aplinkybes, pirmiausia stengiasi skirti su laisvės atėmimu nesusijusias bausmes, t. y. esant galimybei baudmės tikslą stengiasi pasiekti kitomis priemonėmis. Tačiau remiantis „World Prison Brief“ duomenimis (<http://www.prisonstudies.org/>), pagal įkalintų asmenų skaičių 100 000 gyventojų, Lietuva kaip ir ankstesniais metais užima 5 vietą Europoje (įkalintų asmenų skaičiumi Lietuvą lenkia tik Rusija, Baltarusija, Turkija ir Sakartvelas) ir pirmauja Europos Sąjungoje.

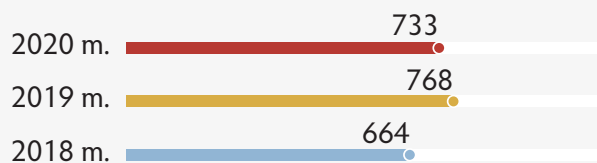
Bausmės vykdymo atidėjimas

Bausmės vykdymas I instancijos teismuose atidėtas (asmenų skaičius):

Atveju, kai teismo nuosprendžiu nuteistajam skiriama laisvės atėmimo bausmė ir atidedamas jos vykdymas, mažėja, tačiau viena iš mažėjimo priežasčių gali būti ir mažėjantis teismuose gaunamų baudžiamųjų bylų skaičius.

Baudžiamosiose bylose atleista nuo baudžiamosios atsakomybės pagal laidavimą (asmenų skaičius):

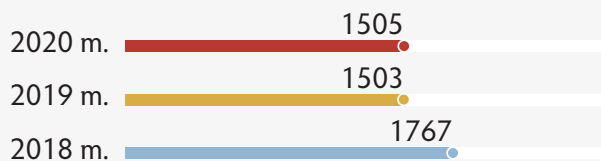

Lyginant su 2019 m., baudžiamosiose bylose nuo baudžiamosios atsakomybės atleista pagal laidavimą nežymiai mažiau asmenų.

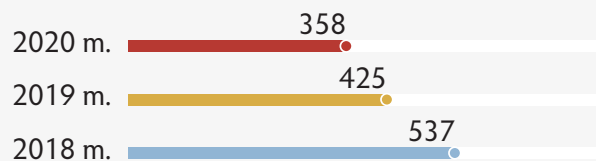
Lygtinis paleidimas iš pataisos įstaigų

Lygtinis paleidimas iš pataisos įstaigų:

2020 m. išnagrinėtų teikimų ir prašymų dėl lygtinio paleidimo iš pataisos įstaigų skaičius, lyginant su 2019 m., beveik nepakito.

Visiškai ar iš dalies patenkinti prašymai:

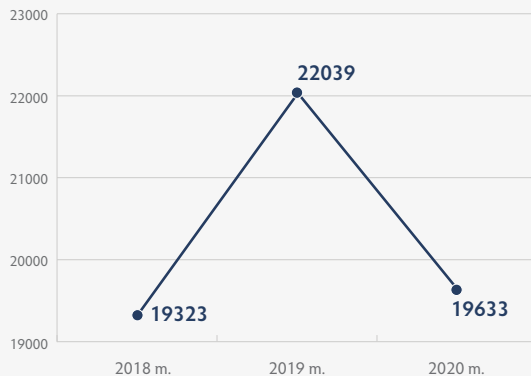

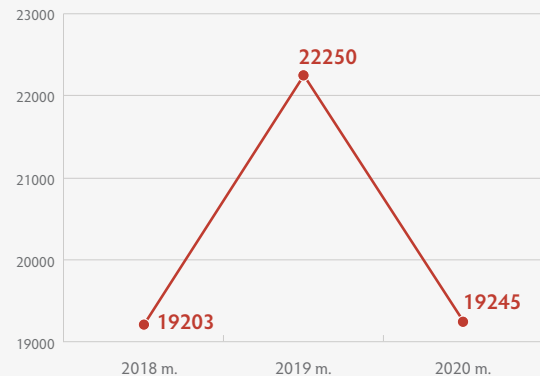
Administracinių nusižengimų bylos

2020 m., palyginti su 2019 m., išnagrinėtų administracinių nusižengimų bylų skaičius apylinkių teismuose sumažėjo 14 proc., palyginti su 2018 m., – padidėjo 0,2 proc.*

Apylinkių teismuose gauta:

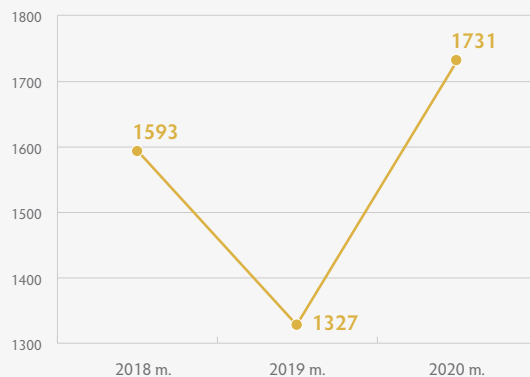

Apylinkių teismuose išnagrinėtos:

* Padidėjimo pokytį lėmė tai, kad 175 procentais padaugėjo išnagrinėtų bylų dėl administracinių nusižengimų, susijusių su žmonių gyvybės ir sveikatos apsauga (ANK 45–71 straipsniai).

Administracinių nusižengimų bylų likutis:

Padidėjusį bylų likutį galima lėmė karantino laikotarpiais atidėti teismo posėdžiai žodinio proceso tvarka nagrinėtinose bylose.

2020 m. dažniausiai nagrinėtos bylos buvo:

- ♦ **transporto, kelių ūkio ir ryšių srityje** – 7 583 bylos (2019 m. – 9 256, 2018 m. – 5 640), iš kurių **transporto priemonių vairavimas, esant vairuotojams neblaiviems arba apsvaigusiems nuo narkotinių, psichotropinių ar kitų psichiką veikiančių medžiagų**, – 640 bylų (2019 m. – 741, 2018 m. – 708), **transporto priemonių vairavimas neblaivių ar apsvaigusių nuo narkotinių, psichotropinių ar kitų psichiką veikiančių medžiagų asmenų, neturinčių teisės vairuoti**, – 909 bylos (2019 m. – 1 612, 2018 m. – 960), **pakartotinis transporto priemonių vairavimas neblaivių arba apsvaigusių nuo narkotinių, psichotropinių ar kitų psichiką veikiančių medžiagų vairuotojų** – 345 bylos (2019 m. – 359, 2018 m. – 250);
- ♦ **dėl kėsimosi į viešąją tvarką** (nedidelis viešosios tvarkos pažeidimas, neblaivaus asmens pasirodymas viešose vietose ir kt.) – 3 755 bylos (2019 m. – 4 650, 2018 m. – 4 838);
- ♦ **dėl kėsimosi į nustatytą valdymo tvarką** – 3 087 bylos (2019 m. – 3 447, 2018 m. – 4 077);
- ♦ **susijusios su prekyba, finansų sistema ir statistika** – 1 983 bylos (2019 m. – 2 337, 2018 m. – 1 706);
- ♦ **susijusios su nuosavybe, turtinėmis teisėmis ir turtiniais interesais** – 732 bylos (2019 m. – 967, 2018 m. – 928);
- ♦ **susijusios su žmonių gyvybės ir sveikatos apsauga** – 482 bylos (2019 m. – 175, 2018 m. – 118).

Įvertinus nagrinėtas bylas pagal atskiras kategorijas, lyginant su 2019 m., 2020 m. ženkliai padidėjo skaičius bylų, susijusių su žmonių gyvybės ir sveikatos apsauga. Tai lėmė išaugęs nusizengimų, susijusių su Lietuvos Respublikos teritorijoje paskelbto karantino sąlygų nesilaikymu, skaičius.

COVID-19 BYLOS

2020 metais buvo išnagrinėta 213 bylų dėl Lietuvoje taikytų reikalavimų ir ribojimų, susijusių su COVID-19 ligos (koronaviruso) plitimo prevencija, nesilaikymo:

- ◆ **201 byla** buvo išnagrinėta Lietuvos Respublikos **administracinių nusižengimų kodekso** 45 straipsnio pagrindu (atsakomybė už visuomenės sveikatos srities Europos Sąjungos reglamentų ar sprendimų, higienos norminių aktų ar kitų visuomenės sveikatos srities teisės aktų, Lietuvos Respublikos žmonių užkrečiamųjų ligų profilaktikos ir kontrolės įstatymo pažeidimą);
- ◆ **12 bylų** buvo išnagrinėta Lietuvos Respublikos **baudžiamojo kodekso** 277 straipsnio pagrindu (atsakomybė už kovos su epidemijomis ar užkrečiamosiomis ligomis taisyklių pažeidimą).

Dažniausi administraciniai nusižengimai – nosį ir burną dengiančių apsaugos priemonių nedėvėjimas, būriavimasis didesnėmis, nei leidžiama, asmenų grupėmis.

Dažniausias nusikaltimas – saviizoliacijos reikalavimo nesilaikymas, esant teigiamam laboratorinio tyrimo rezultatui.

Daugiausia asmenys administracinių nusižengimų bylose nubausti baudomis, iš kurių mažiausia – 50 eurų, didžiausia – 1 500 eurų.

Daugiausia asmenys (8) **baudžiamosiose bylose** buvo nubausti laisvės apribojimo (6, 8, 10 mėnesių) bausme. 3 bylose buvo paskirtos baudos (700–1700 eurų). 3 bylose buvo paskirta viešųjų darbų (per 2 mėnesius visuomenės labai išdirbti 40 valandų, per 4 mėnesius visuomenės labai išdirbti 50 valandų, 70 valandų).*

* Dviejose bylose asmenims buvo paskirta po dvi bausmes – laisvės apribojimas ir viešieji darbai.

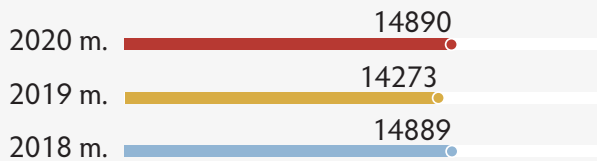
Administracinės bylos

2020 m., palyginti su 2019 m., apygardų administraciniuose teismuose išnagrinėtų administracinių bylų skaičius sumažėjo 6 proc., palyginti su 2018 m., – padidėjo 7 proc. *

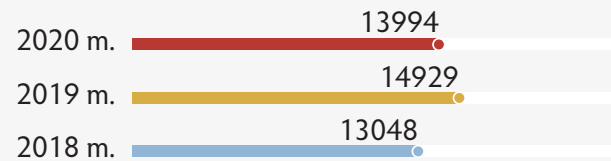
Administracinių bylų, kurių nagrinėjimas apygardų administraciniuose teismuose truko ilgiau nei 6 mėnesius, 2020 m. buvo 1 568 (2019 m. – 1 630, 2018 m. – 1 114).

Apygardų administracinių teismų administracinės bylos:

Gauta bylų:

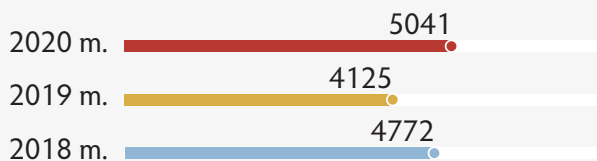

Išnagrinėta bylų:

Iš jų supaprastinto proceso tvarka nagrinėtų bylų (bylos dėl teismo įsakymo išdavimo) gauta – 952, išnagrinėta – 905.

Administracinių teismų bylų likutis:

* Sumažėjimo pokytį labiausiai lėmė 75 procentais, lyginant su 2019 m., sumažėjęs bylų dėl civilinės atsakomybės už žalą, atsiradusią dėl valdžios institucijų neteisėtų veiksmų, skaičius.

2020 m. pirmosios instancijos teismų dažniausiai nagrinėtos administracinės bylos dėl:

- ♦ **mokestinių teisinių santykių** – 7 385 bylos (2019 m. – 7 432, 2018 m. – 5 550); iš jų dėl prašymų dėl vietinės rinkliavos už komunalinių atliekų surinkimą ir tvarkymą skolos išieškojimo – 7143 bylos (2019 m.* – 6423 bylos).
- ♦ **bausmių vykdymo ir suėmimo sąlygų** – 2 057 bylos (2019 m. – 2 842, 2018 m. – 1 742);
- ♦ **žemės teisinių santykių** – 428 bylos (2019 m. – 341, 2018 m. – 283);
- ♦ **sveikatos ir socialinės apsaugos** – 375 bylos (2019 m. – 407, 2018 m. – 409);
- ♦ **užsieniečių teisinės padėties** – 370 bylų (2019 m. – 364, 2018 m. – 522).

2020 m. matyti bylų dėl žemės teisinių santykių didėjimo tendencija, tačiau žymiai sumažėjo bylų dėl civilinės atsakomybės už žalą, atsiradusią dėl valdžios institucijų neteisėtų veiksmų (2020 m. – 316 bylų, 2019 m. – 1 242 bylos).

* Laikotarpio nuo 2019 m. vasario 1 d. iki 2019 m. gruodžio 31 d. statistiniai duomenys.

Žodinio proceso tvarka apeliacine instancija išnagrinėta:

- ♦ 91 civilinė byla (2019 m. – 178, 2018 m. – 184), iš jų 75 bylos pagal apeliacinius skundus (2019 m. – 159, 2018 m. – 171)*;
- ♦ 2 510 baudžiamųjų bylų (2019 m. – 3 002, 2018 m. – 3 226 bylos), iš jų 1 923 bylos pagal apeliacinius skundus (2019 m. – 2 375, 2018 m. – 2 627);
- ♦ 42 administracinių teisės pažeidimų / administracinių nusižengimų bylos (2019 m. – 48, 2018 m. – 54).

Rašytinio proceso tvarka apeliacine instancija išnagrinėta:

- ♦ 11 850 civilinių bylų (2019 m. – 11 897, 2018 m. – 13 044), iš jų 5 017 bylų pagal apeliacinius skundus (2019 m. – 5 167, 2018 m. – 4 719);
- ♦ 1 908 baudžiamosios bylos (2019 m. – 1 911, 2018 m. – 2 048), iš jų 228 bylos pagal apeliacinius skundus (2019 m. – 155, 2018 m. – 166)**.
- ♦ 1 653 administracinių teisės pažeidimų / administracinių nusižengimų bylos (2019 m. – 1 897, 2018 m. – 1 905).

* Žodinio proceso tvarka išnagrinėtų bylų ryškų sumažėjimą galėjo lemti karantino apribojimai, kai prioritetas buvo teikiamas rašytiniam procesui.

** Nors 2020 m. buvo išnagrinėta 500 bylų mažiau nei 2019 m., rašytinio proceso tvarka išnagrinėtų bylų skaičius, lyginant su 2019 m., nesumažėjo. Tai galėjo lemti karantino apribojimai, kai prioritetas buvo teikiamas ne žodiniam, o rašytiniam procesui.

Teismo sprendimų stabilumas:

Civilinėse bylose išnagrinėti 5074 skundai dėl teismų priimtų sprendimų, iš jų 1640 atvejų teismo sprendimas buvo pakeistas arba panaikintas – tai sudaro apie 32 proc. apskųstų civilinių bylų ir apie 1,01 proc. visų išnagrinėtų civilinių bylų. Lyginant su 2019 metais, sumažėjo pakeistų arba panaikintų teismo sprendimų skaičius išnagrinėjus skundus, atsižvelgiant į visų išnagrinėtų civilinių bylų skaičių, – 2019 m. teismo sprendimas buvo pakeistas arba panaikintas apie 1,18 proc. visų išnagrinėtų civilinių bylų.

Baudžiamosiose bylose išnagrinėti 2093 skundai dėl teismo priimtų sprendimų, iš jų 800 atvejų teismo sprendimas buvo pakeistas arba panaikintas – tai sudaro apie 38 proc. apskųstų baudžiamųjų bylų ir apie 4,77 proc. visų išnagrinėtų baudžiamųjų bylų. Lyginant su 2019 metais, pakeistų arba panaikintų teismo sprendimų skaičius išnagrinėjus skundus, atsižvelgiant į visų išnagrinėtų baudžiamųjų bylų skaičių, sumažėjo – 2019 m. teismo sprendimas buvo pakeistas arba panaikintas apie 4,97 proc. visų išnagrinėtų baudžiamųjų bylų.

Administracinėse bylose išnagrinėti 2988 skundai dėl teismo priimtų sprendimų, iš jų 843 atvejais teismo sprendimas buvo pakeistas arba panaikintas – tai sudaro apie 28,21 proc. apskųstų administracinių bylų ir apie 6,02 proc. visų išnagrinėtų administracinių bylų. Lyginant su 2019 metais, padidėjo pakeistų arba panaikintų teismo sprendimų skaičius išnagrinėjus skundus, atsižvelgiant į visų išnagrinėtų administracinių bylų skaičių, – 2019 m. teismo sprendimas buvo pakeistas arba panaikintas apie 5,29 proc. visų išnagrinėtų administracinių bylų.

Administracinių nusižengimų bylose išnagrinėti 1536 skundai dėl teismo priimtų sprendimų, iš jų 362 atvejais teismo sprendimas buvo pakeistas arba panaikintas – tai sudaro apie 23,57 proc. apskųstų administracinių nusižengimų bylų ir apie 1,88 proc. visų išnagrinėtų administracinių nusižengimų bylų. Lyginant su 2019 m., sumažėjo pakeistų arba panaikintų teismo sprendimų skaičius išnagrinėjus skundus, atsižvelgiant į visų išnagrinėtų administracinių nusižengimų bylų skaičių, – 2019 m. teismo sprendimas buvo pakeistas arba panaikintas apie 1,9 proc. visų išnagrinėtų administracinių bylų.

Vidutiniškai 2020 m. išnagrinėta skundų dėl 5,8 proc. visų Lietuvos teismuose priimtų sprendimų ir tik 1,81 proc. teismų sprendimų buvo pakeisti arba panaikinti. 2019 m. vidutiniškai išnagrinėta skundų dėl 5,6 proc. visų Lietuvos teismuose priimtų sprendimų ir 1,86 proc. teismų sprendimų buvo pakeisti arba panaikinti.

Taigi, lyginant su 2019 m., 2020 m. buvo išnagrinėta mažiau skundų dėl teismuose priimtų sprendimų, tačiau išnagrinėtų skundų ir pakeistų ar panaikintų sprendimų santykis išliko panašus kaip 2019 m., ir tai leidžia manyti, kad nors ir buvo apskųsta daugiau teismo sprendimų, teismų sprendimų kokybė išlieka stabili.

2.2. Bylų nagrinėjimo greitis

Bylų nagrinėjimo teismuose trukmė yra laikotarpis nuo inicijuojančio bylų procesinio šalies dokumento pateikimo teismui iki baigiamojo teismo procesinio sprendimo priėmimo, per kurį teisme yra išnagrinėjama konkreti byla. Bylų nagrinėjimo teismuose trukmei arba greičiui įtakos turi teisme gaunamų naujų bylų ir dirbančių teisėjų, kurie šias bylas nagrinėja, skaičius (teisėjo darbo krūvis), bylos rūšis ar jos tipas bei sudėtingumas, įstatymuose nurodyti atvejai, kai bylos nagrinėjimas turi būti atidedamas (pvz., proceso šalies liga) arba stabdomas (pvz., juridiniam asmeniui iškelta bankroto byla).

Apylinkių ir apygardų teismuose 2020 m.

- ◆ Nežymiai sutrumpėjo **civilinių bylų** nagrinėjimo trukmė apylinkių teismuose, ir itin sutrumpėjo civilinių bylų nagrinėjimo trukmė apygardų teismuose (pirmąja ir apeliacine instancija). Nepaisant šalyje paskelbto karantino, civilinių bylų nagrinėjimo trukmės sutrumpėjimui įtakos turėjo galimybė civilines bylas nagrinėti nuotoliniu būdu, taip pat tai, kad bylos buvo dažniau nagrinėjamos rašytinio proceso tvarka.
- ◆ **Baudžiamųjų bylų** nagrinėjimo trukmė apylinkių teismuose pastebimai pailgėjo, o apeliacine instancija – šiek tiek pailgėjo. Pailgėjusią trukmę galimai lėmė ir karantino laikotarpiais padidėjęs atidedamų teismo posėdžių žodinio proceso tvarka nagrinėtinose bylose skaičius, tais atvejais, kai nebuvo galimybių bylą nagrinėti nuotoliniu būdu. Tačiau apygardų teismuose pirmąja instancija bylų nagrinėjimas šiek tiek sutrumpėjo, o apeliacine instancija – liko toks pats kaip ir 2019 m.
- ◆ **Administracinių nusižengimų bylų** nagrinėjimo trukmė apylinkių teismuose pirmąja instancija pastebimai pailgėjo, o bylose pagal skundus – nežymiai pailgėjo. Tai galimai lėmė karantino laikotarpiais padidėjęs atidėtų teismo posėdžių žodinio proceso tvarka nagrinėtinose bylose skaičius. Taip pat nežymiai pailgėjo ir bylų nagrinėjimo apygardų teismuose apeliacine instancija trukmė.

Lietuvos Aukščiausiąjame Teisme 2020 m. pailgėjo civilinių bylų bei baudžiamųjų bylų nagrinėjimo trukmė, administracinių nusižengimų bylų – nežymiai sutrumpėjo. Bylų nagrinėjimo trukmės pailgėjimą nulėmė: bylų nagrinėjimo sustabdymas, iki bus išnagrinėta kita susijusi byla, taip pat sudėtingose teisinių santykių bylose, kuriose buvo kreipiamasi į Europos Sąjungos Teisingumo Teismą dėl prejudicinio sprendimo priėmimo; dėl karantino ribojimų atidėti teismo posėdžiai žodinio proceso tvarka nagrinėtinose bylose.

Lietuvos apeliaciniame teisme civilinių bylų nagrinėjimo trukmė šiek tiek sutrumpėjo, tačiau gan pastebimai pailgėjo baudžiamųjų bylų nagrinėjimo trukmė. Pailgėjusią bendrą trukmę galimai lėmė karantino laikotarpiais padidėjęs atidėtų teismo posėdžių žodinio proceso tvarka nagrinėtinose bylose skaičius.

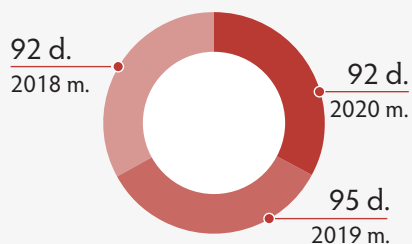
Lietuvos vyriausiąjame administraciniame teisme administracinių bylų apeliacine instancija dėl sprendimų nagrinėjimo trukmė nežymiai pailgėjo, o bylų dėl nutarčių – sutrumpėjo.

Apygardų administraciniuose teismuose administracinių bylų nagrinėjimo trukmė, lyginant su 2019 m., sutrumpėjo.

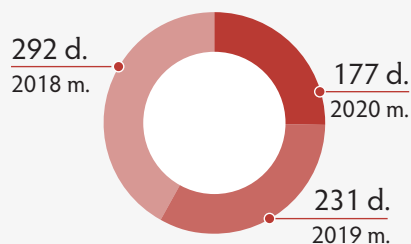

Civilinės bylos:

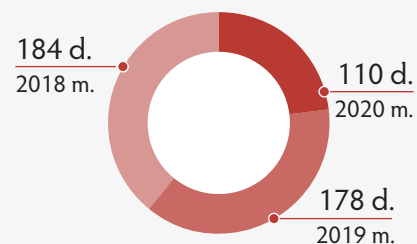
Apylinkių teismuose
vidutiniškai išnagrinėtos per:

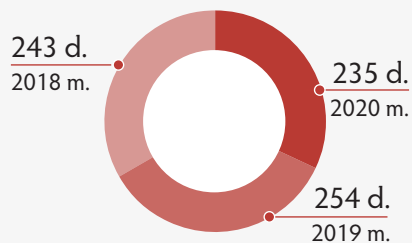
Apygardų teismuose pirmąja
instancija vidutiniškai
išnagrinėtos per:

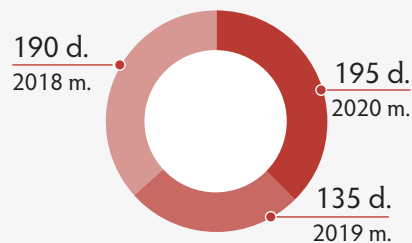
Apygardų teismuose
apeliacine instancija
vidutiniškai išnagrinėtos per:

Lietuvos apeliaciniame
teisme vidutiniškai
išnagrinėtos per:

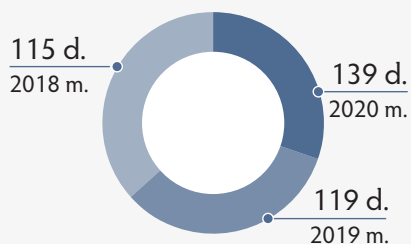
Lietuvos Aukščiausiajame
Teisme vidutiniškai
išnagrinėtos per:

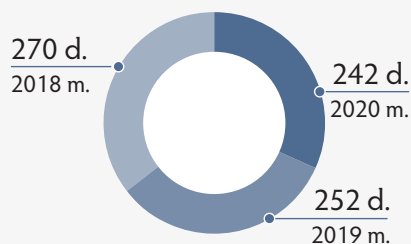

Baudžiamosios bylos:

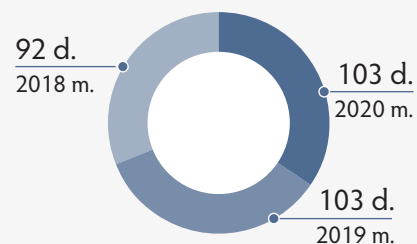
Apylinkių teismuose
vidutiniškai išnagrinėtos per:

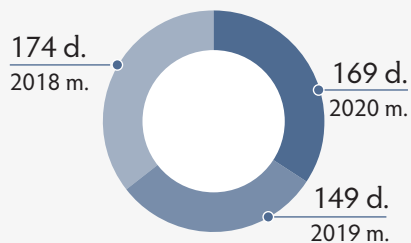
Apygardų teismuose pirmąją
instanciją vidutiniškai
išnagrinėtos per:

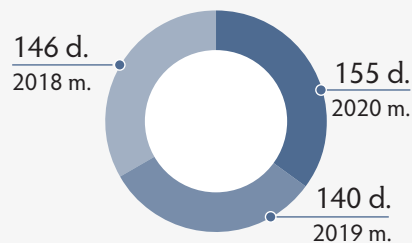
Apygardų teismuose
apeliacine instancija
vidutiniškai išnagrinėtos per:

Lietuvos apeliaciniame
teisme vidutiniškai
išnagrinėtos per:

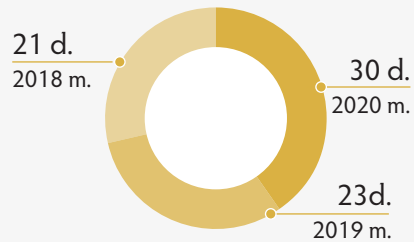
Lietuvos Aukščiausiajame
Teisme vidutiniškai
išnagrinėtos per:

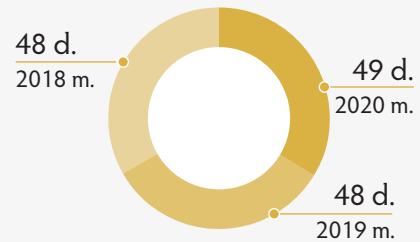

Administracinių nusižengimų (teisės pažeidimų) bylos:

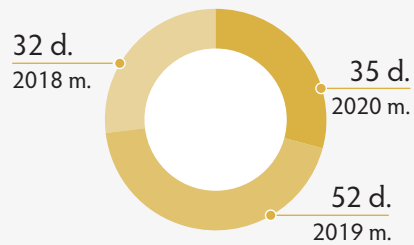
Apylinkių teismuose pirmąja instancija
vidutiniškai išnagrinėtos per:

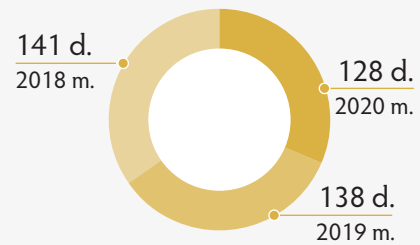
Apylinkių teismuose pagal skundus
vidutiniškai išnagrinėtos per:

Apygardų teismuose apeliacine instancija
vidutiniškai išnagrinėtos per:

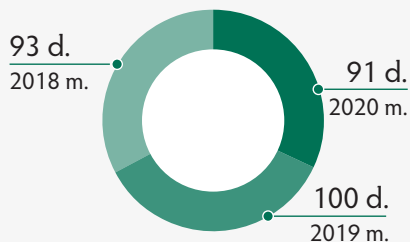
Lietuvos Aukščiausiajame Teisme
vidutiniškai išnagrinėtos per:

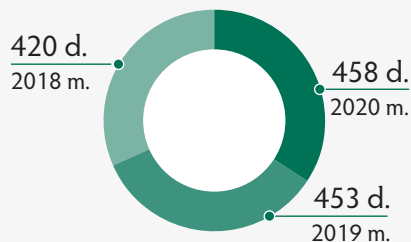

Administracinės bylos:

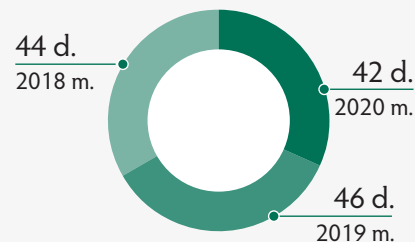
Apygardų administraciniuose teismuose pirmąja instancija vidutiniškai išnagrinėtos per:

Lietuvos vyriausiajame administraciniame teisme apeliacine instancija (dėl sprendimų) vidutiniškai išnagrinėtos per:

Lietuvos vyriausiajame administraciniame teisme apeliacine instancija (dėl nutarčių) vidutiniškai išnagrinėtos per:

Daugiau informacijos I priede.

2.3. Teismų darbo krūvio skaičiavimas

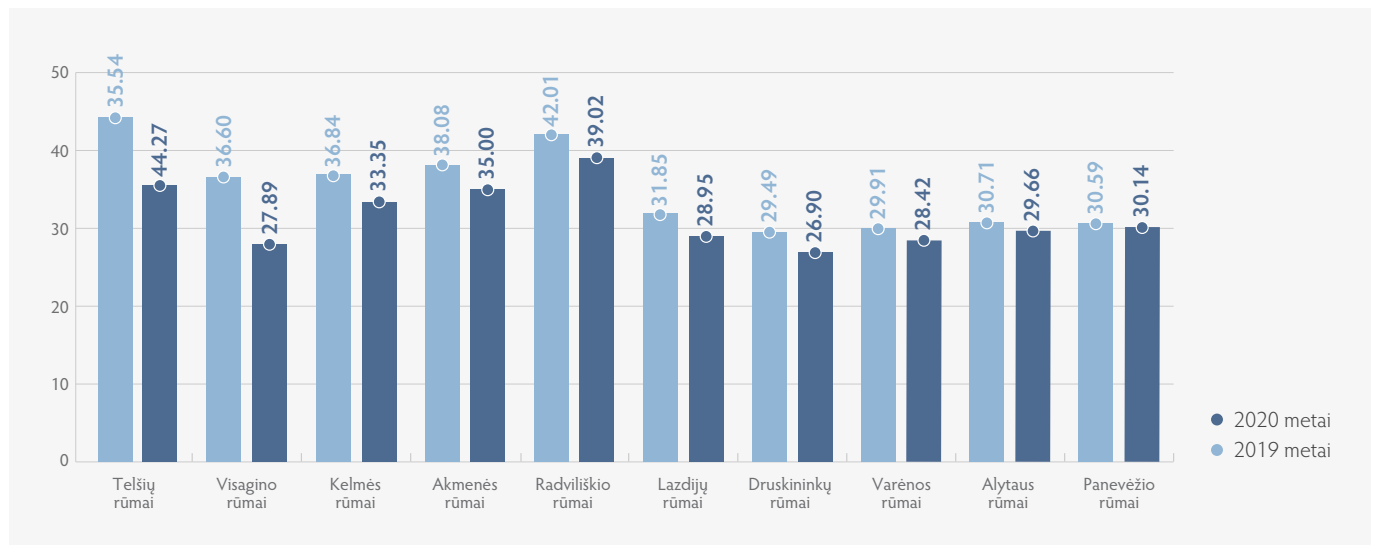
Apylinkių teismai

2020 metais apylinkių teismuose vidutinis darbo krūvio rodiklis buvo **34,24**, t. y. 6,7 procentais mažesnis nei 2019 metais, kai šis rodiklis siekė 36,70.

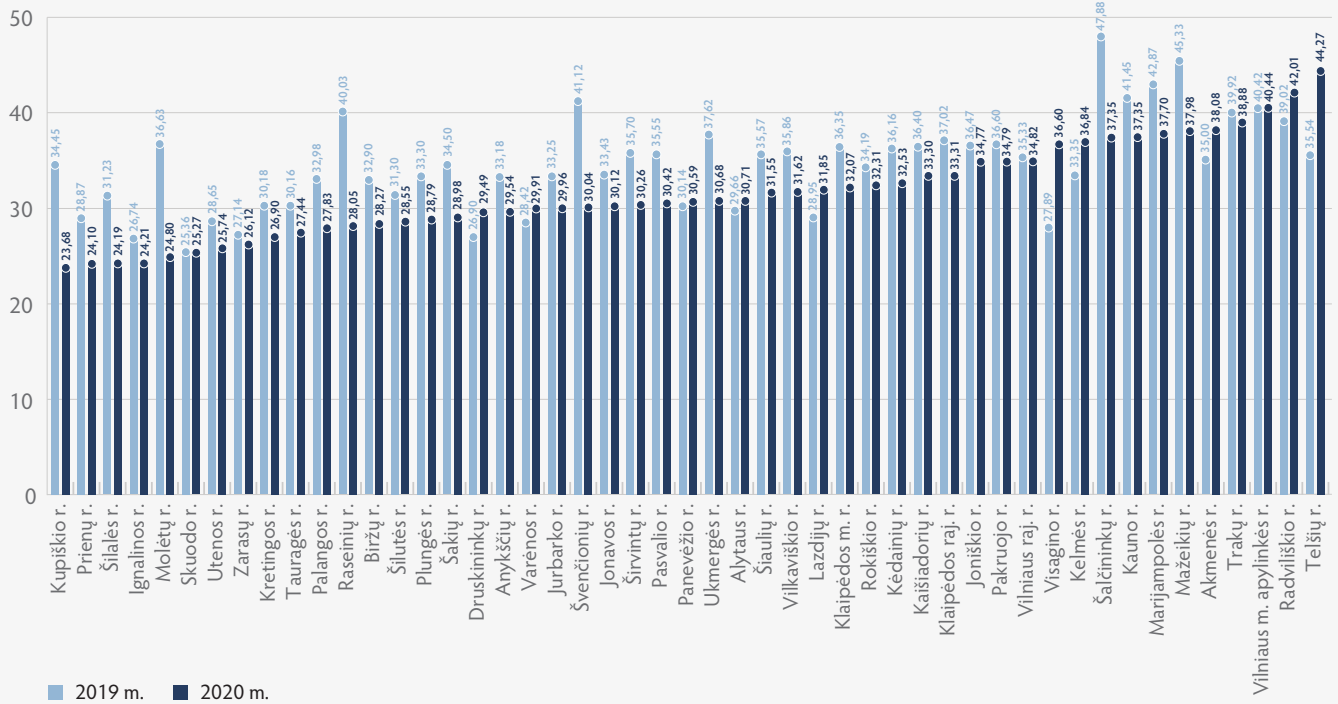
Mažiausias darbo krūvis buvo Panevėžio apylinkės teismo Kupiškio rūmuose – 23,68; šio teismo darbo krūvio rodiklis buvo 30,84 procentais mažesnis nei bendras apylinkių teismų darbo krūvio vidurkis. Lyginant šio teismo 2020 metų darbo krūvį su to paties teismo darbo krūvio rodikliu 2019 metais (34,45), teismo krūvis žymiai sumažėjo. Panevėžio apylinkės teismo Kupiškio rūmuose 2020 metais 52,81 procentų civilinių bylų sudarė teismo įsakymai ir 59,43 procentų baudžiamųjų bylų sudarė bylos dėl baudžiamojo įsakymo išdavimo.

Didžiausias darbo krūvis 2020 metais buvo užfiksuotas Telšių apylinkės teismo Telšių rūmuose, kur darbo krūvio rodiklis buvo 44,27, t. y. 29,29 procentais didesnis nei bendras apylinkių teismų darbo krūvio vidurkis. Lyginant šio teismo 2020 metų darbo krūvį su to paties teismo darbo krūvio rodikliu 2019 metais (35,54) teismo krūvis žymiai padidėjo.

Telšių apylinkės teismo Telšių rūmuose daugiausia nagrinėtos civilinės bylos, iš kurių 51,89 proc. sudarė bylos dėl teismo įsakymo išdavimo. Iš visų išnagrinėtų baudžiamųjų bylų Telšių rūmuose 54,34 proc. sudarė bylos dėl baudžiamojo įsakymo išdavimo. Kai, pavyzdžiui, Vilniaus miesto apylinkės teisme iš visų 2020 metais išnagrinėtų baudžiamųjų bylų 42,55 proc. sudarė bylos dėl baudžiamojo įsakymo išdavimo. Nors apylinkių teismuose ir matyti bendra darbo krūvio mažėjimo tendencija, dalyje teismų rūmų darbo krūvis 2020 metais padidėjo:

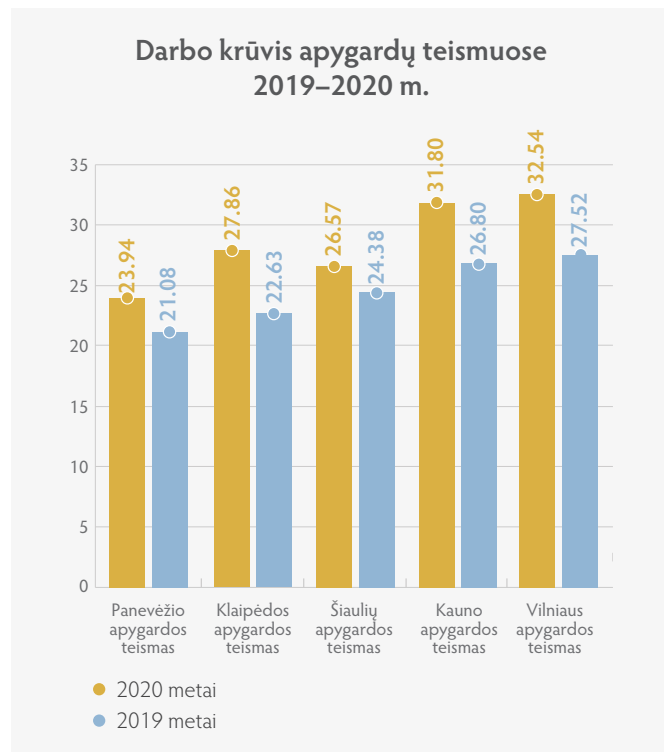

Darbo krūvio skirtumai apylinkių teismuose 2019–2020 m.

Apygardų teismai

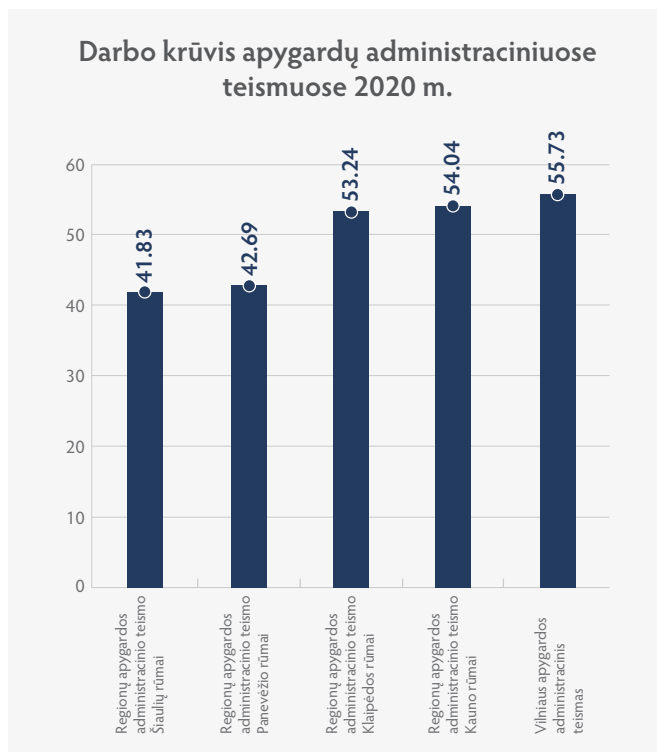
2020 metais apygardų teismuose nagrinėjant bylas pirmąją ir apeliacinę instanciją vidutinis darbo krūvio rodiklis buvo **25,44**, t. y. 15,54 procentais mažesnis nei šių teismų darbo krūvis 2019 metais (30,12). Apygardų teismuose nagrinėjant bylas pirmąją ir apeliacinę instanciją ir toliau matyti bendras darbo krūvio mažėjimas. Mažiausias darbo krūvis yra Panevėžio apygardos teisme (21,08), didžiausias – Vilniaus apygardos teisme (27,52).

Apygardų administraciniai teismai

2020 metais apygardų administracinių teismų vidutinio darbo krūvio rodiklis buvo **52,49**. Mažiausias darbo krūvis buvo Regionų apygardos administracinio teismo Šiaulių rūmuose – 41,83, didžiausias – Vilniaus apygardos administraciniame teisme – 55,74.

Atsižvelgiant į Teisėjų tarybos 2019 m. gruodžio 13 d. nutarimą Nr. 13P-205-(7.1.2) „Dėl Teisėjų tarybos 2015 m. gegužės 29 d. nutarimo Nr. 13P-79-(7.1.2) „Dėl darbo krūvio skaičiavimo teismuose tvarkos aprašo patvirtinimo“ pakeitimo“, kurio pagrindu nuo 2020 m. sausio 1 d. pasikeitė administracinių bylų sudėtingumo koeficientai, taip pat ir darbo krūvio administraciniuose teismuose skaičiavimo metodika, 2020 metų darbo krūvis apygardų administraciniuose teismuose su ankstesnių metų darbo krūviu šiuose teismuose nelygintinas.

2020 m. vidutiniškai per metus vienas teisėjas išnagrinėjo:

- ◆ apylinkių teismuose – **393** bylas (2019 m. – 398, 2018 m. – 422);
- ◆ apygardų teismuose (I instancija ir apeliacinė instancija) – **125** bylas (2019 m. – 138, 2018 m. – 148);
- ◆ apygardų administraciniuose teismuose (rūmuose) – **304** bylas (2019 m. – 318, 2018 m. – 272).

2020 m. vidutiniškai per darbo dieną teisėjas išnagrinėjo*:

- ◆ apylinkių teismuose – **1,55** bylos (2019 m. – 1,58, 2018 m. – 1,68);
- ◆ apygardų teismuose (I instancija ir apeliacinė instancija) – **0,5** bylos (2019 m. – 0,55, 2018 m. – 0,59);
- ◆ apygardų administraciniuose teismuose – **1,2** bylos (2019 m. – 1,27, 2018 m. – 1,08).

* Apygardų (I instancija ir apeliacinė instancija) bei apygardų administraciniuose teismuose bylų, tenkančių vienam teisėjui, skaičius apskaičiuotas, neįskaitant teisėjų kolegijų nariams tenkančių bylų.

2.4. Bylos, kurių nagrinėjimas užsitęsė

Dažniausios priežastys, turėjusios įtakos bylų nagrinėjimo apylinkių ir apygardų teismuose trukmei (dažniausių priežasčių ir užsitęsusių bylų santykis):

- ◆ Proceso šalies prašymas atidėti bylos nagrinėjimą – 50,25 % (2019 m. – 33,20 %, 2018 m. – 33,77 %).
- ◆ Papildomų įrodymų rinkimas – 41,33 % (2019 m. – 30,16 %, 2018 m. – 31,76 %).
- ◆ Proceso šalių ar jų atstovų (ieškovų, atsakovų, kaltinamųjų, gynėjų, administracinėn atsakomybėn traukiamų asmenų, advokatų) neatvykimas į teismo posėdį – 28,90 % (2019 m. – 25,56 %, 2018 m. – 25,61 %).
- ◆ Pateiktas patikslintas arba pakeistas ieškinys / baudžiamojoje byloje pateiktas, patikslintas arba pakeistas civilinis ieškinys, pakeistas kaltinime nurodytos veikos kvalifikavimas – 24,36 % (2019 m. – 20,10 %, 2018 m. – 18,27 %).
- ◆ Galimybių susitaikyti (sudaryti taikos sutartį) sudarymas / galimybių nukentėjusiajam, privačiam kaltintojui ir (ar) jų atstovams bei kaltinamajam susitaikyti sudarymas – 20,81 % (2019 m. – 14,88 %, 2018 m. – 16,48 %).
- ◆ Kitų asmenų įtraukimas į bylos nagrinėjimą – 17,88 % (2019 m. – 22,34 %, 2018 m. – 15,44 %).
- ◆ Procesinių dokumentų trūkumų šalinimas – 16,14 % (2019 m. – 14,36 %).
- ◆ Bylą nagrinėjančio teisėjo pasikeitimas (dėl teisėjo nušalinimo, mirties ar pan.) – 15,85 % (2019 m. – 15,91 %, 2018 m. – 10,49 %).

Dažniausios priežastys, dėl kurių užsitęsė administracinių bylų nagrinėjimas (dažniausių priežasčių ir užsitęsusių bylų santykis):

- ◆ Bylos sustabdymas, kol įsiteisės teismo nutarimas ar nutartis kitoje byloje, nagrinėjamoje administracine tvarka, – 84,95 % (2019 m. – 37,14 %, 2018 m. – 65 %).
- ◆ Bylą nagrinėjančio teisėjo pasikeitimas (dėl teisėjo nušalinimo, mirties ar pan.) – 24,05 % (2019 m. – 23,49 %, 2018 m. – 19 %).
- ◆ Atidėtas teismo sprendimo priėmimas ir paskelbimas – 23,88 % (2019 m. – 11,63 %, 2018 m. – 16,41 %).
- ◆ Bylos sustabdymas, kol administracinis teismas išnagrinės bylą dėl norminio administracinio akto teisėtumo – 13,15 % (2019 m. – 11,41 %, 2018 m. – 1,03 %).
- ◆ Kitos priežastys – 29,07 % (2019 m. – 16,33 %, 2018 m. – 19,49 %).

Dažniausios priežastys, turėjusios įtakos bylų apylinkių ir apygardų teismuose trukmei, lyginant su praėjusiais metais, iš esmės beveik nepakito. 2020 m., lyginant su ankstesniais metais, itin išaugo ir tapo dažniausia priežastimi, dėl kurios užsitęsė bylų nagrinėjimas apylinkių ir apygardų teismuose, proceso šalies prašymas atidėti bylos nagrinėjimą. Administraciniuose teismuose pagrindinė priežastis, lėmusi bylų nagrinėjimo užsitęsimą, taip pat išliko ta pati (bylos sustabdymas, kol įsiteisės teismo nutarimas ar nutartis kitoje byloje, nagrinėjamoje administracine tvarka), tačiau pasikeitė kitos dažniausios užsitęsimą lėmusios priežastys. Kaip matyti, padaugėjo kitų

priežasčių (dėl taikos derybų, mediacijos, dėl karantino), dėl kurių bylos nagrinėjimas užsitęsė. Pastebėtina, kad tiek itin išaugęs proceso šalių prašymų atidėti bylos nagrinėjimą skaičius, tiek kitų priežasčių, lėmusių administracinių bylų užsitęsimą, padidėjimas sietinas su karantino paskelbimu Lietuvoje ir jo metu taikytais ribojimais, dėl kurių buvo apsunkintas teismo posėdžių organizavimas.

Svarbu įvertinti tai, kad kai kurios priežastys, turinčios įtaką bylų nagrinėjimo trukmei, konkrečiose bylose gali pasikartoti ne vieną kartą. Pasikartojančių priežasčių dažnumo įvertinimas leidžia stebėti dažniausių priežasčių, kurių pasikartojimas lemia bylos trukmę, lyginant su kitomis priežastimis, 2020 m. dinamiką.

Dažniausiai pasikartojančios priežastys, turėjusios įtakos bylų apylinkių ir apygardų teismuose trukmei:

- ◆ Proceso šalies prašymas atidėti bylos nagrinėjimą – 84,19 % (2019 m. – 57,38 %, 2018 m. – 13,26 %).
- ◆ Papildomų įrodymų rinkimas – 70,44 % (2019 m. – 50,26 %, 2018 m. – 12,59 %).
- ◆ Proceso šalių ar jų atstovų (ieškovo, atsakovo, kaltinamųjų, gynėjų, administracinės atsakomybės traukiamų asmenų, advokatų) neatvykimas į teismo posėdį – 59,87 % (2019 m. – 49,74 %, 2018 m. – 12,59 %).
- ◆ Pateiktas patikslintas arba pakeistas ieškinys / baudžiamojoje byloje pateiktas, patikslintas arba pakeistas civilinis ieškinys, pakeistas kaltinime nurodytos veikos kvalifikavimas – 29,89 % (2019 m. – 29,35 %, 2018 m. – 4,90 %).
- ◆ Galimybių susitaikyti (sudaryti taikos sutartį) sudarymas / galimybių nukentėjusiajam, privačiam kaltintojui ir (ar) jų atstovams bei kaltinamajam susitaikyti sudarymas – 28,12 % (2019 m. – 20,85 %, 2018 m. – 5,31 %).
- ◆ Kitų asmenų įtraukimas į bylos nagrinėjimą – 21,76 % (2019 m. – 34,18 %, 2018 m. – 4,25 %).

Pastebėtina, kad pagrindinės bylose pasikartojančios priežastys iš esmės yra susijusios su proceso dalyvių elgesiu ir veiksmais nagrinėjant bylą ir daugeliu atvejų nepriklauso nuo teismo pastangų siekiant, kad bylos būtų išsprendžiamos operatyviai. 2020 m. neabejotinai didelę įtaką bylų nagrinėjimo trukmei turėjo karantino paskelbimas Lietuvoje ir jo metu taikyti ribojimai, dėl kurių buvo apsunkintas teismo posėdžių organizavimas – tai atspindi ir dažniausių priežasčių sąrašą. Pažymėtina, kad siekiant nustatyti, ar teismuose nėra darbo organizavimo trūkumų ir bylų nagrinėjimo vilkinimo atvejų, vadovaujantis Administravimo teismuose nuostatais ir Teisėjų tarybos tvirtinamais esminiais kriterijais, pagal kuriuos turi būti atliekami planiniai kompleksiniai patikrinimai, nuolat taikomos atitinkamos vidaus administravimo bei administracinės veiklos priežiūros priemonės (pvz., bylų, kurių išnagrinėjimo terminas buvo ilgesnis nei 12 mėnesių, informavimo apie teismo posėdžius tinkamumo, bylų, gautų daugiau nei prieš vienus metus ir kt. patikrinimai).

Dažniausiai pasikartojančios priežastys, dėl kurių užsitęsė administracinių bylų nagrinėjimas:

- ◆ Bylos sustabdymas, kol įsiteisės teismo nutarimas ar nutartis kitoje byloje, nagrinėjamoje administracine tvarka – 89,10 % (2019 m. – 39,15 %, 2018 m. – 20,80 %).
- ◆ Bylą nagrinėjančio teisėjo pasikeitimas (dėl teisėjo nušalinimo, mirties ar pan.) – 25,78 % (2019 m. – 25,73 %, 2018 m. – 6,27 %).
- ◆ Bylos sustabdymas, kol administracinis teismas išnagrinės bylą dėl norminio administracinio akto teisėtumo, – 18,17 % (2019 m. – 14,54 %, 2018 m. – 0,76 %).

- ♦ Atidėtas teismo sprendimo priėmimas ir paskelbimas – 26,64 % (2019 m. – 13,20 %, 2018 m. – 6,73 %).
- ♦ Kitos priežastys – 42,39 % (2019 m. – 20,81 %, 2018 m. – 7,19 %).

Dažniausiai administracinėse bylose pasikartojanti priežastis, lemianti padidėjusią bylų nagrinėjimo trukmę, yra bylos sustabdymas, kol įsiteisės teismo nutarimas ar nutartis kitoje byloje, nagrinėjamoje administracine tvarka. Itin žymus padidėjimas sietinas su byloje dėl aplinkos apsaugos teisinių santykių teismų priimtais sprendimais sustabdyti bylos nagrinėjimą, kol bus priimtas sprendimas susijusioje byloje.

Lyginant su 2019 m., dvigubai padaugėjo kitų priežasčių (dėl taikos derybų, mediacijos, dėl karantino) dėl kurių administracinių bylų nagrinėjimas užtruko. Taigi taikos derybos, mediacija populiarėja administraciniame procese ir tampa labiau taikomais institutais. Taip pat išaugo ir teismo sprendimo priėmimo ir paskelbimo atidėjimo atvejų, o tai, manytina, gali būti susiję būtent su karantino paskelbimu Lietuvoje ir taikytais ribojimais.

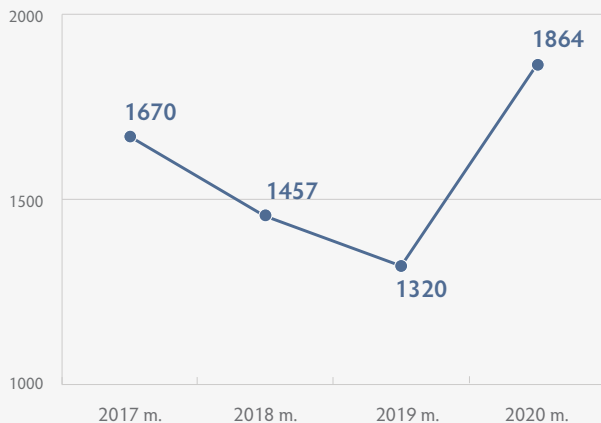
Siekiant spartinti bylų nagrinėjimą, teismuose buvo imamasi įvairių procesinių priemonių:

- ♦ Dažniausiai civilinėse ir administracinėse bylose buvo siunčiami paklausimai kompetentingoms valstybės institucijoms (pvz., ikiteisminio tyrimo), ekspertizės įstaigoms dėl reikiamų veiksmų atlikimo eigos ir rezultatų, taip pat vykdomi periodiniai patikrinimai, ar sustabdytose bylose neišnyko jų sustabdymo pagrindai.
- ♦ Dažniausiai baudžiamosiose bylose buvo skelbiama kaltinamojo paieška, skiriamos baudos už neatvykimą į teismo posėdį be pateisinamos priežasties, paskiriamas atvesdinimas, siunčiami paklausimai kompetentingoms Lietuvos ir užsienio institucijoms, ekspertizės įstaigoms, būsimų teismo posėdžių datos nustatomos suderinus su proceso dalyviais, kreipiamasi dėl Europos arešto orderio išdavimo, bylos sujungiamos į vieną ar, atvirkščiai, išskiriamos į kelias ir kt.

Bylos, kurios užsitęsė ilgiau nei metus

Civilinės bylos apylinkių ir apygardų (I ir apeliacinė instancija) teismuose, kurių nagrinėjimas užsitęsė ilgiau kaip metus

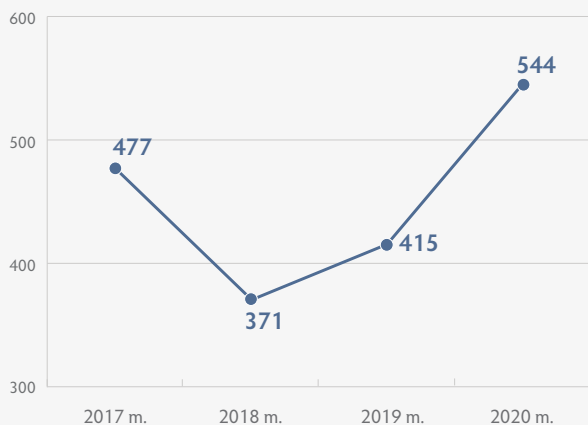

2020 m., palyginti su 2019 m., civilinių bylų, kurių nagrinėjimas užsitęsė ilgiau kaip metus, skaičius padidėjo 41 %.

Analizuojant priežastis, kurios lėmė civilinių bylų nagrinėjimo užsitęsimą, matyti, kad tai buvo proceso šalies prašymas atidėti bylos nagrinėjimą, papildomų įrodymų rinkimas, pateiktas patikslintas arba pakeistas ieškinys, galimybių susitaikyti (sudaryti taikos sutartį) sudarymas, kitų asmenų įtraukimas į bylos nagrinėjimą, procesinių dokumentų trūkumų šalinimas. Taigi, civilinių bylų užsitęsimą dažniausiai lemia nuo proceso dalyvių veiksmų priklausančios aplinkybės.

Manytina, kad žymiam civilinių bylų, kurių nagrinėjimas užsitęsė ilgiau kaip metus, skaičiaus padidėjimui 2020 m. darė įtaką šalyje paskelbtas karantinas ir jo metu taikyti ribojimai (pvz., 2019 m., palyginus su 2018 m., civilinių bylų, kurių nagrinėjimas užsitęsė ilgiau kaip metus, skaičius buvo sumažėjęs 9 %). Manytina, kad proceso dalyviams ir teismams aktyviau ir vis drąsiau naudojantis nuotolinėmis teismo posėdžių organizavimo priemonėmis, civilinių bylų, kurių nagrinėjimas užsitęsė ilgiau kaip metus, skaičius, atsižvelgiant į 2019 m. teigiamas tendencijas, turėtų mažėti.

Baudžiamosios bylos apylinkių ir apygardų (I-a ir apeliacinė instancija) teismuose, kurių nagrinėjimas užsitęsė ilgiau kaip metus

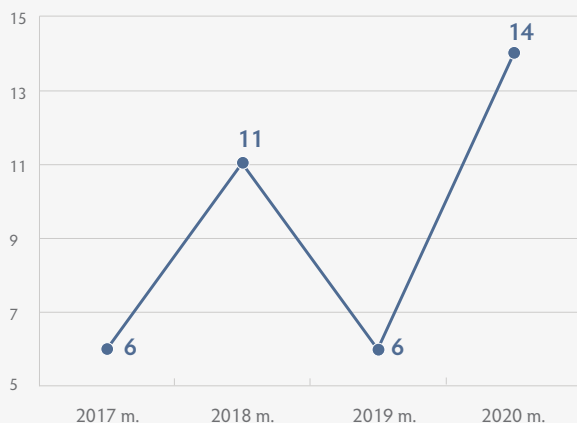
2020 m., palyginus su 2019 m., baudžiamųjų bylų, kurių nagrinėjimas užsitęsė ilgiau kaip metus, skaičius padidėjo 31 %.

Analizuojant priežastis, kurios lėmė baudžiamųjų bylų nagrinėjimo užsitęsimą, matyti, kad tai buvo proceso šalių ar jų atstovų neatvykimas į teismo posėdį, proceso šalies prašymas atidėti bylos nagrinėjimą bei papildomų įrodymų rinkimas. Darytina išvada, kad baudžiamųjų bylų užsitęsimą dažniausiai lemia nuo proceso dalyvių veiksmų priklausančios aplinkybės.

Manytina, kad baudžiamųjų bylų, kurių nagrinėjimas užsitęsė ilgiau kaip metus, skaičiaus padidėjimui įtakos turėjo ir Lietuvoje paskelbtas karantinas bei dėl jo metu įvestų ribojimų atsiradę teismų darbo organizavimo ypatumai, Baudžiamojo proceso kodekse nustatyto teisinio reguliavimo, leidžiančio baudžiamąsias bylas nagrinėti nuotoliniu būdu, trūkumas. Siekiant užkirsti kelią galimam piktnaudžiavimui procesinėmis teisėmis ir proceso vilkinimui, proceso įstatymai numato galimybę taikyti atitinkamas procesines priemones (pvz., skirti baudas už neatvykimą į teismo posėdį, atvesdinti asmenis ir kt.).

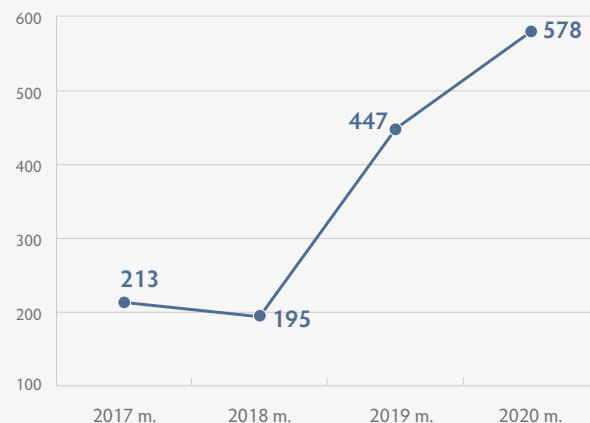
Administracinių nusižengimų bylos apylinkių teismuose, kurių nagrinėjimas užsitęsė ilgiau kaip metus

2020 m., palyginus su 2019 m., administracinių nusižengimų bylų, kurių nagrinėjimas užsitęsė ilgiau kaip metus, skaičius apylinkių teismuose padidėjo daugiau nei dvigubai.

Dažniausios priežastys, lėmusios administracinių nusižengimų bylų užsitęsimą taip pat susijusios su proceso dalyvių elgesiu ir veiksmais nagrinėjant bylą: proceso šalių ar jų atstovų neatvykimas į teismo posėdį, proceso šalies prašymas atidėti bylos nagrinėjimą. Manytina, kad padidėjimas taip pat sietinas su paskelbtu karantinu ir taikytais ribojimais. Užsitęsusių administracinių nusižengimų bylų apylinkių teismuose skaičiaus padidėjimas dažniausiai yra susijęs su išorinėmis, nuo teismo nepriklausančiomis, priežastimis ir aplinkybėmis, o teismai kasmet aktyviai imasi procesinių priemonių bylų nagrinėjimo užsitęsimui šalinti ir šios priemonės yra efektyvios.

Administracinės bylos apygardų administraciniuose teismuose, kurių nagrinėjimas užsitęsė ilgiau kaip metus

Palyginti su 2019 m., administracinių bylų apygardų administraciniuose teismuose, kurių nagrinėjimas užsitęsė ilgiau kaip metus, skaičius išaugo apie 29%.

Analizuojant administracinių bylų užsitęsimo priežastis, matyti, kad daugiausia sustabdytų bylų, kol įsiteisės teismo nutartis ar nutartis kitoje byloje, ir tokios bylos yra dėl aplinkos apsaugos teisinių santykių.

Bylos, kurių nagrinėjimas užsitęsė ilgiau kaip 5 metus:

- ♦ civilinės bylos pirmosios instancijos apylinkių ir apygardų teismuose – 221 (2019 m. – 247, 2018 m. – 258);
- ♦ baudžiamosios bylos pirmosios instancijos apylinkių ir apygardų teismuose – 72 (2019 m. – 83, 2018 m. – 90);
- ♦ administracinės bylos apygardų administraciniuose teismuose – 12 (2019 m. – 9, 2018 m. – 12).

Atsižvelgiant į pateiktus duomenis, jau kelerius pastaruosius metus pastebima pirmosios instancijos apylinkių ir apygardų civilinių bylų, kurių nagrinėjimas užsitęsė ilgiau kaip 5 metus, skaičiaus mažėjimo tendencija. 2020 m. toliau mažėja pirmosios instancijos apylinkių ir apygardų baudžiamųjų bylų, kurių nagrinėjimas užsitęsė ilgiau kaip 5 metus, skaičius. Administracinių bylų apygardų administraciniuose teismuose, kurių nagrinėjimas užsitęsė ilgiau kaip 5 metus, lyginant su 2019 m., skaičius nežymiai (3 bylomis) padidėjo. 2020 m., lyginant su 2019 m., teismuose bendras bylų, kurių nagrinėjimas užsitęsė ilgiau kaip 5 metus, skaičius sumažėjo 11 %. Darytina išvada, kad teigiama dinamika, kai išnagrinėjama daugiau bylų, kurios yra užsitęsusios daugiau nei 5 metus, tęsiasi ir 2020 m.

2.5. Baudžiamosios bylos, nutrauktos suėjus senaties terminui

2020 m. nutrauktų bylų suėjus senaties terminui skaičiaus kitimo tendencija buvo nežymi – pirmosios instancijos apylinkių teismuose pernai nutraukta 11 bylų (2019 m. – 9 bylos, 2018 m. – 14 bylų), o apygardų teismuose nutraukta 1 byla (2019 m. – 2 bylos, 2018 m. – 10 bylų).

2020 m. nutraukta 12 baudžiamųjų bylų suėjus senaties terminui (2019 m. – 11 bylų, 2018 m. – 24 bylos). Taigi, pastaraisiais metais baudžiamųjų bylų, kurios nutrauktos suėjus senaties terminui, skaičius, lyginant su praėjusiais metais, padidėjo labai nežymiai (1 byla). Laikytina, kad didžiausią įtaką tam turėjo priemonės, kurių teismai ėmėsi, siekdami spartesnio baudžiamųjų bylų nagrinėjimo teismuose, geras teismų administravimas bei efektyvus teisėjų teismo proceso valdymas. Taip pat tokių bylų sumažėjimą galėjo lemti ir bendras baudžiamųjų bylų skaičiaus mažėjimas.

Bylos, nutrauktos suėjus senaties terminui:

- ♦ Šiaulių apylinkės teisme – 4 bylos (2019 m. – 0);
- ♦ Kauno apylinkės teisme – 3 bylos (2019 m. – 4);
- ♦ Vilniaus miesto apylinkės teisme – 3 bylos (2019 m. – 3);
- ♦ Klaipėdos apylinkės teismo Klaipėdos miesto rūmuose – 1 byla (2019 m. – 0);
- ♦ Klaipėdos apygardos teisme – 1 byla (2019 m. – 0).

Pažymėtina, kad sukčiavimo kategorijai priskirtos bylos 2020 m., kaip ir 2019 m., buvo nutraukiamos suėjus senaties terminui dažniausiai (5 bylos, 2019 m. – 6 bylos).

Taip pat, suėjus senaties terminui, nutraukta po vieną šių kategorijų bylą: dėl dokumentų suklastojimo ar disponavimo suklastotu dokumentu, išžaginimo, fizinio skausmo sukėlimo ar nežymaus sveikatos sutrikdymo, neteisėto disponavimo narkotinėmis ar psichotropinėmis medžiagomis, turint tikslą jas platinti arba jų platinimo, turto pasisavinimo, nusikalstamu būdu gauto turto įgijimo arba realizavimo ir plėšimo.

2.6. Europos Žmogaus Teisių Teismo priimti sprendimai bylose prieš Lietuvą

- ♦ Europos Žmogaus Teisių Teismas (toliau – EŽTT) 2020 m. gavo 408 peticijas prieš Lietuvą (2019 m. – 448, 2018 m. – 438), 342 peticijos buvo atmetos kaip nepriimtinos arba išbrauktos iš bylų sąrašo (2019 m. – 406, 2018 m. – 429).
- ♦ **2020 m. bylose prieš Lietuvą EŽTT:**
 - » **7** peticijose nagrinėjimas baigtas sprendimais, kuriais pripažinta, kad Lietuva pažeidė pareiškėjų teises ir laisves;
 - » **4** peticijose nagrinėjimas baigtas sprendimais, kuriais pripažinta, kad Lietuva nepažeidė pareiškėjų teisių ir laisvių;
 - » **1** peticijoje klausimas išspręstas taikiu susitarimu;
 - » **nė viena** peticija nebuvo išbraukta iš bylų sąrašo, atsižvelgus į Vyriausybės pateiktą vienašalę deklaraciją;
 - » dėl **2** peticijų EŽTT priimti nutarimai išbraukti peticijas iš bylų sąrašo, vadovaujantis Konvencijos 37 straipsnio 1 dalies a ir b punktų pagrindais;
 - » **8** peticijose priimti nutarimai, pripažįstant jas nepriimtinomis.
- ♦ **2020 m. EŽTT priėmė 22 sprendimus dėl bylų prieš Lietuvą, iš jų 11 sprendimų dėl bylos esmės (2019 – 16, 2018 m. – 31).**
 - » 6 sprendimais (dėl 7 peticijų) pripažinta, kad Lietuva pažeidė pareiškėjų teises ir laisves;
 - » sprendimais (dėl 5 peticijų) pripažinta, kad Lietuva nepažeidė pareiškėjo teisių ir laisvių.

Bylose, kuriose konstatuota Konvencijos 6 straipsnio (teisė į teisingą bylos nagrinėjimą) pažeidimai, buvo nagrinėjamas teisės kreiptis į teismą (angl. *access to court*) aspektas:

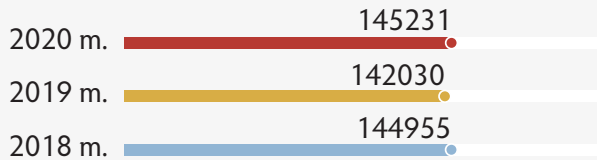
- ♦ 2020 m. vasario 18 d. EŽTT paskelbė sprendimą byloje *Černius ir Rinkevičius prieš Lietuvą* (peticijų Nr. 73579/17 ir Nr. 14620/18), kuriuo konstatavo, jog Lietuva pažeidė Konvencijos 6 straipsnio 1 dalį, kadangi atsisakydami atlyginti pareiškėjų administracinio teisės pažeidimo byloje patirtas bylinėjimosi išlaidas teismai sudarė kliūtis pareiškėjams tinkamai realizuoti jų teisę kreiptis į teismą.
- ♦ 2020 m. liepos 7 d. EŽTT paskelbė sprendimą byloje *Balkūnas prieš Lietuvą* (peticijos Nr. 75435/17), kuriuo konstatavo Konvencijos 6 straipsnio 1 dalies pažeidimą dėl to, kad Lietuvos Aukščiausiasis Teismas neatleido pareiškėjo nuo žyminio mokesčio sumokėjimo. EŽTT nusprendė, kad Lietuvos Aukščiausiasis Teismas nepateikė reikiamų argumentų, kodėl pareiškėjo prašymas atleisti nuo žyminio mokesčio mokėjimo ar jį atidėti buvo atmetas.

Parengta pagal Lietuvos Respublikos Vyriausybės atstovo Europos Žmogaus Teisių Teisme skelbiamą informaciją.

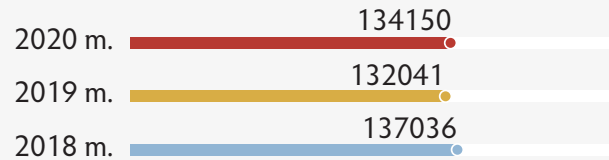

2.7. Elektroninės bylos

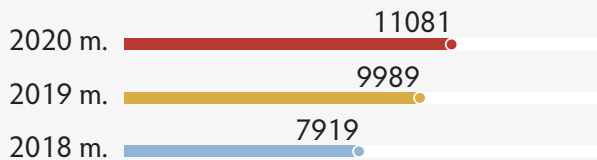
2020 m. Lietuvos teismai išnagrinėjo civilinių ir administracinių el. bylų:

Išnagrinėta elektroninių civilinių bylų:

Išnagrinėta elektroninių administracinių bylų:

Matyti tendencija, kad procesinių dokumentų **civilinėse ir administracinėse bylose** formavimo, teikimo teismui ir gavimo iš teismo paslaugomis, žyminio mokesčio informacijos valdymo, teismų paskirtų baudų ir priteistų bylinėjimosi išlaidų valstybei informacijos valdymo, susipažinimo su bylos medžiaga paslaugomis naudojami vis daugiau asmenų.

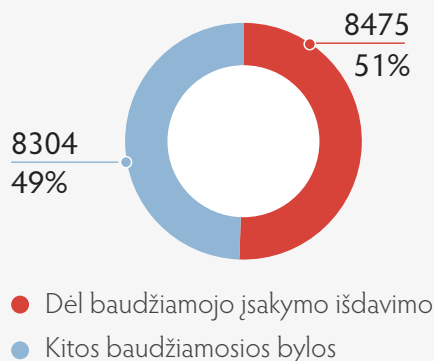
Nuo 2020 m. sausio 1 d., naudojantis Integruotos baudžiamojo proceso informacinės sistemos (toliau – IBPS) ir LITEKO integracine sąsaja, taip pat naudojantis Lietuvos teismų elektroninių paslaugų portalu e.teismas.lt (toliau – EPP) elektronine forma pradėta vesti ir dalis baudžiamųjų bylų – elektronine forma tvarkomos baudžiamosios bylos pagal prokuroro pareiškimą dėl proceso užbaigimo teismo baudžiamuoju įsakymu.*

Bylos dėl baudžiamojo įsakymo išdavimo 2020 m. sudarė apie 50 % visų pirmąja instancija apylinkių ir apygardų teismuose išnagrinėtų baudžiamųjų bylų. Šių elektroninių bylų pirmąja instancija 2020 m. buvo išnagrinėta – **8 263**, o tai sudaro **97,5 %**** visų šios kategorijos išnagrinėtų bylų (iš viso išnagrinėtos 8 475 bylos).

* Prokurorui nusprendus kreiptis į teismą dėl proceso užbaigimo teismo baudžiamuoju įsakymu ir kaltinamajam dėl to neprieštaraujant, rekomenduojama, kad prokuroras turi pateikti kaltinamajam informaciją apie jo teisę (kaltinamojo gynėjui – apie jo pareigą pagal BPK 81 str. 6 d.) prisijungti prie EPP ir informaciją (dokumentus) iš teismo gauti bei dokumentus teismui teikti naudojantis šia sistema.

** Nors nuo 2020 m. bylos dėl proceso užbaigimo baudžiamuoju įsakymu tvarkomos tik elektronine forma, dalis 2020 m. išnagrinėtų bylų buvo gautos 2019 m. pabaigoje, todėl jos statistikoje atspindi dar kaip popierinės bylos.

2020 m. pirmąją instanciją išnagrinėtos baudžiamosios bylos

2020 m. vien elektronine forma tvarkytų bylų (civilinių ir administracinių) buvo apie 80 % (2019 m. – 74 %, 2018 m. – 71 %).

- ♦ 2020 m. Lietuvos Respublikos teismuose buvo išnagrinėta 146 administracinių nusižengimų bylos, kurių pagrindas buvo elektroninis dokumentas (2019 m. – 10), ir 16 prašymų administracinių nusižengimų bylų vykdymo procese (2019 m. – 6). Taigi, nors elektroninės formos administracinių nusižengimų bylų skaičius išaugo, tačiau, įvertinus visas išnagrinėtas administracinių nusižengimų bylas (iš viso 2020 m. išnagrinėta 19 245 bylos), jis išlieka itin mažas.
- ♦ Kasmet nuosekliai daugėja elektroninių administracinių bylų dalis (2020 m. – 61,51 %, 2019 m. – 53,53 %, 2018 m. – 47,34 %).
- ♦ **Matyti elektroninių administracinių bylų, nagrinėjamų I instancija, skaičiaus augimas** (2020 m. – 67,13 %, 2019 m. – 56,71 %, 2018 m. – 51,23 %).
- ♦ 2020 m. elektroninių civilinių bylų dalis, lyginant su ankstesniais metais, padidėjo ir 2020 m. siekė 82,06 % (2019 m. – 75,85 %, 2018 m. – 72,55 %).
- ♦ Išnagrinėtų elektroninių civilinių bylų skaičius 2020 m. – 134 150, o išnagrinėtų popierine forma tvarkytų civilinių bylų skaičius 2020 m. buvo 29 337.

Daugiausia elektroninių civilinių bylų pirmąją instanciją išnagrinėta dėl:

- ♦ teismo įsakymo išdavimo (dėl delspinigių, skundų, palūkanų priteisimo ir kt.) – 43,67 %;
- ♦ kitų kategorijų elektroninių bylų (ginčo teisenos, ypatingosios teisenos, supaprastinto proceso, vykdymo proceso ir kt.) I instancijos teismuose skaičiaus procentinė dalis 2019 m. kito nežymiai*.

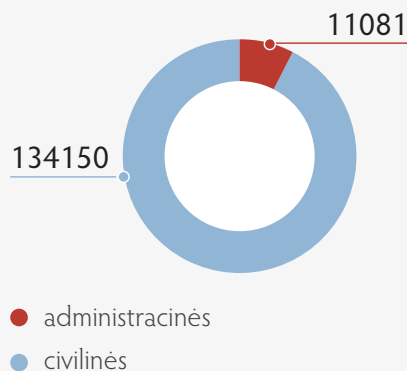
Sparčiai augančios elektroninių bylų santykinės dalies didėjimo tendencijos gana ryškios ir aukštesnės instancijos teismuose.

- ♦ **Apeliacine tvarka bendrosios kompetencijos teismuose** išnagrinėtų elektroninių civilinių bylų dalis, lyginant su 2019 m., išaugo nuo 68,12 % iki 75,66 %, o atskaitos tašku laikant 2018 m. (58,88 %) šis didėjimas laikytinas dar reikšmingesniu.
- ♦ **Lietuvos vyriausiąjame administraciniame teisme apeliacine tvarka** išnagrinėtų elektroninių administracinių bylų dalis nuosekliai didėjo ir 2020 m. sudarė 41,95 %, lyginant su 2019 m., išaugo 2,79 proc., su 2018 m. – 8,4 proc.

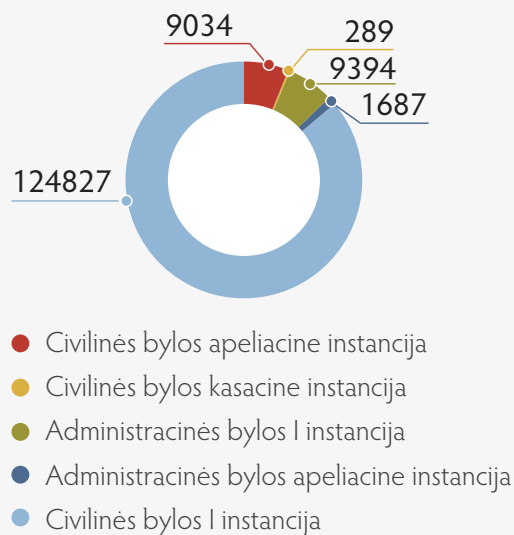
Elektroninių bylų skaičius kasmet auga Lietuvos Aukščiausiąjame Teisme. Išnagrinėtų elektroninių civilinių bylų skaičius Lietuvos Aukščiausiąjame Teisme 2020 m. buvo 289 (2019 m. – 281, 2018 m. – 327), o išnagrinėtų popierine forma tvarkytų civilinių bylų skaičius – 76. Tačiau pastebėtina, kad nors ir sumažėjo 2020 m. šiame teisme išnagrinėtų bylų skaičius, daugiau buvo išnagrinėta elektroninių civilinių bylų nei popierinių bylų – kasacine tvarka elektroninių civilinių bylų dalis 2020 m. išaugo ir pasiekė 79,18 % (2019 m. – 71,14 %, 2018 m. – 63,25 %).

* Šie pokyčiai pastebimi sumažėjus elektroninių ginčo teisenos bylų daliai (2020 m. – 35,33 %, 2019 m. – 36,49 %, 2018 m. – 37,54 %), ir padidėjus supaprastinto proceso bylų daliai (2020 m. – 8,39%, 2019 m. – 6,00 %, 2018 m. – 4,61 %).

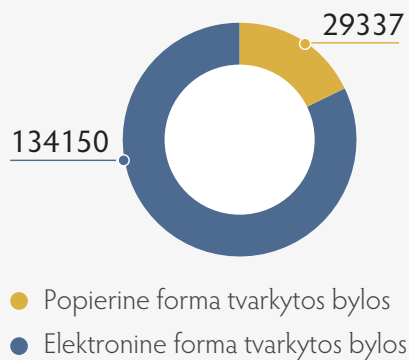
2020 m. elektroninės bylos

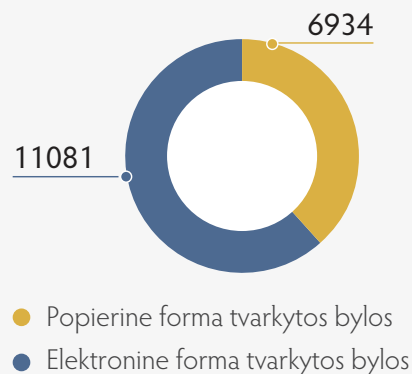
2020 m. elektronine forma tvarkytų bylų skaičius teismuose

2020 m. išnagrinėtų civilinių bylų tvarkymo forma

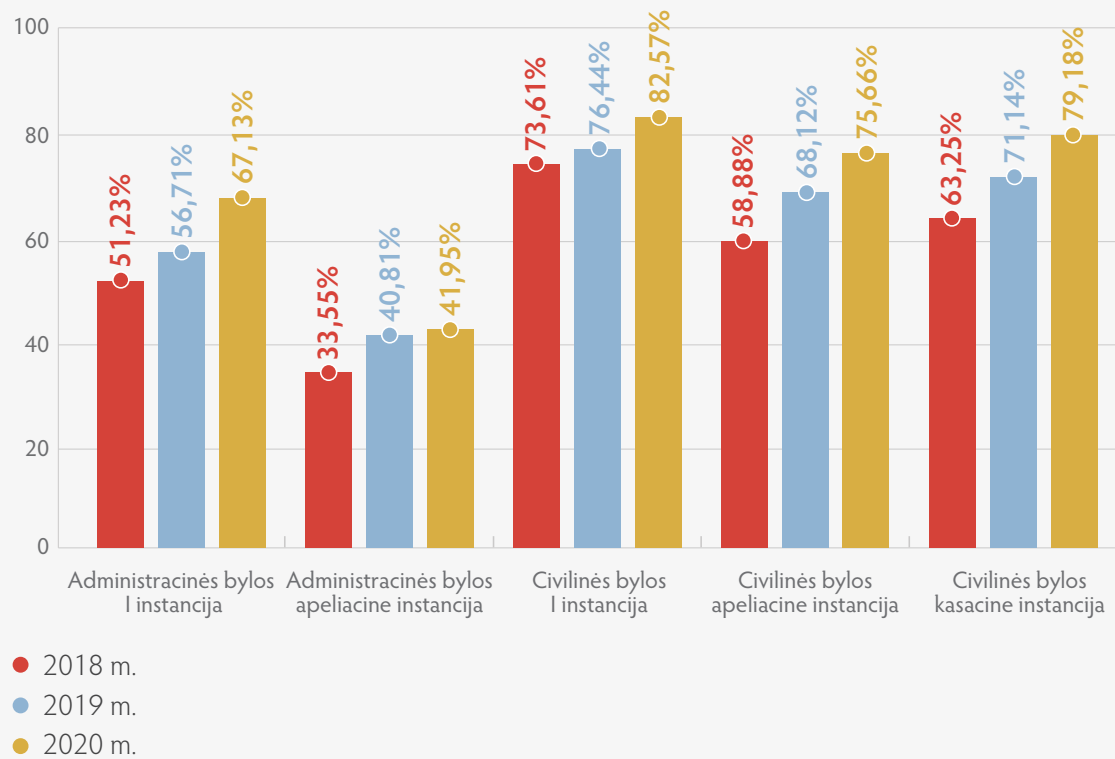

2020 m. išnagrinėtų administracinių bylų tvarkymo forma

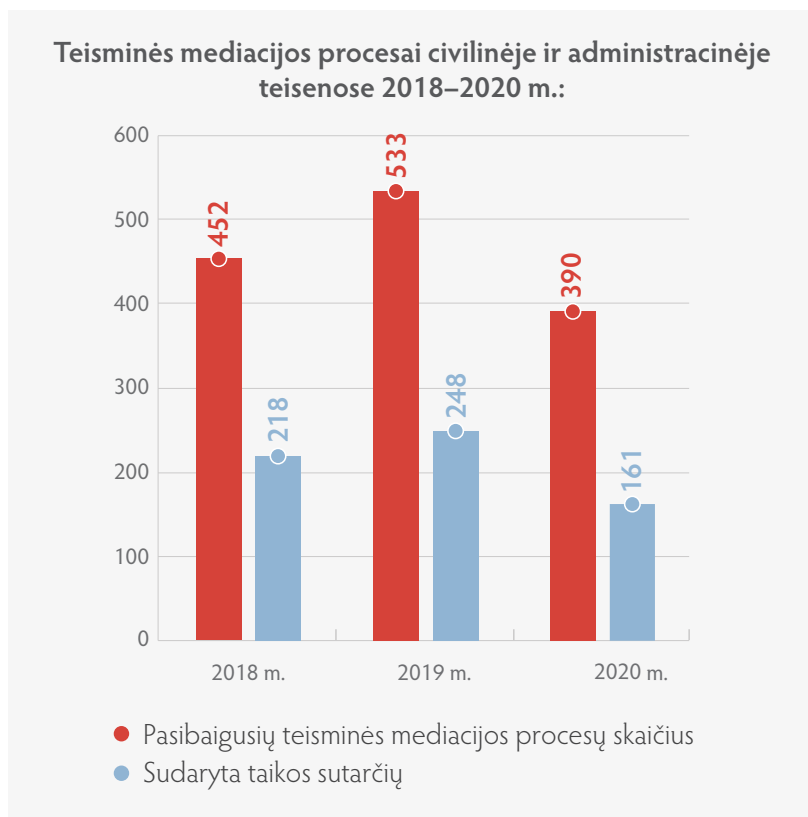
Elektronine forma tvarkytų bylų dalis teismuose 2018-2020 m.

3. Teisminė mediacija

Teisminės mediacijos paskirtis – padėti šalims civilinėse ir administracinėse bylose išspręsti ginčą taikiai, tarpininkaujant vienam ar keliems mediatoriams (tarpininkams).

Nuo 2020 m. sausio 1 d., vadovaujantis Mediacijos įstatymu, privalomoji mediacija taikoma sprendžiant šeimos ginčus, nagrinėjamus ginčo teisena Civilinio proceso kodekso nustatyta tvarka. Stebint bendras bylų nagrinėjimo teismuose tendencijas, matyti, kad 2020 m., lyginant su ankstesniais metais, žymiai sumažėjo šeimos teisinių santykių bylų (dėl santuokos nutraukimo, išlaikymo vaikams priteisimo ir kt.) – 2020 m. išnagrinėtos 15 709 bylos (2019 m. – 18 066; 2018 m. – 18 564). Manytina, kad būtent privalomoji mediacija tokio pobūdžio bylose leido sumažinti bylų skaičių teisme.

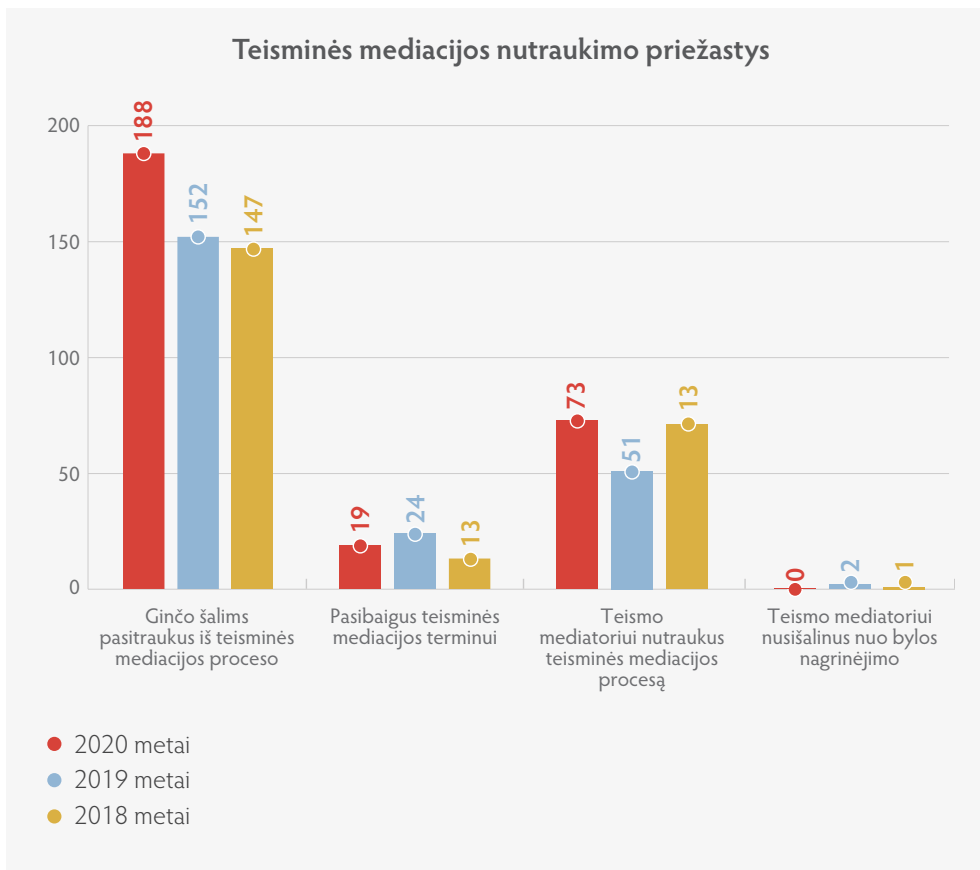

Manytina, kad pasibaigusių mediacijos procesų skaičiaus sumažėjimą 2020 m., lyginant su ankstesniais metais, galėjo lemti bendras teismuose gautų bylų skaičiaus mažėjimas (pvz., civilinių bylų, lyginant su 2019 m., 2020 m. sumažėjo 6 proc.), taip pat įtakos galėjo turėti šalyje dėl COVID-19 pandemijos paskelbus karantiną taikyti ribojimai ir dėl jų neįvykę teismo posėdžiai bei teisminės mediacijos procesai.

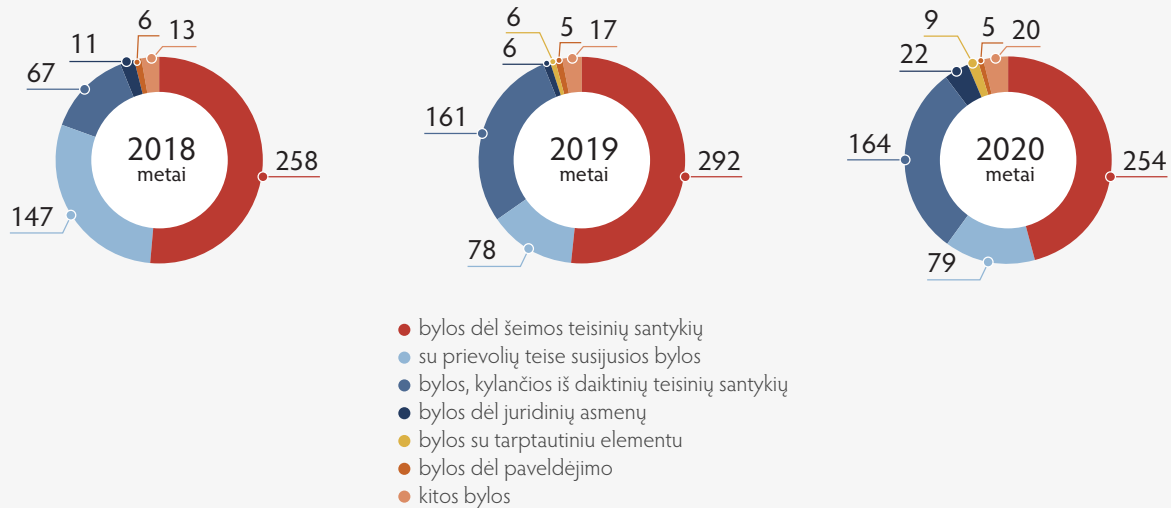

2020 m. buvo baigta 390 teisminės mediacijos procesų, beveik pusėje jų (41 proc.) pasirašytos taikos sutartys.

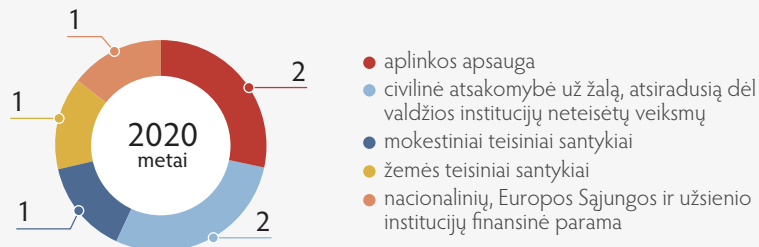
2020 m. civilinėse bylose pabaigti **385** mediacijos procesai, administracinėse bylose – **5**, civilinėse bylose sudarytos **158** taikos sutartys, administracinėse bylose – **3**.

Teisminei mediacijai perduotų civilinių bylų kategorijos

Teisminei mediacijai perduotų administracinių bylų kategorijos*

*Vienoje byloje gali būti kelios kategorijos, todėl kategorijų suma gali būti didesnė nei bylų.

Kaip ir ankstesniais metais, didžiausią civilinių bylų, perduotų teisminei mediacijai, skaičių sudaro bylos, kylančios iš šeimos teisinių santykių, su prievolių teise susijusios bylos ir bylos, kylančios iš daiktinių teisinių santykių.

Dėl šio instituto naujumo administraciniame procese mediacija kol kas nėra dažnai taikoma, taigi įžvelgti ryškesnes tendencijas kol kas sunku. Siekis populiarinti mediaciją administraciniame procese laikytinas vienu iš teismų sistemos tikslų.

Siekiant skatinti ir populiarinti mediaciją, **2020 m. rugsėjo 24 d. vyko tarptautinė nuotolinė praktinė konferencija „Mediacijos sėkmės istorija ir jos kaina“**. Joje patirtimi dalinosi ne tik Lietuvos teisininkai, mediatoriai ir mokslininkai, bet ir Nyderlandų, Norvegijos, Baltarusijos, Italijos atstovai. Kalbėta apie Lietuvos pažangą Europos mediacijos sistemų vystymo kontekste, nagrinėtos tokios temos, kaip sėkmingo mediacijos proceso įgyvendinimo principai, psichologinės žinios mediacijoje ir jų praktinio taikymo subtilybės, mediacijos baudžiamosiose bylose galimybės ir ribos, pristatyta pirmųjų privalomosios mediacijos sprendžiant šeimos ginčus, nagrinėjamus ginčo teisena Civilinio proceso kodekso nustatyta tvarka, metų patirtis Lietuvoje. Diskusijoje buvo gilintasi į tokius aktualius klausimus, kaip teisėjų vaidmuo mediacijoje, mediacijos paslaugų kokybės užtikrinimas ir šio ginčų sprendimo būdo populiarinimas.

TEISMINĖS MEDIACIJOS KOMISIJA

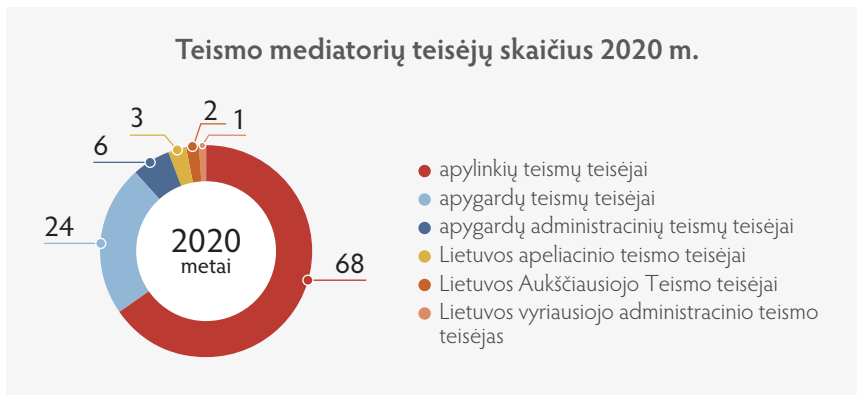
Teisėjų tarybos Teisminės mediacijos komisija mediatoriaus statusą suteikia teisėjams, atitinkantiems mediatoriams taikomus reikalavimus ir pageidaujantiems vykdyti mediatorių veiklą.

Teisminės mediacijos komisija 2020 m. surengė 3 posėdžius (2019 m. – 3), kurių metu priėmė sprendimus dėl:

- ♦ teismo mediatoriaus statuso suteikimo asmenims, pageidaujantiems vykdyti teismo mediatoriaus veiklą (teismo mediatoriaus statusas buvo suteiktas 12 asmenų);
- ♦ teismo mediatoriaus statuso suteikimo ar panaikinimo (teismo mediatoriaus statusas panaikintas 5 buvusiems teisėjams);
- ♦ poreikio tobulinti teisinį reguliavimą, susijusį su teisėjų mediatorių veikla.

Iš **12** teisėjų, kuriems suteiktas mediatoriaus statusas, net **5** buvo iš Kauno apylinkės teismo, **2** – iš Klaipėdos apygardos teismo, po **1** – iš Lietuvos vyriausiojo administracinio teismo, Vilniaus apygardos teismo, Vilniaus miesto apylinkės teismo, Panevėžio apylinkės teismo ir Marijampolės apylinkės teismo.

2020 m. pabaigoje teismo mediatoriaus statusą turėjo 104 teisėjai. Daugiausia teismo mediatorių teisėjų dirba apylinkių teismuose (65 proc.), apygardų teismuose (23 proc.)

4. Teismų savivalda ir komisijos

4.1. Visuotinis teisėjų susirinkimas

2020 m. Visuotinio teisėjų susirinkimo (VTS) naujoves ir iššūkius lėmė Lietuvos epidemiologinės situacijos keliamos grėsmės. Teisėjų tarybai priėmus sprendimą, buvo parengtas ir su teismų bendruomene derintas VTS darbo reglamento pakeitimų projektas (anksčiau nuotolinis Teisėjų tarybos narių rinkimas nebuvo numatytas). Priėmus sprendimą, VTS ir jo metu vykę Teisėjų tarybos narių rinkimai pirmą kartą Lietuvos teismų istorijoje buvo organizuojami netradiciškai: VTS vyko nuotoliniu būdu naudojant informacinių ryšių technologijas, o Teisėjų tarybos narių rinkimus sudarytose rinkimų apygardose vykdė Teisėjų tarybos suformuotos rinkimų komisijos, juos pirmą kartą stebėjo visuomenės atstovai. Naujas VTS ir Teisėjų tarybos narių rinkimų formatas taip pat lėmė poreikį apie jų įgyvendinimą aktyviau ir ne tik tradicinėmis formomis (kitokiomis nei iki tol organizuojant VTS) komunikuoti su teisėjų ir teismų bendruomene, organizuoti susitikimus, bandomuosius nuotolinius prisijungimus.

Naudojant vaizdo konferencijų įrangą buvo suorganizuoti du VTS: neeilinis – spalio 2 d. ir eilinis – lapkričio 3–6 d.

Neeiliniame susirinkime buvo patvirtinti VTS darbo reglamento pakeitimai, kuriais užtikrintas Teisėjų tarybos narių išrinkimas sudėtingos epidemiologinės situacijos sąlygomis, Teismų įstatymo pakeitimų įgyvendinimas, išrinkti eilinio VTS pirmininkas ir sekretorius, Teisėjų tarybos rinkimų rezultatus skaičiavusi Balsų skaičiavimo komisija.

Visuotiniame teisėjų susirinkime lapkričio 6 d.:

- ◆ Dalyvavo 441 teisėjas, šalies prezidentas Gitanas Nausėda.
- ◆ Išrinkta naujos sudėties Teisėjų taryba:
 - » Sigita Rudėnaitė, Diana Vasarienė, Artūras Ridikas – Lietuvos Aukščiausiojo Teismo teisėjai;
 - » Algimantas Valantinas – Lietuvos apeliacinio teismo pirmininkas (ex officio);
 - » Egidija Tamošiūnienė, Alenas Piesliakas – Lietuvos apeliacinio teismo teisėjai;
 - » Gintaras Kryževičius – Lietuvos vyriausiojo administracinio teismo pirmininkas (ex officio);
 - » Ramūnas Gadliauskas – Lietuvos vyriausiojo administracinio teismo teisėjas;
 - » Jolanta Malijauskienė – Vilniaus apygardos administracinio teismo pirmininkė;
 - » Loreta Braždienė – Vilniaus apygardos teismo pirmininkė;
 - » Gražvydas Poškus – Šiaulių apygardos teismo pirmininkas;
 - » Marius Bartninkas – Kauno apygardos teismo Civilinių bylų skyriaus pirmininkas;
 - » Irena Vapsvienė – Utenos apylinkės teismo pirmininkė;
 - » Laimondas Noreika – Marijampolės apylinkės teismo pirmininkas;

- » Kristina Serdiukienė – Klaipėdos apylinkės teismo teisėja;
- » Diana Butrimienė – Vilniaus miesto apylinkės teismo teisėja.
- ◆ Pristatytos ketverių metų Teisėjų tarybos ir dvejų metų Teisėjų garbės teismo veiklos ataskaitos.
- ◆ Susirinkimo metu taip pat vyko diskusija tema „Teismų ateitis: vizija, misija, strategija“. Per diskusiją pažymėta, kad labai svarbu pritraukti jaunos kompetentingos žmonės į teismų sistemą, taip sustiprinti teisėjo komandą. Atkreiptas dėmesys į tai, kad teismai iškilusius iššūkius turėtų spręsti kartu su kitomis valdžiomis, nes visų problemų tik su savo vidiniais ištekliais išspręsti nepavyks. Vykdomoji ir leidžiamoji valdžios negali į teisminę valdžią žiūrėti tik kaip į aptarnaujančiąją. Svarbus teismų finansavimo algoritmo peržiūrėjimas, kadangi Konstitucija reglamentuoja teismų nepriklausomumą (tad jį reikėtų stengtis užtikrinti ir per finansavimą). Svarbu atkreipti didesnę visuomenės dėmesį į Teisėjų tarybą, todėl reikėtų didesnio viešumo kalbant apie politinius ir strateginius Teisėjų tarybos žingsnius.
- ◆ Svarstytas klausimas „Dėl Lietuvos Respublikos teisėjų atlyginimų įstatymo keitimo iniciatyvos“. Nuspręsta įpareigoti Teisėjų tarybą kreiptis į Lietuvos Respublikos Prezidentą ir teisingumo ministrą inicijuojant Lietuvos Respublikos teisėjų atlyginimų įstatymo 5 straipsnio 2 dalies pakeitimus bei šio įstatymo 6 straipsnio pakeitimus.
- ◆ Apdovanoti teismų sistemai nusipelnę asmenys.

Nauju būdu įvykęs VTS ir Teisėjų tarybos narių rinkimai padėjo užtikrinti Teismų įstatyme numatyto periodiškumu vykstantį teismų savivaldos institucijų atnaujinimą ir jų nepertraukiamą veikimą ekstremaliomis sąlygomis ir pademonstravo teismų sistemos susitelkimą ir sėkmingą bendradarbiavimą esant sudėtingoms aplinkybėms.

4.2. Teisėjų taryba

2020 m. darbą tęsė 2016 m. lapkričio 11 d. Visuotiniame teisėjų susirinkime ketverių metų kadencijai išrinkta Teisėjų taryba, kurią sudarė 21 narys.

2020 m. lapkričio 6 d. Visuotiniame teisėjų susirinkime buvo išrinkta naujoji Teisėjų taryba, kurią sudaro 17 narių*.

2020 m. lapkričio 13 d. Teisėjų tarybos posėdyje išrinkta nauja Teisėjų tarybos vadovybė. Pirmajame Teisėjų tarybos posėdyje Teisėjų tarybos pirmininke išrinkta Lietuvos Aukščiausiojo Teismo Civilinių bylų skyriaus pirmininkė laikinai einanti teismo pirmininko pareigas Sigita Rudėnaitė, pirmininko pavaduotoja – Lietuvos apeliacinio teismo teisėja (nuo 2021 m. balandžio 1 d. Lietuvos Aukščiausiojo Teismo teisėja) dr. Egidija Tamošiūnienė, sekretoriumi – Lietuvos vyriausiojo administracinio teismo teisėjas Ramūnas Gadliauskas.

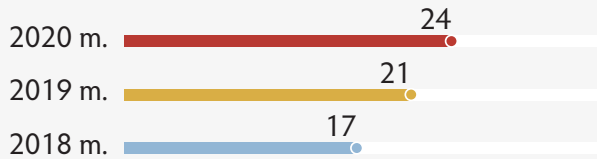
Nuo 2020 m. įsigaliojo Teismų įstatymo pakeitimai:

- ◆ Teisėjų tarybą sudaro ne 23, o **17 narių**.
- ◆ Teisėjų tarybos nariu negali būti renkamas teisėjas, kuris turi mažesnę kaip **trejų metų** teisėjo darbo stažą arba kuriam buvo taikyta drausminė nuobauda.
- ◆ Teisėjų tarybos įgaliojimų laikas – ketveri metai. Teisėjų tarybos nariais teisėjai gali būti renkami **ne daugiau kaip dviem kadencijoms** iš eilės.
- ◆ Pasibaigus Teisėjų tarybos nario įgaliojimams Teismų įstatymo 119 straipsnio 6 dalies 1, 3, 4 arba 5 punkte nustatytu pagrindu, į jo vietą likusiam Teisėjų tarybos įgaliojimų laikui nuo atitinkamo teismo arba atitinkamos jurisdikcijos ir pakopos teismų Visuotinio teisėjų susirinkimo nustatyta tvarka elektroniniu būdu išrenkamas naujas Teisėjų tarybos narys.

* Teisėjų taryboje šiuo metu yra 16 narių, nes vis dar nesibaigusi atranka į Lietuvos Aukščiausiojo Teismo pirmininkus.

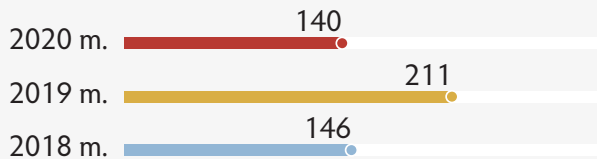

Surengti Teisėjų tarybos posėdžiai:

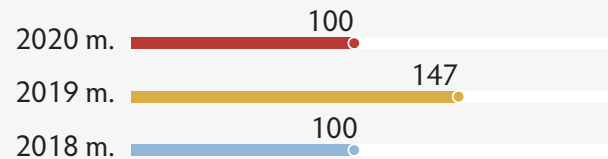

Priimti Teisėjų tarybos nutarimai:

Iš viso priimta nutarimų:

Priimta su teisėjų karjera susijusių nutarimų*:

*Jskaičiuoti nutarimai dėl patarimo Respublikos Prezidentui dėl teisėjų skyrimo, paaugstinimo, perkėlimo ar atleidimo iš pareigų, atleidimo savo poelgiu pažeminus teisėjo vardą, išrinkus į kitas pareigas ir savo noru baigiant eiti pareigas.

2020 m. Teisėjų tarybos svarstyti klausimai apėmė visas Teismų įstatymo jos kompetencijai priskirtas sritis:

- ◆ teisėjų korpuso formavimą;
- ◆ teismų ir teismų savivaldos administracinę veiklą;
- ◆ teismų investicijas ir biudžetą;
- ◆ informacines technologijas;
- ◆ teisės aktų aprobavimą, patvirtinimą, pakeitimą;
- ◆ darbo grupių, komisijų sudarymą ir jų narių keitimą;
- ◆ tarptautinių santykių plėtrą;
- ◆ ryšius su visuomene ir žiniasklaida ir kt.

2020 m. Teisėjų taryba daug dėmesio skyrė kovai su korupcija, sklandžios Lietuvos teismų ir teismų savivaldos institucijų veiklos koronaviruso pandemijos metu užtikrinimui ir kt.:

- ◆ Atlikta teisinio reguliavimo korupcijos prevencijos srityje analizė, siekiant identifikuoti antikorupcinės aplinkos teismų sistemoje stiprinimo priemones, inicijuoti ir priimti teisės aktų pakeitimai korupcijos pasireiškimo tikimybės nustatymo srityje, parengtos koncepcinės šakinės teismų kovos su korupcija programos nuostatos, kurios bus teikiamos svarstyti teismų bendruomenei ir socialiniams partneriams.
- ◆ Parengti Bylų paskirstymo teisėjams ir teisėjų kolegijų sudarymo taisyklių aprašo pakeitimai (įgyvendinant Specialiųjų tyrimų tarnybos teismuose atliktos korupcijos rizikos analizės rekomendacijas), apimantys ir naujai sukurtą Bylų skirstymo teisėjams modulį.
- ◆ Analizuota teisės aktų, kuriais dėl koronaviruso (COVID-19) pandemijos paskelbta ekstremalioji padėtis šalyje bei nustatyti karantino ribojimai, įtaka Lietuvos teismų veiklai, nuolat teiktos rekomendacijos teismams.
- ◆ Patikslinti teismų savivaldos komisijų veiklą reglamentuojantys teisės aktai, įtvirtinta galimybė posėdžius organizuoti naudojant vaizdo konferencijos įrangą.
- ◆ Dėl viešų politinės valdžios pasisakymų, susijusių su teisėjų korupcijos byla, rengtas kreipimasis į Lietuvos Respublikos Seimą, taip pat kreipimasis, kuriuo buvo išreikštas susirūpinimas dėl situacijos, kai Lietuvos Aukščiausiojo Teismo Civilinių bylų skyriaus pirmininkė buvo atleista be teisėto pagrindo. Teisėjų taryba 2020 m. taip pat kreipėsi į Lietuvos Respublikos Prezidentą, Seimo Pirmininkę, Ministrę Pirmininkę ir ministrus dėl Rusijos Federacijos institucijų veiksmų prieš Sausio 13-osios bylos teisėjus.

4.3. Teisėjų garbės teismas

2020 m. Teisėjų garbės teismo (TGT) sudėtis nesikeitė.*

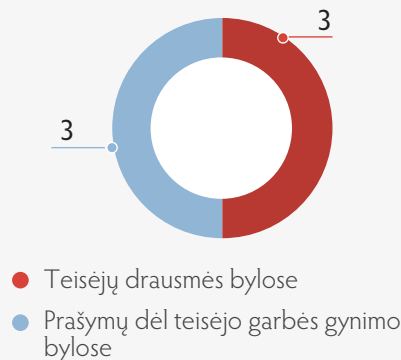
TGT nariai, kaip ir 2019 m., buvo 6 teisėjai:

- ◆ Lietuvos Aukščiausiojo Teismo teisėjas Virgilijus Grabinskas (TGT pirmininkas);
- ◆ Lietuvos apeliacinio teismo teisėja Regina Pocienė;
- ◆ Lietuvos vyriausiojo administracinio teismo teisėjas Dainius Raižys;
- ◆ Vilniaus apygardos administracinio teismo teisėja Jolanta Vėgelienė;
- ◆ Vilniaus apygardos teismo teisėjas Andrius Ignotas;
- ◆ Kauno apygardos teismo teisėja Diana Labokaitė.

Taip pat, be narių teisėjų, TGT sudarė 4 visuomenės atstovai:

- ◆ Lietuvos radijo ir televizijos žurnalistė, laidų vedėja Rita Miliūtė;
- ◆ Mykolo Romerio universiteto profesorius (emeritas), buvęs Lietuvos Respublikos Konstitucinio Teismo teisėjas ir šio teismo pirmininkas Juozas Žilys;
- ◆ Mykolo Romerio universiteto Viešojo saugumo akademijos Teisės katedros vedėja profesorė dr. Birutė Pranevičienė;
- ◆ Vytauto Didžiojo universiteto mokslo prorektorė, Teisės fakulteto Privatinės teisės katedros profesorė Julija Kiršienė.

2020 m. TGT priėmė sprendimus:

* 2020 m. lapkričio 6 d. vykusiame Visuotiniame teisėjų susirinkime išrinkus naujos sudėties Teisėjų tarybą TGT narių įgaliojimai baigėsi.

2020 m. išnagrinėjęs drausmės bylas TGT priėmė tokius sprendimus:

- ◆ 1 drausmės byloje – skirta pastaba;
- ◆ 1 drausmės byloje – skirtas griežtas papeikimas;
- ◆ 1 drausmės byloje pasiūlyta Lietuvos Respublikos Prezidentui Lietuvos Respublikos teismų įstatymo nustatyta tvarka atleisti teisėją iš pareigų.

2020 m. Teisėjų garbės teismas gavo net 4 prašymus dėl teisėjo garbės gynimo (dar 1 prašymas buvo gautas 2019 m.). 2020 m. TGT išnagrinėjo 3 prašymus, 2 – liko neišnagrinėti ir juos nagrinės jau naujos sudėties TGT. 2020 m. visais keturiais atvejais prašymais dėl teisėjo garbės gynimo į TGT kreipėsi du apygardos administracinio teismo teisėjai (subjektai, atliekantys vidinį teismo administravimą), prašymuose nurodydami du to paties teismo teisėjus, pažeidusius jų garbę. 2019 m. TGT gavo 1 prašymą dėl garbės gynimo, o 2018 m. nebuvo gautas nei vienas toks prašymas.

Išnagrinėjęs prašymų dėl teisėjo garbės gynimo bylas, TGT priėmė tokius sprendimus:

- ◆ 1 byloje – prašymą dėl teisėjo garbės gynimo atmesti kaip nepagrįstą;
- ◆ 2 bylose – nutraukti prašymo dėl teisėjo garbės gynimo nagrinėjimo procesą.

Iš visų 2020 m. priimtų TGT sprendimų Lietuvos Aukščiausiajam Teismui buvo apskųsti 2 sprendimai. Abu skundus Lietuvos Aukščiausiasis Teismas atmetė ir sprendimus paliko nepakeistus.

2020 m. dėl COVID-19 pandemijos dalis TGT posėdžių vyko nuotoliniu būdu – naudojant vaizdo konferencijų įrangą. Toks posėdžių organizavimo būdas buvo panaudotas pirmą kartą TGT veiklos istorijoje. Ši praktika galėtų būti taikoma ir ateityje, kadangi organizuojant posėdžius nuotoliniu būdu yra lengviau surenkamas TGT narių kvorumas. Tai sudaro galimybę drausmės bylas TGT išnagrinėti ir sprendimus jose priimti per trumpesnį laiką.

Siekdamas veiklos viešumo, kaip ir kasmet, TGT visus įsigaliojusius sprendimus viešai skelbė interneto svetainėje www.teismai.lt, kurioje taip pat papildomai viešinta informacija apie TGT priimtus sprendimus po jų paskelbimo.

4.4. Teisėjų etikos ir drausmės komisija

Iki 2020 m. lapkričio veikė šios sudėties Teisėjų etikos ir drausmės komisija (TEDK):

4 Teisėjai

- ◆ Lietuvos Aukščiausiojo Teismo teisėjas, Baudžiamųjų bylų skyriaus pirmininkas Aurelijus Gutauskas, TEDK pirmininkas,
- ◆ Lietuvos Aukščiausiojo Teismo teisėja Sigita Jokimaitė,
- ◆ Lietuvos apeliacinio teismo teisėja Jolanta Čepukėnienė,
- ◆ Utenos apylinkės teismo Zarasų rūmų teisėjas Gintautas Būga.

3 Visuomenės atstovai

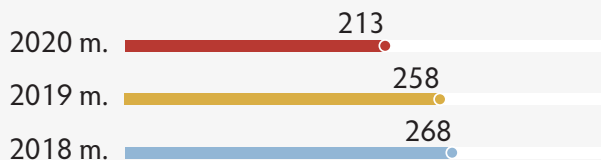
- ◆ Lietuvos Respublikos Prezidento paskirtas visuomenės atstovas Tomas Janeliūnas,
- ◆ Lietuvos Respublikos Prezidento paskirta visuomenės atstovė Jurgita Paužaitė-Kulvinskienė,
- ◆ Lietuvos Respublikos Seimo Pirmininko paskirtas visuomenės atstovas Romualdas Kęstutis Urbaitis.

2020 m. lapkričio 27 d. Teisėjų taryba patvirtino naujos sudėties TEDK:

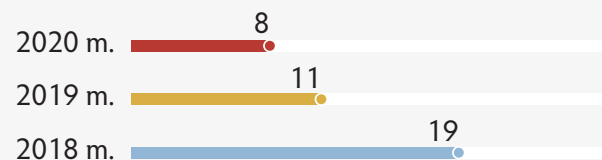
- ◆ Lietuvos Aukščiausiojo Teismo teisėja Sigita Jokimaitė (komisijos pirmininkė),
- ◆ Lietuvos apeliacinio teismo teisėja Jolanta Čepukėnienė,
- ◆ Lietuvos vyriausiojo administracinio teismo teisėja Veslava Ruskan,
- ◆ Vilniaus miesto apylinkės teismo teisėja Urmila Valiukienė,
- ◆ Lietuvos Respublikos Prezidento paskirtas visuomenės atstovas Tomas Berkmanas,
- ◆ Lietuvos Respublikos Prezidento paskirtas visuomenės atstovas Liudas Ramanauskas,
- ◆ Lietuvos Respublikos Seimo Pirmininkės paskirta visuomenės atstovė Snieguolė Matulienė.

2020 m. gauti skundai dėl galimų teisėjų etikos pažeidimų

2020 m. TEDK posėdžiuose nagrinėti teikimai, prašymai dėl konsultacijų

146 teikimai nebuvo nagrinėti TEDK posėdžiuose – pareiškėjams buvo pateikti motyvuoti atsakymai dėl atsisakymo nagrinėti teikimą TEDK posėdyje.

Tai reiškia, kad didžioji dalis gaunamų teikimų nėra nagrinėjami TEDK posėdžiuose, nes juose iš esmės prašoma revizuoti teismų sprendimus ar įvertinti teisėjo procesinius veiksmus teisėtumo ir pagrįstumo aspektais.

Pažymėtina, kad dažnai skundai neatitinka TEDK nuostatose keliamų reikalavimų – yra nemotyvuoti, deklaratyvaus pobūdžio bei turintys kitų trūkumų (teikiami pakartotinai, tinkamai nepasirašyti, surašyti nevalstybine kalba ir pan.).

2020 m. TEDK nariai dalinosi patirtimi bei įžvalgomis teisėjų profesinės etikos bei drausminės atsakomybės klausimais renginiuose:

- ♦ **2020 m. vasario 24-27 d.** Dohoje vykusiame antrajame Pasaulinio teismų sąžiningumo tinklo (angl. *Global Judicial Integrity Network*) forume Lietuvai atstovavo Lietuvos Aukščiausiojo Teismo Civilinių bylų skyriaus pirmininkė laikinai einanti teismo pirmininko pareigas Sigita Rudėnaitė ir Lietuvos Aukščiausiojo Teismo Baudžiamųjų bylų skyriaus pirmininkas Aurelijus Gutauskas. Dalyviai akcentavo, kad tarp daugybės nagrinėtų klausimų didžiausias dėmesys buvo skirtas teisėjų dalyvavimui socialiniuose tinkluose, lyčių lygybei ir teisėjų etikos problemoms – šiems klausimams ir buvo skirtos pagrindinės susitikimo sesijos.
- ♦ Teisėjo profesinės etikos tema buvo plėtojama ir TEDK **2020 m. spalio 16 d.** organizuotoje diskusijoje, skirtoje Lietuvos teismų pirmininkams bei jų pavaduotojams. Diskusijoje buvo nagrinėjami klausimai, susiję su teisėjų profesinės etikos laikymusi nepriklausomumo ir nešališkumo principų užtikrinimo kontekste. Diskusijoje dalyvavo ir Vyriausiosios tarnybinės etikos komisijos atstovai, jie dalinosi įžvalgomis apie Viešųjų ir privačių interesų derinimo įstatymo aktualijas, atsižvelgiant į teismų veiklos specifiką.

4.5. Pretendentų į teisėjus egzamino komisija

Iki 2020 m. gruodžio 5 d. veikė šios sudėties Pretendentų į teisėjus egzamino komisija:

- ◆ Lietuvos Aukščiausiojo Teismo teisėja, Mykolo Romerio universiteto Teisės fakulteto Baudžiamosios teisės ir proceso instituto profesorė **dr. Rima Ažubalytė** (komisijos pirmininkė);
- ◆ Lietuvos Aukščiausiojo Teismo teisėjas, Vilniaus universiteto Teisės fakulteto Privatinės teisės katedros lektorius **Andžejus Maciejevskis** (Andžej Maciejewski);
- ◆ Lietuvos vyriausiojo administracinio teismo teisėjas **Laimutis Alechnavičius**;
- ◆ Vilniaus apygardos administracinio teismo teisėja **Egidija Puzinskaitė**;
- ◆ Mykolo Romerio universiteto Teisės fakulteto Privatinės teisės instituto docentė **dr. Salvija Mulevičienė**;
- ◆ Vilniaus universiteto Teisės fakulteto Viešosios teisės katedros docentė **dr. Giedrė Lastauskienė**;
- ◆ Vytauto Didžiojo universiteto Teisės fakulteto dekanas profesorius **dr. Tomas Berkmanas**.

Baigiantis Pretendentų į teisėjus egzamino komisijos įgaliojimams, Teisėjų taryba 2020 m. lapkričio 27 d. nutarimu Nr. 13P-124-(7.1.2) patvirtino naujos sudėties komisiją.

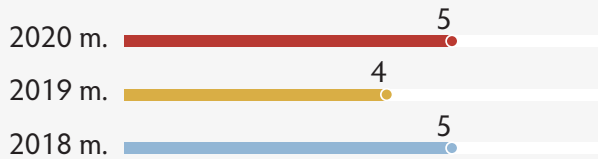
Trejų metų laikotarpiui paskirti šie komisijos nariai:

- ◆ Lietuvos Aukščiausiojo Teismo teisėja, Mykolo Romerio universiteto Teisės fakulteto Baudžiamosios teisės ir proceso instituto profesorė **dr. Rima Ažubalytė** (komisijos pirmininkė);
- ◆ Lietuvos vyriausiojo administracinio teismo teisėjas **Laimutis Alechnavičius**;
- ◆ Lietuvos Aukščiausiojo Teismo Civilinių bylų skyriaus teisėja **Goda Ambrasaitė-Balynienė**;
- ◆ Mykolo Romerio universiteto Teisės mokyklos Privatinės teisės instituto direktorius profesorius **dr. Virginijus Bitė**;
- ◆ Vilniaus apygardos teismo Baudžiamųjų bylų skyriaus pirmininkas **Arūnas Budrys**;
- ◆ Mykolo Romerio universiteto Teisės mokyklos dekanė profesorė **dr. Lyra Jakulevičienė**;
- ◆ Vilniaus universiteto Teisės fakulteto Privatinės teisės katedros docentė **dr. Vida Petrylaitė**.

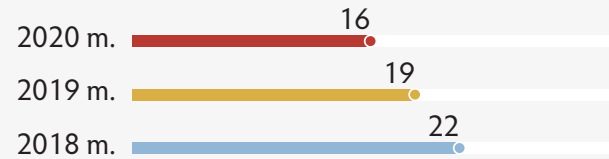
2020 m. įvyko 5 pretendentų į teisėjus egzaminai (2019 m. – 4; 2018 m. – 5), į juos buvo kviešti 57 asmenys, norintys laikyti egzaminą (atvyko 50 asmenų, egzaminą išlaikė 16, t. y. 32 proc. egzaminą laikusių asmenų).

Egzaminų skaičius:

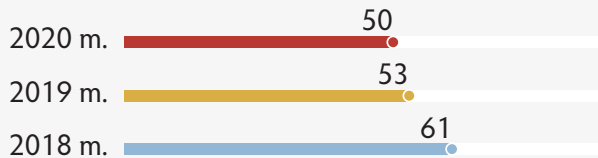
Išlaikiusiųjų skaičius:

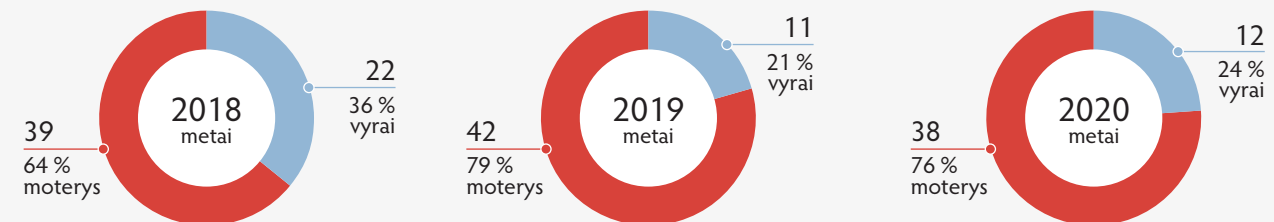
Kadangi asmenų, norinčių laukti egzaminą, skaičius sumažėjo: pakviesti 57 asmenys (2019 m. – 60 asmenų, 2018 m. – 73), atvyko – 50 asmenų (2019 m. – 53 asmenys, 2018 m. – 61), egzaminą išlaikiusių asmenų skaičius irgi sumažėjo – 16 asmenų, taigi sumažėjo ir egzaminą išlaikiusių asmenų procentinė dalis – egzaminą išlaikė 32 proc. egzaminą laikiusių asmenų (2019 m. išlaikė 19 asmenų, tai sudarė 36 proc. visų laikiusių). Nors 2020 m. egzaminą išlaikė šiek tiek mažiau asmenų (tam įtakos galėjo turėti ir COVID-19 situacija šalyje), tokia statistika rodo, kad egzaminą laiko gerai jam pasirengę asmenys, kurių siekis tapti teisėju yra labai motyvuotas.

Lyginant su 2019 m., 2020 m. gautų prašymų leisti laukti pretendentų į teisėjus egzaminą skaičius šiek tiek sumažėjo – gauta tik 19 prašymų, 2019 m. buvo gauti 25 prašymai (2018 m. – 24). Tam irgi galėjo turėti įtakos šalyje susiklosčiusi epidemiologinė situacija.

2020 m. egzaminą laikiusių asmenų skaičius:

Lietuvos teismuose dirbo:

76 proc. moterų ir 24 proc. vyrų.

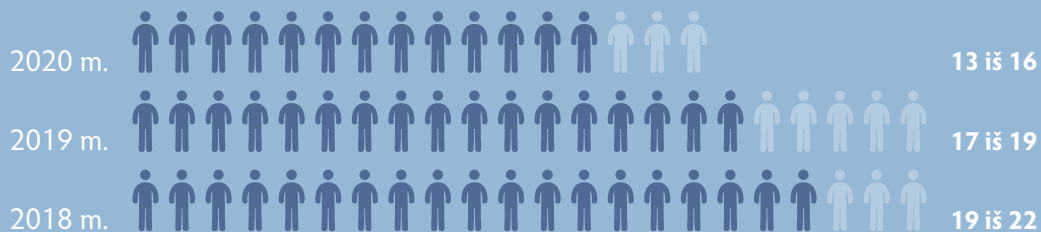
2020 m. iš pretendentų į teisėjus egzaminą išlaikiusių asmenų nė vieno asmens žinios nebuvo įvertintos puikiai (2019 m. – 0, 2018 m. – 1). Pastebėtina, kad 2020 m. ženkliai padidėjo įvertinimą „labai gerai“ gavusių kandidatų skaičius – 8 asmenys (2019 m. – 4 asmenys, 2018 m. – 3) – ir sumažėjo patenkinamą įvertinimą gavusiųjų skaičius: 2020 m. – 1 (2019 m. – 8, 2018 m. – 2).

Neišlaikiusiu egzamino laikomas asmuo, iš bent vienos užduoties surinkęs mažiau kaip 7 balus.

Iš viso 2020 m. pretendentų į teisėjus egzaminą laikė:

- ◆ 13 teisėjų padėjėjų;
- ◆ 2 vyr. prokuroro padėjėjai;
- ◆ 1 administracinių ginčų komisijos narė.

Pagal einamas pareigas daugiausia pretendentų į teisėjus egzaminą išlaikę asmenys, kaip ir ankstesniais metais, dirba teisėjų padėjėjais:

2020 m. 2 iš 16 egzaminą išlaikiusių asmenų paskirti teisėjais (2019 m. – 5 iš 19; 2017 m. – 2 iš 22).

Interneto svetainėje www.teismai.lt skelbiami įvykusių pretendentų į teisėjus egzaminų testai ir užduotys, jie padeda pretendentams geriau pasiruošti egzaminui.

- ◆ 2020 m. sausio 1 d. įsigaliojo Teismų įstatymo nuostata, nustatanti egzamino rezultatų galiojimą (Teismų įstatymo 54 str. 5 d.: „Jeigu asmuo, išlaikęs pretendentų į teisėjus egzaminą, per penkerius metus nuo Pretendentų į teisėjus egzamino komisijos nutarimo dėl egzamino rezultatų priėmimo dienos nepaskiriamas teisėju, pretendentų į teisėjus egzamino rezultatai netenka galios“).
- ◆ 2020 m. sausio 1 d. įsigaliojo Teisėjų tarybos nutarimai „Dėl Pretendentų į teisėjus egzamino komisijos nuostatų patvirtinimo“

ir „Dėl pretendentų į teisėjus egzamino programos patvirtinimo“. Nuostatai suderinti su galiojančiais įstatymais, išsklaidyti bet kokie nuogąstavimai dėl pretendentų į teisėjus egzamino vykdymo tvarkos, nustatytos aiškos, skaidrios bei leidžiančios operatyviai priimti sprendimus procedūros. Programa atnaujinta atsižvelgiant į galiojantį teisinį reglamentavimą: įtraukti klausimai, susiję su nauju teisiniu reglamentavimu nuo 2013 m. paskutinės Programos redakcijos, pašalinti su nebegaliojančiu reglamentavimu susiję klausimai; siekiant proporcingo baudžiamosios teisės dydžio, lyginant su civiline teise, baudžiamosios teisės dalis sutraukta (atsisakant nusikaltimų vardijimo); atsižvelgiant į kai kuriuos Teismų įstatymo reguliuojamus aspektus papildyta konstitucinės teisės dalis.

Svarbiausi pretendentų į teisėjus egzamino vykdymo pokyčiai:

- ◆ Komisijos posėdžiai gali vykti ne tik egzamino dieną, bet ir kitu laiku tokiais klausimais kaip, pvz., rengiant egzamino užduotis, sprendžiant klausimus dėl nušalinimo, svarstant klausimus dėl egzamino programos atnaujinimo poreikį ir kt. (Nuostatų IV skyrius).
- ◆ Įtvirtinta galimybė Komisijos posėdžius rengti elektroninėmis ryšio priemonėmis.
- ◆ Įtvirtinama galimybė egzaminą vykdyti naudojant informacinių technologijų priemones.
- ◆ Pakeista egzamino teorinės dalies (testo) iššifravimo procedūra.
- ◆ Siekiant aiškumo bei skaidrumo egzamino praktinės dalies (užduočių) vertinimo procese, įtvirtinti šios egzamino dalies vertinimo kriterijai, numatytas kiekvieno Komisijos nario individualaus praktinės užduoties atsakymų įvertinimo įforminimas.
- ◆ Atsižvelgiant į tai, kad Komisijos nutarimas dėl egzamino rezultatų per dešimt dienų nuo nutarimo paskelbimo gali būti skundžiamas Teisėjų tarybai, įvertinant asmens duomenų apsaugos reikalavimus ir tai, kad iki šiol nebuvo reglamentuotas minėto nutarimo paskelbimo momentas, nutarimas papildytas nuostata, numatančia, kad nuasmeninta informacija apie egzaminą laikusių asmenų egzamino rezultatus ne vėliau nei kitą darbo dieną po Komisijos nutarimo pasirašymo yra viešai skelbiama Nacionalinės teismų administracijos (NTA) interneto svetainėje. Šios informacijos paskelbimas minėtoje interneto svetainėje laikomas tinkamu Komisijos nutarimo paskelbimu.
- ◆ Pakeista egzaminuojamojo, nesilaikančio Nuostatuose nustatytos egzamino vykdymo tvarkos, pašalinimo iš egzamino tvarka bei šio pašalinimo apskundimo tvarka – numatyta, kad sprendimą dėl pašalinimo gali priimti Komisijos pirmininkas, o ne visa Komisija; ir šis sprendimas dėl egzaminuojamojo pašalinimo iš egzamino gali būti skundžiamas Teisėjui tarybai, o ne teismui.
- ◆ Pakeista Komisijos nutarimo forma.
- ◆ Supaprastinta Komisijos protokolų pasirašymo tvarka – nebereikalaujama, kad posėdžio protokolą pasirašytų visi posėdyje dalyvavę Komisijos nariai, paliekant pasirašymo teisę Komisijos pirmininkui ir sekretoriui.

Paminėti pretendentų į teisėjus egzamino organizavimo ir vykdymo pokyčiai leido sėkmingai vykdyti egzaminą ir karantino metu. Tam, kad egzaminą laikytų tikrai jam pasirengę ir galintys jį laikyti asmenys, el. paštu buvo atliekamos apklausos (ir kviečiami tik išreiškę tvirtą norą), į egzaminą buvo kviečiamas mažesnis asmenų skaičius (vadovaujantis Sveikatos apsaugos ministerijos sprendimais dėl įstaigų darbo organizavimo), egzaminas ir egzamino praktinės dalies (užduočių) vertinimas ir galutinis balų patvirtinimas buvo atliekami naudojant elektroninių ryšių technologijas.

2020 m. lapkričio 20 d. egzaminas buvo vykdomas atsižvelgiant į visas Sveikatos apsaugos ministerijos rekomendacijas: išlaikytas 2 m atstumas tarp asmenų; dėvimos veido apsaugos priemonės, darytos 15 min. pertraukos kas 60 min., jų metu buvo vėdinama egzamino patalpa; siūloma egzamino dalyviams nesibūriuoti NTA patalpose.

4.6. Pretendentų į teisėjus atrankos komisija

2020 m. rugsėjį keitėsi Pretendentų į teisėjus atrankos komisijos (PTAK) sudėtis, dabar PTAK sudaro:

4 visuomenės atstovai:

- ◆ **Lina Mikalonienė** – Vilniaus universiteto Teisės fakulteto Privatinės teisės katedros docentė, teisininkė (PTAK pirmininkė);
- ◆ **Jolanta Mažylė** – Vilniaus universiteto Komunikacijos fakulteto Žurnalistikos ir medijų tyrimo centro docentė, žiniasklaidos ir komunikacijos ekspertė;
- ◆ **Jolanta Zajančkauskienė** – Mykolo Romerio universiteto Teisės mokyklos Baudžiamosios teisės ir proceso instituto profesorė laikinai einanti šio instituto direktoriaus pareigas, teisininkė.
- ◆ **Edita Znutienė** – Personalo valdymo profesionalų asociacijos valdybos narė, personalo ekspertė.

3 teisėjai:

- ◆ **Marius Bajoras** – Lietuvos apeliacinio teismo Civilinių bylų skyriaus pirmininkas;
- ◆ **Gediminas Sagatys** – Lietuvos Aukščiausiojo Teismo teisėjas;
- ◆ **Skirgailė Žalimienė** – Lietuvos vyriausiojo administracinio teismo pirmininko pavaduotoja.

2020 m. PTAK:

- ◆ posėdžiavo **31** kartą;
- ◆ įvykdė **36** atrankas;
- ◆ vertino **255** pretendentes;
- ◆ paskelbė **36** išvadas;
- ◆ tinkamiausiais pretendентаis į atitinkamas pareigas įvardijo **97** asmenis.

- ◆ 2020 m. balandžio 2 d. Lietuvos Respublikos Prezidento dekretu Nr. 1K-243 patvirtintas Pretendentų į teisėjus atrankos komisijos darbo tvarkos aprašas pakeitė nuo 2008 m. galiojusį Pretendentų į teisėjus darbo tvarkos aprašą su visais pakeitimais.
- ◆ 2020 m. balandžio 2 d. Lietuvos Respublikos Prezidento dekretu Nr. 1K-242 patvirtintas Teisėjų atrankos skelbimo ir organizavimo tvarkos aprašas pakeitė nuo 2009 m. galiojusį Teisėjų atrankos skelbimo ir organizavimo tvarkos aprašą su visais pakeitimais.
- ◆ 2020 m. sausio 1 d. įsigaliojo 2019 m. rugsėjo 27 d. Teisėjų tarybos nutarimu Nr. 13P-41-(7.1.2) patvirtinti nauji Teisėjų karjeros siekiančių, į kitą teismą perkeliama ar skiriamų asmenų vertinimo kriterijai, kurie taikomi atrankoms, paskelbtoms nuo 2020 m. sausio 1 d.

- ♦ 2020 m. balandžio 1 d. įsigaliojo 2019 m. rugsėjo 27 d. Teisėjų tarybos nutarimu Nr. 13P-41-(7.1.2) patvirtinti nauji Teisėjų karjeros siekiančių, į kitą teismą perkeliamų ar skiriamų asmenų vertinimo kriterijai, kurie taikomi atrankoms, paskelbtoms nuo 2020 m. balandžio 2 d.
- ♦ Įsigaliojus Teismų įstatymo pakeitimams, 2020 m. pirmą kartą PTAK įpareigota vykdyti atrankas į Lietuvos Aukščiausiąjį Teismą.

2020 m. PTAK surengė 31 posėdį, kurio metu įvykdė 36 atrankas, iš jų:

- ♦ **22** – į apylinkės teismo teisėjo pareigas (2019 m. – 22; 2018 m. – 7);
- ♦ **6** – į aukštesnės pakopos teismų teisėjų pareigas (2019 m. – 6; 2018 m. – 8);
- ♦ **8** – į teismų pirmininkų ir jų pavaduotojų, skyriaus pirmininkų pareigas (2019 m. – 21; 2018 m. – 22).

PTAK iš viso tinkamiausiais pretendентаis į atitinkamas pareigas įvardijo 97 asmenis (2019 m. – 166; 2018 m. – 101).

2020 m. PTAK tinkamiausiais kandidatais įvardijo:

- ♦ **71** pretendentą į apylinkės teismo teisėjo pareigas, iš jų – 9 iš vieno apylinkės teismo į kitą persikelti pageidavę teisėjai (2019 m. – 98; 2018 m. – 25);
- ♦ **17** pretendentų į aukštesnės pakopos teismo teisėjų pareigas (2019 m. – 39; 2018 – 41);
- ♦ **9** pretendentes į teismų pirmininkų ir jų pavaduotojų, skyriaus pirmininkų pareigas (2019 m. – 29; 2018 – 37).

Šalies vadovai pasirinko pačius tinkamiausius pretendentes ir, gavę Teisėjų tarybos patarimą, į atitinkamas pareigas 2020 m. paskyrė 40 asmenų (iš jų 35 iš tinkamiausiais PTAK pripažintų pretendentų, kiti penki iš eiliškumo sąrašo):

- ♦ į apylinkės teismą **28**, iš jų į teisėjus **paskirta 19 naujų** asmenų, **9 teisėjai perkelti** į tos pačios pakopos apylinkės teismą (2019 m. – 47; 2018 m. – 17);
- ♦ į aukštesnės pakopos teismo teisėjo pareigas **paskirti 5 asmenys** (2019 m. – 22; 2018 m. – 14);
- ♦ į vadovaujamas pareigas **paskirti 7 asmenys** (2019 m. – 15; 2018 m. – 22).

- ♦ 2020 m. dėl pandemijos ir PTAK sudėties pasikeitimo įvykdyta mažiau atrankų nei 2019 m., daugiausia atrankų įvykdyta ir paskirta teisėjų į pirmosios instancijos teismus.
- ♦ Pandemijos metu posėdžiai pradėti vykdyti nuotoliniu būdu.

- ◆ Pasikeitus Teismų įstatymui, pirmą kartą paskirtas teisėjas 2 metams.
- ◆ Pirmą kartą įvykdyta atranka į Lietuvos Aukščiausiojo Teismo teisėjo pareigas.
- ◆ Įvykdytos 4 atrankos, kurių metų nepripažintas nė vienas tinkamiausias pretendentas, ir buvo siūloma Prezidentui atranka skelbti iš naujo.
- ◆ Įvykdytos dvi atrankos, kuriose dalyvauti norą buvo pareiškę tik po vieną pretendentą.

TENDENCIJOS

Sumažėjo įvykdytų atrankų skaičius: (2020 – 36; 2019 – 49; 2018 m. – 36).

Išliko didelis PTAK rengiamų posėdžių skaičius: (2020 – 31; 2019 – 35; 2018 m. – 37).

Labiausiai kito PTAK iš viso per metus tinkamiausiais pretendентаis į atitinkamas pareigas įvardijamų asmenų skaičius: (2020 – 97; 2019 – 166; 2018 m. – 101).

Sumažėjo asmenų, paskirtų į pirmosios instancijos teisėjus, skaičius: (2020 – 28; 2019 – 47; 2018 – 17).

4.8. Nuolatinė teisėjų veiklos vertinimo komisija

Nuolatinė teisėjų veiklos vertinimo komisija (NTVVK) sudaryta iš 7 narių.

NTVVK komisijos nariai 2020 m.:

4 teisėjai:

- ◆ Lietuvos apeliacinio teismo teisėja* **Egidija Tamošiūnienė** (NTVVK pirmininkė);
- ◆ Lietuvos Aukščiausiojo Teismo teisėja **Gabrielė Juodkaitė-Granskienė****;
- ◆ Vilniaus apygardos administracinio teismo teisėja **Mefodija Povilaitienė**;
- ◆ Vilniaus apygardos teismo teisėja **Alma Urbanavičienė**.

3 visuomenės atstovai:

- ◆ Mykolo Romerio universiteto Teisės mokyklos dekanė prof. dr. **Lyra Jakulevičienė**;
- ◆ Mykolo Romerio universiteto Viešojo saugumo akademijos prodekanė prof. dr. **Snieguolė Matulienė**;
- ◆ buvusi Lietuvos Respublikos Konstitucinio Teismo teisėja **Teodora Staugaitienė**.

Baigiantis NTVVK įgaliojimams, Teisėjų taryba 2020 m. lapkričio 27 d. nutarimu Nr. 13P-123-(7.1.2) patvirtino naujos sudėties komisiją:

- ◆ Lietuvos Aukščiausiojo Teismo teisėja **Gabrielė Juodkaitė-Granskienė** (NTVVK pirmininkė);
- ◆ Lietuvos apeliacinio teismo teisėja **Jūratė Varanauskaitė**;
- ◆ Panevėžio apygardos teismo teisėja **Rita Dambrauskaitė**;
- ◆ Kauno apygardos teismo Baudžiamųjų bylų skyriaus pirmininkas **Darius Kantaravičius**;
- ◆ Vytauto Didžiojo universiteto Teisės fakulteto profesorė ir šio fakulteto prodekanė mokslui **Edita Gruodytė**;
- ◆ Vytauto Didžiojo universiteto Socialinių mokslų fakulteto Psichologijos katedros docentė, laikinai einanti šio fakulteto prodekanės pareigas, Psichologijos klinikos vadovė **dr. Kristina Kovalčikienė**;
- ◆ Vilniaus universiteto Teisės fakulteto Viešosios teisės katedros docentas ir vedėjas, šio fakulteto prodekanas **doc. dr. Haroldas Šinkūnas**.

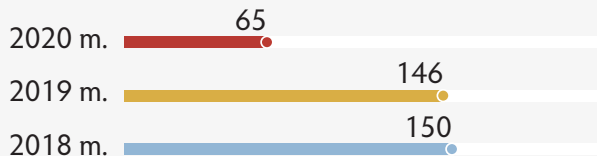
* Nuo 2021 m. balandžio 1 d. paskirta Lietuvos Aukščiausiojo Teismo teisėja.

** NTVVK narė nuo 2020 m. vasario 25 d., nes Lietuvos Aukščiausiojo Teismo Civilinių bylų skyriaus pirmininkė Sigita Rudėnaitė nuo 2019 m. rugsėjo laikinai eina teismo pirmininko pareigas.

2020 m. NTVVK posėdžiavo 13 kartų.

NTVVK vertinti teisėjai:

2020 m. buvo atlikti 47 neeiliniai veiklos vertinimai (karjeros siekiančių teisėjų).

2020 m. NTVVK negavo kompetentingų subjektų teikimų dėl neeilinio teisėjų veiklos vertinimo, susijusių su teisėjų veiklos trūkumais (2019 m. – taip pat nebuvo gauta; 2018 m. – 2 teikimai).

NTVVK, vertindama teisėjų profesinę veiklą ir asmenines savybes, fiksavo atvejus, kai teisėjai ne visuomet savo pareigas atliko nepriekaištingai, laiku, profesionaliai ir dalykiškai, vertino teisėjų priimamų procesinių sprendimų kokybę, proceso operatyvumo principo užtikrinimą teisėjų veikloje, teisėjų dalyvavimą kvalifikacijos kėlimo procese ir kt. NTVVK, esant poreikiui, išvadose nurodydavo ir tas veiklos sritis, kuriose teisėjai turėtų imtis priemonių veiklos trūkumams pašalinti.

Nuo 2020 m. sausio 1 d. pradėta taikyti 2019 m. rugsėjo 27 d. Teisėjų tarybos nutarimu Nr. 13P-159-(7.1.2) „Dėl Teisėjų tarybos 2014 m. spalio 31 d. nutarimo Nr. 13P-135-(7.1.2) „Dėl teisėjų veiklos vertinimo tvarkos aprašo patvirtinimo“ pakeitimo“ patvirtinta nauja Teisėjų veiklos vertinimo tvarkos aprašo redakcija.

4.9. Teismų sistemos apdovanojimų komisija

2020 m. Teismų sistemos apdovanojimų komisijos sudėtis nekito.

Ją sudarė 8 teisėjai:

- ◆ Danutė Gasiūnienė, Lietuvos apeliacinio teismo teisėja (komisijos pirmininkė);
- ◆ Svajūnas Bliudskis, Klaipėdos apylinkės teismo Klaipėdos rūmų teisėjas, teismo pirmininkas;
- ◆ Valdas Bugelevičius, Vilniaus miesto apylinkės teismo teisėjas;
- ◆ Danutė Burbulienė, Šiaulių apygardos teismo teisėja, Civilinių bylų skyriaus pirmininkė;
- ◆ Virgilijus Grabinskas, Lietuvos Aukščiausiojo Teismo teisėjas;
- ◆ Arvydas Martinavičius, Regionų apygardos administracinio teismo Šiaulių rūmų teisėjas, teismo pirmininko pavaduotojas;
- ◆ Rūta Miliuvienė, Vilniaus apygardos administracinio teismo teisėja;
- ◆ Virginija Volskienė, Lietuvos vyriausiojo administracinio teismo teisėja.

3 teismų sistemos darbuotojai:

- ◆ Česlovas Atkočaitis, Lietuvos Aukščiausiojo Teismo kancleris;
- ◆ Gintarė Daugėlaitė, Teisėjų padėjėjų asociacijos pirmininkė;
- ◆ Natalija Kaminskienė, Nacionalinės teismų administracijos direktorė.

2 visuomenės atstovai:

- ◆ Tomas Davulis, Vilniaus universiteto Teisės fakulteto dekanas;
- ◆ Monika Garbačiauskaitė-Budrienė, Lietuvos radijo ir televizijos generalinė direktorė.

Teismų sistemos apdovanojimų komisija posėdžiavo 1 kartą (2019 m. – 2; 2018 – 2).

Komisijai buvo pateiktas siūlymas apdovanoti 2 asmenis 2-ojo laipsnio pasižymėjimo ženklu „Už nuopelnus teismų sistemai“. Tačiau Komisija pasiūlė parinkti aukštesnę apdovanojimo rūšį, nei buvo siūloma, ir priėmė 2 nutarimus patarti Teisėjų tarybai apdovanoti siūlomus asmenis 1-ojo laipsnio pasižymėjimo ženklu „Už nuopelnus teismų sistemai“.

Taip pat Komisija nepatarė teiktam siūlymui apdovanoti 2 asmenis 2-ojo laipsnio pasižymėjimo ženklu „Už nuopelnus teismų sistemai“ bei siūlymui apdovanoti Teismų sistemos garbės ženklu, o priėmė 2 protokolinius nutarimus kreiptis į Teisėjų tarybą su prašymu pareikšti padėką teikime siūlomiems asmenims.

2020 m. nuotolinio Visuotinio teisėjų susirinkimo metu pagerbti ir iškilmingai apdovanoti teismų sistemai nusipelnę asmenys:

- ♦ buvęs Lietuvos Aukščiausiojo Teismo teisėjas Vytautas Masiokas apdovanotas 1-ojo laipsnio pasižymėjimo ženklu „Už nuopelnus teismų sistemai“;
- ♦ Konstitucinio Teismo teisėja ir buvusi Lietuvos Aukščiausiojo Teismo teisėja Janina Stripeikienė apdovanota 1-ojo laipsnio pasižymėjimo ženklu „Už nuopelnus teismų sistemai“.

5. Saugumas Lietuvos teismuose

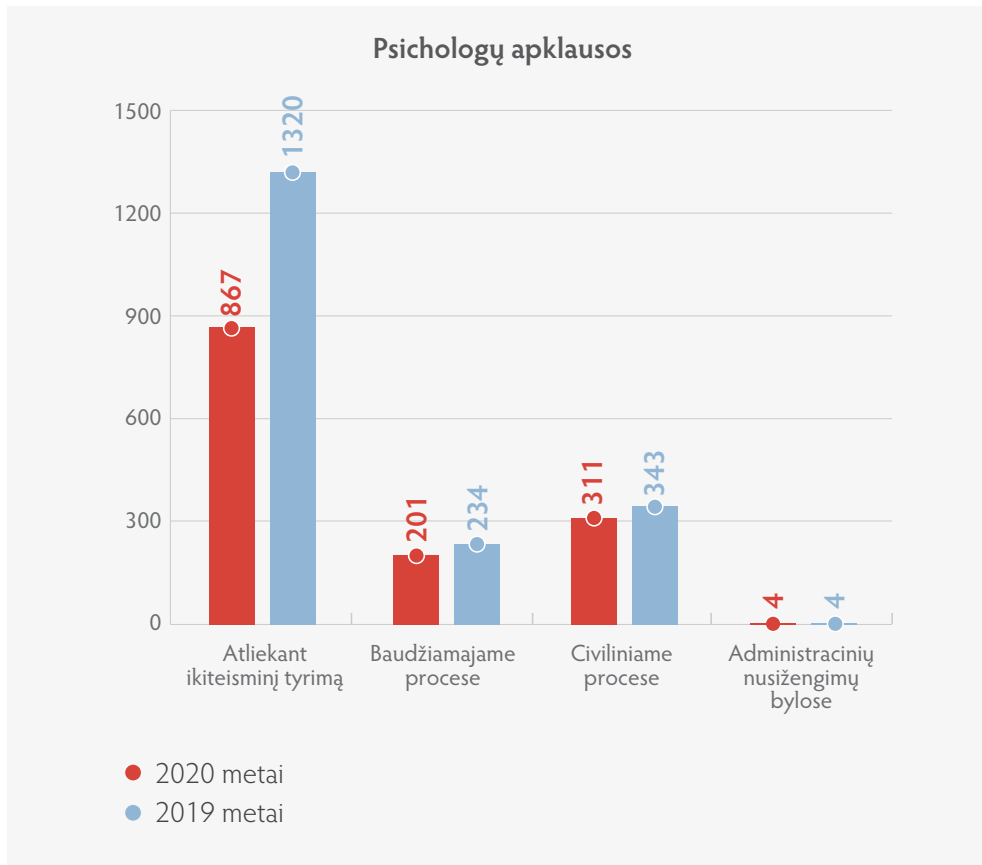
5.1. Teismo psichologai

Lietuvos apygardų teismuose įsteigus teismo psichologo pareigybę 2015 m. pradžioje suformuota pirmoji teismo psichologų komanda 2020 m. išsiplėtė iki 16 profesionalių psichologų (2019 – 15; 2018 – 13), padedančių efektyviai užtikrinti teismo procese dalyvaujančių vaikų emocinį saugumą atliekant apklausas.

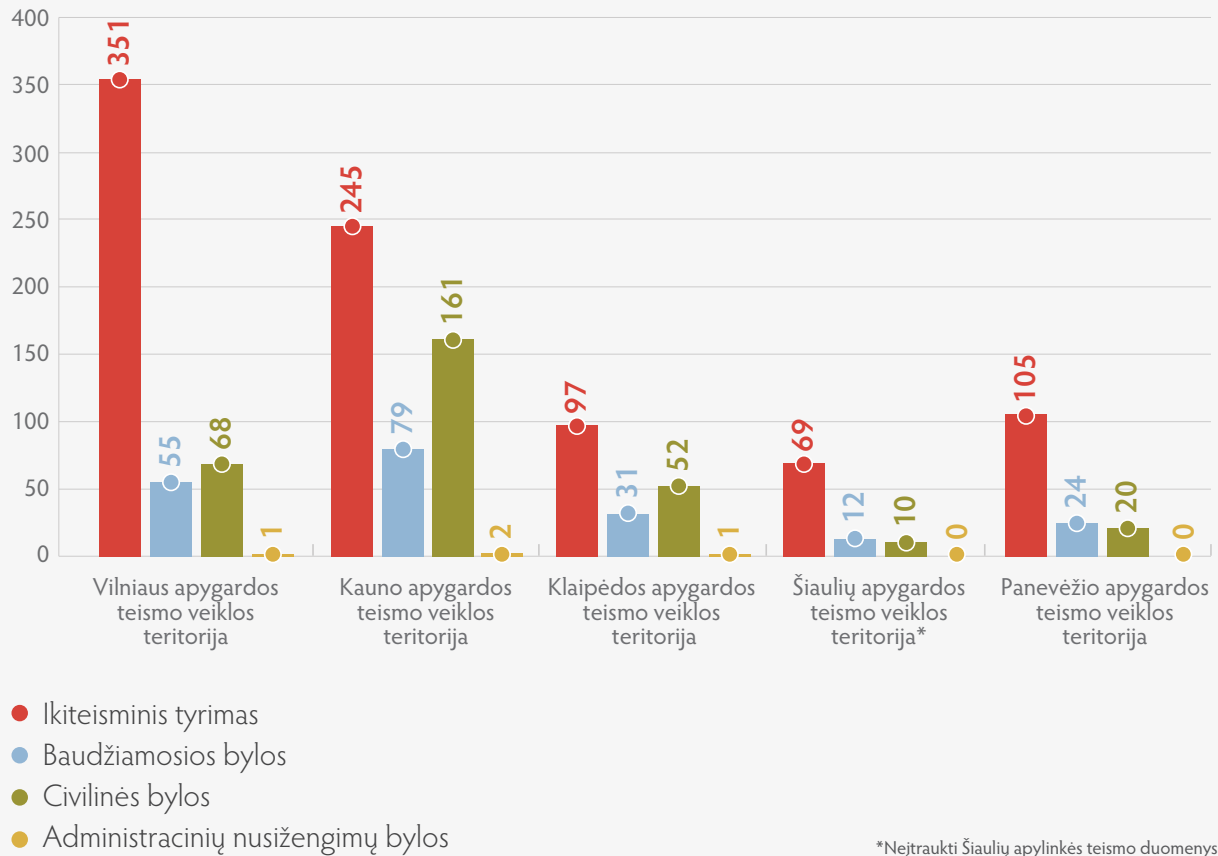
2020 m. teismo psichologas priimtas į pareigas ir Šiaulių apygardos teisme. Šiuo metu Lietuvos teismo psichologų komandą sudaro 16 aukštos kvalifikacijos teismo psichologų, taigi 2020 m. psichologai dirbo šiuose teismuose:

- ◆ Kauno apygardos teisme;
- ◆ Klaipėdos apygardos teisme;
- ◆ Šiaulių apygardos teisme;
- ◆ Panevėžio apygardos teisme;
- ◆ Vilniaus miesto apylinkės teisme (2 teismo psichologai);
- ◆ Vilniaus regiono apylinkės teisme;
- ◆ Kauno apylinkės teisme (2 teismo psichologai);
- ◆ Klaipėdos apylinkės teisme;
- ◆ Šiaulių apylinkės teisme;
- ◆ Panevėžio apylinkės teisme;
- ◆ Alytaus apylinkės teisme;
- ◆ Marijampolės apylinkės teisme;
- ◆ Telšių apylinkės teisme;
- ◆ Plungės apylinkės teisme.

Teismo psichologai padeda užtikrinti nepilnamečių procesines teises ir garantijas teismuose. Psichologas, remdamasis savo žiniomis, padeda apklausti nepilnamečių, atsižvelgdamas į jo socialinę ir psichologinę brandą. Psichologo, turinčio reikalingų profesinių žinių, dalyvavimas gali padėti maksimaliai apsaugoti vaiko interesus, padėti pareigūnams tinkamai surinkti įrodymus, teismui priimti teisingą ir vaiko interesus užtikrinantį teismo sprendimą, eliminuoti veiksnius, galinčius turėti neigiamą psichologinį poveikį vaikui.

2020 m. apklaustų nepilnamečių skaičius pagal apygardas

- ◆ Siekdami geresnių apklausos rezultatų, prieš nepilnamečių apklausas teismo psichologai surengė **1108 įvadinis pokalbius** (2019 m. – 1751). Be to, teismo psichologai pateikė **76 išvadas** (raštu ar žodžiu) su nepilnamečių interesų užtikrinimu susijusiais klausimais (2019 m. – 76).
- ◆ 2020 m. teismo psichologų įvykdytų apklausų skaičiaus sumažėjimą neabejotinai lėmė dėl COVID-19 pandemijos šalyje taikyti karantino apribojimai. Pavyzdžiui, Vilniaus miesto apylinkės teisme dėl karantino ribojimų neatvykus proceso dalyviams, dėl techninių kliūčių, proceso dalyvių ligos, gautų prašymų ir kt. priešasčių buvo atšauktos 75 apklausos, Kauno apygardos teisme – 7; Marijampolės apylinkės teisme 13 apklausų neįvyko būtent dėl karantino apribojimų.
- ◆ Siekdami tobulinti kvalifikaciją ir dalintis gerąja praktika, teismo psichologai reguliariai rengė ir dalyvavo teismo psichologų tarpusavio profesinės priežiūros grupės susitikimuose ir veiklos aptarimuose. Vien **nuo 2020 m spalio mėn. iki metų pabaigos įvyko 5 nuotoliniai teismo psichologų susitikimai**, kurių metu diskutuota aktualiais teismo psichologų darbo organizavimo klausimais, teikti pasiūlymai ir pastabos dėl rengiamo Teismo psichologų veiklos aprašo projekto.
- ◆ Teismo psichologai taip pat inicijavo ir organizavo tarpžinybinius renginius, pasitarimus, konsultavo kolegas, rengė straipsnius / informacinius pranešimus teismo darbuotojams apie tai, kaip mąstyti pozityviai pandemijos laikotarpiu, vedė savireguliacinius bei įtampą mažinančius užsiėmimus-aptarimus, skirtus psichologiniam mikroklimatui įstaigoje formuoti ir gerinti, tam, kad teismų darbuotojai mokėtų valdyti kylančias neigiamas emocijas ir gebėtų adekvačiai vertinti ir spręsti konfliktines situacijas tiek įstaigos viduje, tiek ir su besikreipiančiais į teismą asmenimis.

Reaguojant į teismų pateiktą informaciją dėl tam tikrų teismo psichologų veiklos organizavimo neaiškumų ar kylančių problemų, **parengtas Teismo psichologų veikloje kylančių problemų apibendrinimas** ir 2020 m. gegužės 29 d. posėdyje pristatytas Teisėjų tarybai. Įgyvendinant Teisėjų tarybos patvirtintus Teismo psichologų veikloje kylančių problemų sprendimo būdus, 2020 m. gruodžio 17 d. pasirašyta sutartis su ilgametę profesinę patirtį turinčiomis Vilniaus universiteto Psichologijos instituto docentėmis, mokslų daktarėmis – Neringa Grigutyte ir Ilona Laurinaityte, kurios ėmėsi kuruoti teismo psichologų veiklą. **Pradėjusios dirbti teismo psichologų kuratorės** yra mokslininkės ir didžiausios Lietuvoje psichologus vienijančios visuomeninės organizacijos – Lietuvos psichologų sąjungos – narės, turinčios Europos psichologo sertifikatus (EuroPsy).

Esminės Lietuvos teismų psichologų kuratorių užduotys yra teismo psichologo veiklos dalyvaujant vaikui baudžiamajame ir civiliniame procesuose gerosios praktikos vadovo rengimas bei ekspertinių paslaugų, susijusių su teismo psichologų veiklos modelio tobulinimu, teikimas. Šiuos tikslus padės pasiekti naujausios mokslinės žinios, užsienio šalių ir Lietuvos geroji patirtis, tarpinstitucinis bendradarbiavimas.

Prisidėta prie teisėkūros procesų, teiktos pastabos dėl teisės aktų projektų:

- ◆ Lietuvos Respublikos socialinės apsaugos ir darbo ministro 2016 m. liepos 14 d. įsakymo Nr. A1-353 „Dėl Kompleksinės pagalbos teikimo vaikams, galimai nukentėjusiems nuo seksualinio išnaudojimo, rekomendacijų patvirtinimo“ pakeitimo projekto;
- ◆ Lietuvos Respublikos civilinio kodekso ir Lietuvos Respublikos civilinio proceso pakeitimo įstatymo projektų dėl teisinio regu-

liavimo, susijusio su vaiko globos (rūpybos) organizavimu, globojamo (rūpinamo) vaiko teisių ir teisėtus interesų užtikrinimu, siekiant įtvirtinti laikinojo globėjo (rūpintojo) nušalinimo institutą, papildyti vaiko laikinosios globos (rūpybos) nustatymo pagrindų sąrašą, suvienodinti teisinį reguliavimą tėvų valdžios ribojimo ir vaiko globos (rūpybos) santykyje ir kt.;

- ◆ Lietuvos Respublikos pagalbos nukentėjusiems nuo nusikalstamų veikų asmenims įstatymo ir su juo susijusių teisės aktų projektų;
- ◆ Lietuvos Respublikos apsaugos nuo smurto artimoje aplinkoje ir smurto prieš moteris įstatymo projekto.

5.2. Fizinis saugumas teismuose

Teisėjų tarybos 2017–2020 metų strateginių krypčių plane buvo numatyta stiprinti fizinį ir psichologinį saugumą Lietuvos teismuose, inicijuoti bendradarbiavimo susitarimą tarp Teisėjų tarybos ir centrinės policijos institucijos, sudaryti geresnes galimybes teismams palaikyti glaudesnius ryšius su teritorinėmis teisės saugos įstaigomis, efektyviau susiderinti su policijos įstaigomis teismui aktualius apsaugos klausimus.

Įgyvendinant šią veiklą, buvo atlikta Lietuvos teismų bendradarbiavimo su Lietuvos policija ir Viešojo saugumo tarnyba prie Vidaus reikalų ministerijos galimybių analizė.

2020 m. lapkričio 11 d. įvyko teismų, NTA ir Lietuvos policijos įstaigų vadovų susitikimas, kurio tikslas – spręsti klausimus dėl teismų saugumo stiprinimo, glaudesnių ryšių tarp teismų ir policijos įstaigų palaikymo, bendradarbiavimo susitarimo tarp Teisėjų tarybos ir Lietuvos policijos sudarymo.

Siekiant stiprinti teismų apsaugą, susitarta, kad Policijos departamentas prie Lietuvos Respublikos vidaus reikalų ministerijos:

- ♦ įpareigos policijos įstaigas užtikrinti operatyvesnę reakvimą į pavojaus mygtukų pranešimus, kad būtų reaguojama kaip į A kategorijos pranešimus ir siekiama sureaguoti nedelsiant, t. y. per kuo trumpesnę laiką (vidutiniškai per 7–8 min, bet ne vėliau kaip per 12 minučių);
- ♦ įpareigos teritorinių policijos įstaigų vadovus susitikti su įstaigų teritorijoje veikiančių teismų vadovais aptarti patruliavimo prie teismų klausimų (kiek įmanoma, patruliavimo maršrutus priartinti prie teismų pastatų; informuoti teismą apie sudarytus maršrutus ir jų pasikeitimus, kiek tai susiję su teismų saugumu; įpareigoti reagavimo funkciją vykdančius pareigūnus (patrulius, kt.) reguliariai, suderintu su teismu periodiškumu, užėti į teismo pastato vidų);
- ♦ paragins teritorinių policijos įstaigų vadovus, esant teismo pirmininko prašymui ir kartu su juo įvertinus galimas grėsmes, užtikrinti fizinę teismo apsaugą ar imtis papildomų saugumo priemonių rezonansinių bylų nagrinėjimo metu;
- ♦ paragins teritorinių policijos įstaigų vadovus bendradarbiauti ir palaikyti glaudesnius tarpusavio ryšius su teismų vadovais teismų apsaugos klausimais;
- ♦ parengs teismams metodinę-mokomąją medžiagą (*vebinarą su vaizdo įrašu*) fizinio saugumo temomis (kaip elgtis teroro akto, neteisėto fizinio poveikio, grasinimo atlikti šias veikas metu ar kitų kritinių situacijų teismo veikloje atvejais).

Teisėjų taryba, reaguodama į pasaulinės COVID-19 pandemijos sukeltą situaciją ir Lietuvos Respublikoje paskelbtą ekstremalią padėtį, 2020 m. kovo 16 d., 2020 m. kovo 25 d., 2020 m. balandžio 27 d., 2020 m. gegužės 29 d., 2020 m. liepos 31 d., 2020 m. spalio 23 d., 2020 m. spalio 30 d. ir 2020 m. gruodžio 8 d. teikė teismų pirmininkams rekomendacijas dėl teismų darbo organizavimo. Karantino metu, siekiant užtikrinti nenutrūkstamą teismų darbą, užtikrinti teisingą balansą tarp asmens sveikatos apsaugos užtikrinimo ir teisės kreiptis į teismą, Teisėjų taryba rekomendavo teismų pirmininkams imtis šių asmens sveikatos saugumą užtikrinančių priemonių:

- ◆ neatidėliotinais atvejais teismo posėdžius žodinio proceso tvarka organizuoti nustatyta tvarka ir laiku, imantis visų atsargumo priemonių, susijusių su viruso COVID-19 plitimo grėsmės prevencija, išlaikant maksimalią distanciją teismo posėdžių salėje tarp posėdžio dalyvių; numatyti vieną (pagal poreikį – kelias) teismo posėdžių salę, kurioje vyktų neatidėliotini teismo posėdžiai, užtikrinti šios salės nuolatinį vėdinimą ir dezinfekavimą;
- ◆ nustatant teismo posėdžių organizavimo tvarką kolegialiai rašytinio proceso tvarka nagrinėjamosiose bylose, t. y. numatant kolegijų buvimo teismo patalpose laiką ir periodiškumą, užtikrinant maksimalią socialinę distanciją tarp atskirų teisėjų kolegijų narių;
- ◆ nustatant vienasmeniškai rašytinio proceso nagrinėjamų bylų tvarką – laikotarpį, kuriuo teisme bus vykdomi teismo posėdžiai (rekomenduota nustatyti posėdžių tvarką, kuri leistų maksimaliai sumažinti teisėjo buvimo teisme laiką, ribojant vienu metu teisme esančių teisėjų skaičių, maksimaliai vengiant socialinių kontaktų);
- ◆ teismo personalo darbą organizuoti nuotoliniu būdu arba daliniu nuotoliniu būdu (kai darbuotojai kas savaitę rotacijos principu dirba nuotoliniu būdu tokiu režimu: 5 darbo dienas dirbama darbo vietoje teismo patalpose, kitas 5 darbo dienas dirbama nuotoliniu būdu ir t. t.), išskyrus atvejus, kai atitinkamas funkcijas būtina atlikti darbo vietoje ir kai privaloma užtikrinti būtinųjų neatidėliotinių funkcijų atlikimą; užtikrinti teismo darbuotojų darbo teismo patalpose atsekamumą, siekiant operatyvaus rizikų identifikavimo nustačius koronavirusinės infekcijos (COVID-19) atvejus;
- ◆ teismo lankytojų aptarnavimą organizuoti nuotoliniu būdu (telefonu, el. paštu ir kitomis teismo pasirinktomis nuotolinio ryšio priemonėmis, pvz. naudojant teismo prieigose pritvirtintas talpas, kuriose lankytojai galėtų palikti teismui skirtus dokumentus, o patvirtinimą apie jų gavimą gauti el. ryšio priemonėmis).
- ◆ Teismo patalpose lankytojus aptarnauti tik išimtiniais atvejais, kai to neįmanoma atlikti nuotoliniu būdu (pvz., norint susipažinti su popierinės bylos medžiaga), reguliuojant lankytojų srautą (pvz., taikant išankstinį lankytojų registravimą, įleidžiant po vieną, su pertraukomis, neleidžiant būriuotis įėjus į teismo pastatą, laukiant teismo posėdžio, prašant iš karto po teismo posėdžio išeiti iš teismo pastato) ir užtikrinant ne mažesnę nei 10 kv. m patalpos plotą kiekvienam aptarnaujamam lankytojui.

5.3. Teismo savanoriai

2020 m. sėkmingai veikė teismų savanorių institutas, paramą teismo lankytojams teikė 54 savanoriai 7 teismuose:

- ♦ Panevėžio apygardos teisme;
 - ♦ Šiaulių apygardos teisme;
 - ♦ Vilniaus miesto apylinkės teisme;
 - ♦ Kauno apylinkės teisme;
 - ♦ Klaipėdos apylinkės teisme;
 - ♦ Šiaulių apylinkės teisme;
 - ♦ Panevėžio apylinkės teisme.
- ♦ Pagalbos suteikta **daugiau kaip 500 asmenų** (2019 m. – 4300).
 - ♦ Savanoriauta teismuose **daugiau kaip 1500 val.** (2019 m. – 2500).
 - ♦ Suorganizuoti **mokymai 35 naujiems savanoriams** iš visos Lietuvos (2019 m. – 18).

Kokią pagalbą teikia savanoriai teismuose?

Pagalba teismo lankytojams (esant poreikiui, prižiūri mažamečius vaikus, padeda susiorientuoti teismo aplinkoje ir numalšinti konfliktus, kilusius tarp proceso dalyvių, padeda proceso dalyviams susiorientuoti, atvykus ne į tą teismą, bendrauja su liudytojais, nukentėjusiais, pasidalina su jais informaciniais teismo leidiniais ir kt.)

Pagalba posėdžių salėse (rezonansinėse baudžiamosiose bylose stebi nedrausmingus teismo lankytojus, visuomeninių organizacijų atstovus, bendrauja su proceso dalyviais);

Pagalba teisme renginių metu (padeda oficialiuose ir vidiniuose teismo renginiuose).

Nors dėl situacijos, susidariusios dėl COVID-19 pandemijos, savanoriai 2020 m. turėjo mažiau galimybių suteikti pagalbos teismų lankytojams, pagal poreikį vis tiek padėjo teismo darbuotojams. Praėjusiais metais Vilniaus miesto apylinkės teismo savanoriai turėjo unikalią galimybę savanoriauti Mykolo Romerio universitete apeliacine tvarka nagrinėjamos Sausio 13-osios bylos posėdžiuose.

6. Teismų informacinių technologijų plėtra

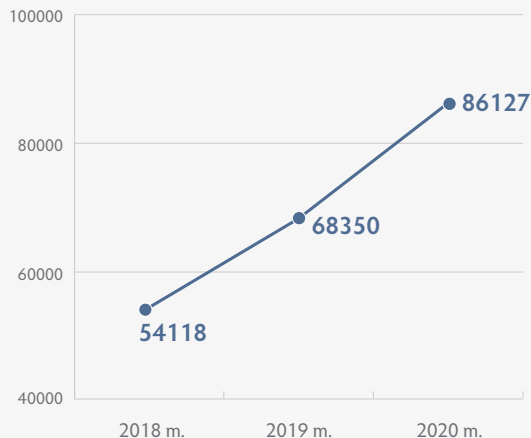
6.1. Lietuvos teismų elektroninių paslaugų portalas e.teismas.lt

Lietuvos teismų
elektroninių paslaugų
portalas

2020 m. naudojimasis portalo e.teismas.lt. teikiamomis paslaugomis toliau augo.

Portalo e.teismas.lt paslaugų vartotojų skaičius

2020 m. portale e.teismas.lt užsiregistravo **17 777 nauji vartotojai**. 2020 m. pabaigoje portalo e.teismas.lt paslaugų vartotojų skaičius siekė 86 127 (2019 m. – 68 350, 2018 m. – 54 118).

2020 m. pabaigoje portalu e.teismas.lt naudojami:

- ♦ 2071 advokatas;
- ♦ 1062 advokato padėjėjai;
- ♦ 513 mediatorių;
- ♦ juridinių asmenų paskyrose (iš viso sukurta 11414 juridinių asmenų prieigų) portale e.teismas.lt 19267 asmenys įtraukti kaip juridinių asmenų atstovai;
- ♦ 63214 kitų fizinių asmenų.

Per 2020 m. Teismų informacinėje sistemoje buvo pasirašyta beveik 3,5 mln. elektroninių procesinių dokumentų.

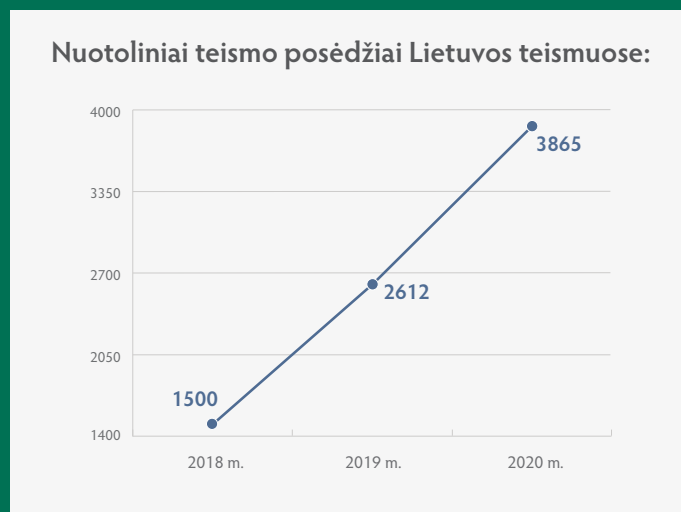
Naudojantis portalo teikiamomis paslaugomis nebereikia vykti į teismą:

- ♦ norint susipažinti su bylos eiga ir medžiaga;
- ♦ pateikti teismo procesinių dokumentų;
- ♦ pateikti mokėjimus patvirtinančių dokumentų.

6.2. Nuotoliniai teismo posėdžiai

Nepaisant sudėtingos situacijos, susiklosčiusios dėl COVID-19 pandemijos, teismai 2020 m. tęsė veiklą naudodami įvairias technologines priemones, taip pat, žinoma, ir darbą su Lietuvos teismų informacine sistema LITEKO nuotoliniu būdu.

2020 m. Lietuvos teismuose organizuotų nuotolinių teismo posėdžių skaičius toliau ir siekė **3 865** (2019 m. – 2612, 2018 m. – 1500).

Aktyviausiai nuotoline vaizdo konferencijų įranga naudojosi ir nuotolinius teismo posėdžius vykdė:

- ♦ Vilniaus miesto apylinkės teismas (805 posėdžiai);
- ♦ Regionų apygardos administracinis teismas (412 posėdžių);
- ♦ Kauno apylinkės teismas (305 posėdžiai).

Nuotoliniai teismo posėdžiai organizuoti ne tik su nacionalinėmis, bet ir su užsienio valstybių institucijomis. Naudojant nuotolinio bendravimo įrangą „Zoom“ teismuose buvo surengti 10 973 susitikimai.

6.3. Informacinių technologijų srities naujovės ir pasiekimai

2020 m. buvo tęsiamas projekto „*Teismų veiklos efektyvumo didinimas*“, finansuojamo Europos Sąjungos fondų investicijų lėšomis įgyvendinimas ir modernizuojant LITEKO sistemą sukurtas LITEKO II neprocesinių dokumentų valdymo modulis (toliau – LITEKO II DVS) su neprocesinių dokumentų valdymo, paieškos ir administravimo funkcionalumais, kuris pradėtas eksploatuoti gamybinėje aplinkoje.

Sukurti pagrindiniai LITEKO II DVS funkcionalumai:

- ♦ dokumentacijos apskaitos vienetų (dokumentacijos plano, dokumentacijos plano papildymų sąrašo, apyrašų sąrašo, apyrašo, naikinimo akto) valdymas;
- ♦ dokumentų (gautų, siunčiamų, įstaigos veiklos įsakymų, sutarčių) valdymas;
- ♦ užduočių valdymas.

2020 m. vykdant LITEKO modernizavimą:

- ♦ atnaujintas IBM saugyklių, archyvavimo sprendimo palaikymas;
- ♦ atnaujinta virtualizacijos platformos infrastruktūra;
- ♦ archyvavimo sprendimo palaikymas;
- ♦ įsigytos integracijų sukūrimo paslaugos LITEKO II;
- ♦ derintos LITEKO integracijos su MVGDIS, TEISIS ir kt.;
- ♦ nuolatos atnaujinami LITEKO naudojami klasifikatoriai.

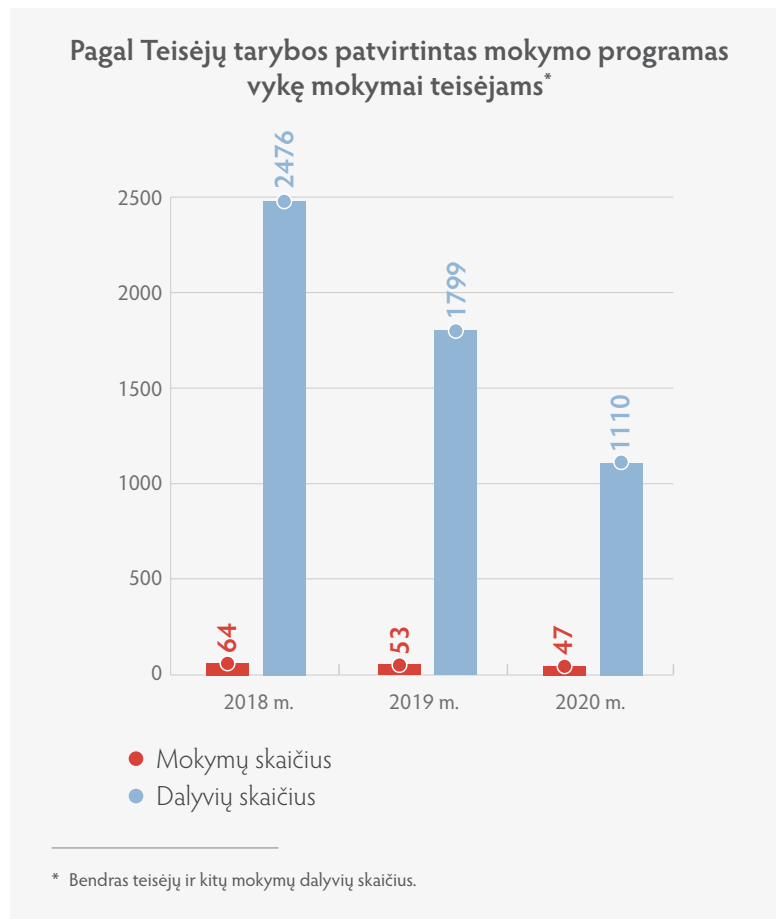
7. Mokymai ir tarptautinis bendradarbiavimas

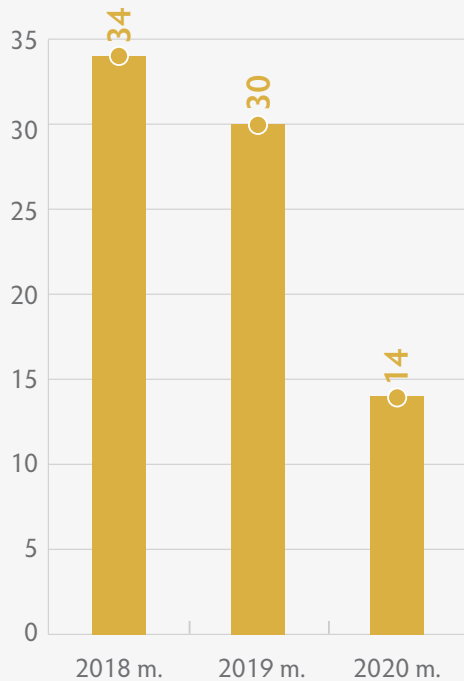
NACIONALINIAI TEISĖJŲ MOKYMAI

2020 m. 61,4 % visų šalies teisėjų kėlė savo kvalifikaciją mokymuose pagal Teisėjų tarybos patvirtintas programas.

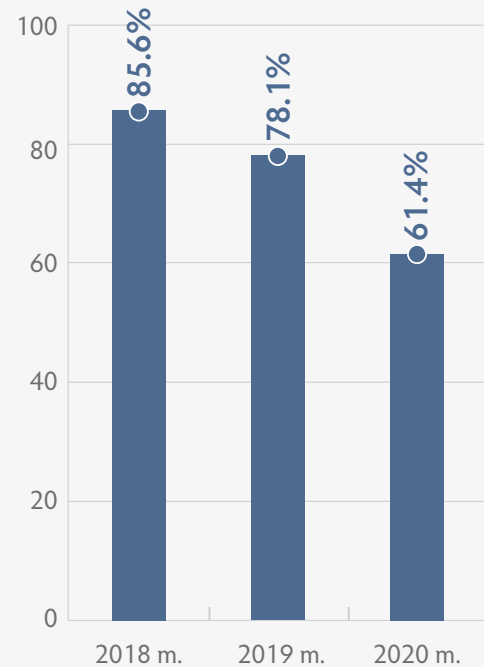
- ◆ Suorganizuoti 47 seminarai
- ◆ Renginiuose kvalifikaciją kėlė 890 teisėjų

Patvirtinta mokymų programų:

Kvalifikaciją kėlė teisėjų*:

* Kvalifikaciją kėlusius teisėjų skaičius priklauso nuo patvirtintų programų skaičiaus, mokymų pagal programas pasikartojamumo, grupių dydžio.

Dėl COVID-19 pandemijos ir su ja susijusių suaugusiųjų neformaliojo švietimo organizavimo apribojimų suplanuoti mokymai teisėjams 2020 m. pavasarį buvo perkelti, o rudenį ir žiemą, atsiradus techninėms galimybėms, buvo organizuojami nuotoliniu būdu. NTA visus norinčius lektorius apmokė, kaip dirbti su NTA turima mokymų platforma ZOOM.

2020 M.

- ♦ 30 seminarų vyko auditorijose, o 17 seminarų vyko nuotoliniu būdu. Nuotoliniai seminarai sudarė per 36 proc. visų seminarų.
- ♦ Patys populiariausi 2020 m. buvo bendrųjų gebėjimų mokymai – seminaras pagal Teisėjų bendrųjų gebėjimų mokymo programą „**Kritiniai pokalbiai, jų valdymas**“. Šis seminaras vyko 3 kartus. Į visus šios temos seminarus registravosi daugiausia dalyvių: 117, 132 ir 138*.

* Į šiuos mokymus 2020 m. registravosi po 7 dalyvius į 1 vietą.

- ◆ Teisėjams seminarus vedė 42 skirtingi lektoriai.
- ◆ Lektorių mokymų vedimas įvertintas 4,8 balo iš 5 galimų.
- ◆ 97,3 proc. apklausose dalyvavusių respondentų nurodė, kad seminarai jiems buvo naudingi, o 94,6 proc. – mokymuose rekomenduotų sudalyvauti savo kolegoms.
- ◆ NTA veikla organizuojant mokymus teisėjams įvertinta 4,8 balo iš 5 galimų (2019 m. – 4,8; 2018 m. – 4,7 balo).

Teisėjai taip pat dalyvavo NTA bendradarbiavimo su kitomis institucijomis pagrindais suorganizuotuose mokymuose. 2020 m. dėl pandemijos pavyko suorganizuoti tik 2 tokius mokymus. Juose dalyvavo 66 teisėjai.

Šie mokymai organizuoti bendradarbiaujant su:

- ◆ Lietuvos architektų rūmais;
- ◆ Vyriausiąją tarnybinės etikos komisiją;
- ◆ Teisėjų etikos ir drausmės komisiją.

NACIONALINIAI TEISMŲ DARBUOTOJŲ MOKYMAI

Nuo 2020 m. sausio 1 d. NTA organizuoja teismų valstybės tarnautojų ir darbuotojų, dirbančių pagal darbo sutartis ir gaunančių darbo užmokestį iš valstybės biudžeto, centralizuotą mokymą ir kvalifikacijos kėlimą, išskyrus įstatymuose numatytus atvejus.

2020 m. 33 kvalifikacijos kėlimo renginiuose dalyvavo 627 teismų darbuotojai:

- ◆ **21 mokymuose**, skirtuose teismų raštinių darbuotojams, posėdžių sekretoriams, finansų ir komunikacijos specialistams, kanceliariniams, kokybės vadybos specialistams, savanoriams, teisėjų padėjėjams, asmenims, atsakingiems už asmens duomenų apsaugą teisme ir kt., dalyvavo **406 teismų sistemos darbuotojai**;

- ♦ taip pat vyko ir **12 darbinių susitikimų**, skirtų teismų informacinių technologijų specialistams, lituanistams, psichologams, atstovams spaudai, viešųjų pirkimų specialistams ir teismų savanoriams, juose dalyvavo **221 dalyvis**.

Pirmosios bangos karantinas pristabdė galimybes organizuoti mokymus gyvai, tačiau įsigijus licenciją naudoti ZOOM platformą, renginiai II pusmečio karantino metu organizuoti nuotoliniu būdu. Iš viso 2020 m. buvo suorganizuoti 25 kvalifikacijos kėlimo renginiai nuotoliniu būdu ir 8 kontaktiniu būdu.

Mokymuose pagal **Teisėjų tarybos patvirtintas mokymo programas** su teisėjais 2020 m. taip pat dalyvavo ir 209 teismų darbuotojai.

TARPTAUTINIAI TEISĖJŲ IR TEISMŲ DARBUOTOJŲ MOKYMAI

2020 m. Lietuvos teisėjai kėlė kvalifikaciją Europos teisminio mokymų tinklo (EJTN), Europos teisės akademijos (ERA) bei kitų institucijų rengtuose tarptautiniuose mokymuose. Dėl COVID-19 pandemijos nemažai tarptautinių mokymų buvo atšaukta arba perkelta į 2021m.

- ♦ **2020 m. teisėjai dalyvavo 32 tarptautiniuose mokymuose.** Šiuo laikotarpiu mokymuose dalyvavo **45 teisėjai**:

Pagal EJTN programas mokymuose dalyvavo **26 teisėjai**, organizuotuose ERA – **15 teisėjų**, o kitų organizatorių mokymuose dalyvavo **4 teisėjai**.

2020 m. Mainų programos renginiuose (stažuotės, kurios gali trukti nuo poros dienų iki 1 metų) dalyvavo **9 Lietuvos teisėjai**.

2020 m. NTA mokymo centro iniciatyva organizuotuose mokymuose pagal Europos Tarybos programą „HELP“ (Europos žmogaus teisių švietimo programa teisininkams – angl. *Human Rights Education for Legal Professionals*) dalyvavo **118 dalyvių**.

- ♦ nuotoliniuose mokymuose „Šeimos teisė“, vykusiuose 2020 m. kovo–birželio mėn., dalyvavo 32 asmenys.
- ♦ nuotoliniuose mokymuose „Europos Žmogaus Teisių Konvencija ir Europos Žmogaus Teisių Teismas“, vykusiuose 2020 m. spalio–gruodžio mėn., dalyvavo 45 asmenys.
- ♦ nuotoliniuose mokymuose „Europos Žmogaus Teisių Konvencija ir Europos Žmogaus Teisių Teismas“, vykusiuose 2020 m. lapkričio–gruodžio mėn., dalyvavo 41 asmuo.

Tarptautiniuose mokymuose užsienyje 2020 m. dalyvavo 56 teismų darbuotojai. Pagal EJTN programas mokymuose dalyvavo **31 teismų darbuotojas**, ERA organizuotuose – **24 teismų darbuotojai**, o kitų organizatorių mokymuose dalyvavo **1 teismų darbuotojas**.

Teisėjų taryba, teismų ir NTA atstovai vystė tarptautinį bendradarbiavimą:

- ♦ Nors dėl COVID-19 susiklosčiusi situacija buvo sudėtinga, Teisėjų tarybos ir teismų atstovai dalyvavo Europos teismų tarybų tinklo (ENCJ), Europos teisminio tinklo (EJN), Konsultacinės Europos teisėjų tarybos (CCJE) bei Europos Komisijos efektyves-

niam teisingumui (CEPEJ) veikloje, kuri daugiausiai vyko nuotoliniu būdu.

- ◆ Teismų sistemos atstovai taip pat skaitė pranešimus Lietuvoje vykusiose dviejose nuotolinėse tarptautinėse konferencijose: **„Mediacijos sėkmės istorija ir jos kaina“** ir **„Pažeidžiamos proceso dalyvių grupės teismuose: kaip atpažinti ir atliepti poreikius?“**. Šios konferencijos susilaukė nemažo susidomėjimo, kiekvienoje iš jų dalyvavo daugiau nei 500 klausytojų.

8. Visuomenės informavimas

2020 m. kokybiškai atlikti teismų veiklos viešinimo darbai: visuomenė nuolat buvo informuojama apie teismų veiklą ir sprendimus, priimtus visuomenės susidomėjimo sulaukusiose bylose.

Komunikacijos veiklos planuotos ir įgyvendintos atsižvelgiant į atliktų tyrimų rezultatus ir nusimatytus planus:

- ♦ 2016–2020 m. teismų komunikacijos **strategiją**;
- ♦ teismų komunikacijos **audito rezultatus**;
- ♦ žiniasklaidos monitoringo pusmečio rezultatus – **2 apžvalgas**;
- ♦ vidinės **komunikacijos gaires**.

Praeitais metais **didžiausiu iššūkiu** vykdant Lietuvos teismų komunikaciją tapo **COVID-19** sąlygoti apribojimai, dėl kurių neįvyko daugiau kaip pusė planuotų išorinės ir vidinės komunikacijos renginių, dalies renginių pobūdis pasikeitė. 2020 m. žiniasklaidoje pasirodė du kartus mažiau informacijos, susijusios su teismais. Nepaisant to, kokybiškas visuomenės informavimas apie teismų veiklą ir visuomenę dominančius teisėjų sprendimus nesutrško, kai kurie Lietuvos teismai sudarė sąlygas Lietuvos žurnalistams teismo posėdžius stebėti nuotoliniu būdu, televizijos laidų su teisėjų komentarais skaičius išaugo daugiau kaip dvigubai, vyko ir žiniasklaidoje buvo viešinti nuotoliniai teismų sistemos renginiai.

Svarbiausios 2020 m. LIETUVOS TEISMŲ VEIKLOS

- ♦ balandžio mėn. Lietuvos teismų bendruomenės nariai aktyviai prisijungė prie iniciatyvos „Keliu vėliavą“. Vieningumą ir susitelkimą skatinančioje iniciatyvoje dalyvavę Lietuvos teismų bendruomenės nariai vėliavas kėlė tiek prie teismų pastatų, tiek šalia savo namų.
- ♦ gegužės mėn. NTA dėl pasikeitusių darbo sąlygų teismuose sušvelninus karantiną **pateikė teismams bendravimo su žiniasklaida rekomendacijas** ir šia tema inicijavo diskusiją su žurnalistais;
- ♦ Lietuvos teismai sveikindami visus vaikus su Tarptautine vaikų gynimo diena (birželio 1 d.), organizavo virtualią vaikų piešinių parodą. Šios parodos autoriais tapo vaikai, kurie dalyvavo organizuotoje akcijoje – virtualioje vaikų piešinių parodoje tema „Mano mama/tėtis/sesuo/brolis/močiutė/senelis dirba Teisme“. Gauti piešiniai buvo pristatyti Lietuvos teismų „Facebook“ paskyroje bei teismų interneto svetainėse;
- ♦ spalio 23 d. Konstitucijos ir Europos teisės dienos proga organizuotą teisinių konsultacijų dieną „**Jūs klausiate – mes atsakome**“ 11-os Lietuvos apylinkių teismų ir juose esančių rūmų teisėjų padėjėjai kartu su Lietuvos advokatais ir antstoliais nurodytais telefono numeriais Lietuvos gyventojams suteikė **150 nuotolinių nemokamų teisinių konsultacijų**;
- ♦ gruodžio 15 d. – **Teismų dieną** – suorganizuotame virtualiame protmūšyje teismų istorijos ir veiklos temomis dalyvavo daugiau kaip **100 interesantų**, iš kurių net 25 geriausi buvo apdovanoti NTA prizais; protmūšio transliacija Lietuvos teismų Facebook'e pasiekė beveik 4000 auditoriją.

2020 M. SKAIČIAI

152 – per dieną, **55 353** per metus – žiniasklaidos monitoringo žinučių peržiūra

412 154 – www.teismai.lt lankytojai

663 – teisėjų komentarų žiniasklaidoje

28 – radijo laidos,
172 – TV laidos su teisėjų komentarais

976 – nauji sekėjai „Facebook’e“. Iš viso 2020 m. – **11 245** sekėjai (2019 m. – 10 269).

680 teismų ir NTA straipsnių ir pranešimų spaudai (2019 m. – 826)

Skirtas dėmesys teisiniam švietimui

- ♦ Suorganizuota nuotolinė nemokamų teisinių konsultacijų diena „Jūs klausiate – mes atsakome!“.
- ♦ Dalyvauta projektuose „Kultūros naktis“, „Open House“.
- ♦ Per visus metus istorinę teismų ekspoziciją dėl COVID-19 apribojimų aplankė tik 2 ekskursijos, tačiau inicijavus teismų istorijos faktų pristatymus Lietuvos teismų Facebook’e buvo pasiekta **11 000 auditorija** (2019 m. ekspoziciją gyvai aplankė 1200 interesantų, iš kurių 1000 – moksleiviai).

KOMPETENCIJŲ STIPRINIMAS

Suorganizuoti 8 akad. val. trukmės Komunikacijos strategijos mokymai teismų atstovams spaudai ir NTA komunikacijos specialistams (24 asmenys).

2020 m. taip pat buvo sustiprintas teismo savanorių veiklos koordinavimas.
Plačiau – 5.3 skiltyje „Teismo savanoriai“.

9. Kokybės vadyba

Siekiant kelti teikiamų paslaugų kokybę teismų sistemoje yra įdiegti kokybės vadybos metodai:

1. Asmenų aptarnavimo modelis

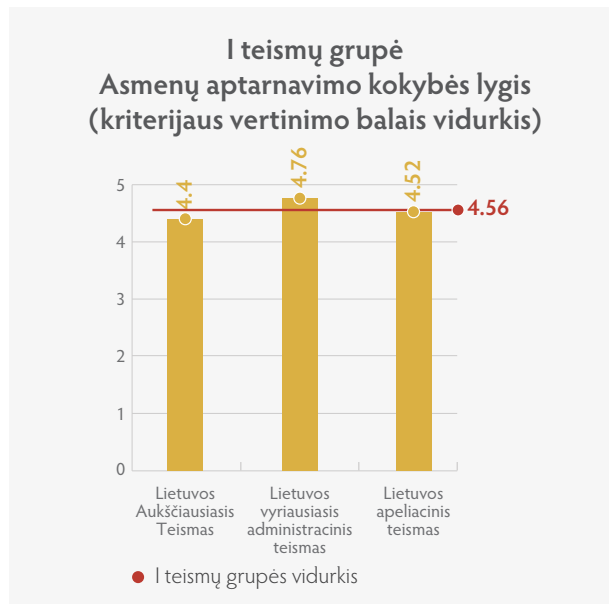
Siekiant užtikrinti vienodą ir kokybišką asmenų, besikreipiančių į teismus, aptarnavimą visuose Lietuvos teismuose, 2019 m. įdiegtas **Asmenų aptarnavimo teismuose modelis**, kurį sudaro:

- ♦ **Asmenų aptarnavimo teismuose standartas (toliau – Standartas)**, teismų darbuotojų bendravimo su asmenimis principų, elgesio taisyklių ir normų rinkinys;
- ♦ **Monitoringo sistema** – aptarnavimo kokybės teismuose kontrolės ir stebėsenos (monitoringo) vertinimo tvarka;
- ♦ **mentorystė** – Standarto ir monitoringo sistemos nuostatų taikymo teisme užtikrinimas (mentoriaus veikla, užtikrinanti mokymus, sudėtingų aptarnavimo situacijų sprendimus, monitoringo organizavimą ir kt.).

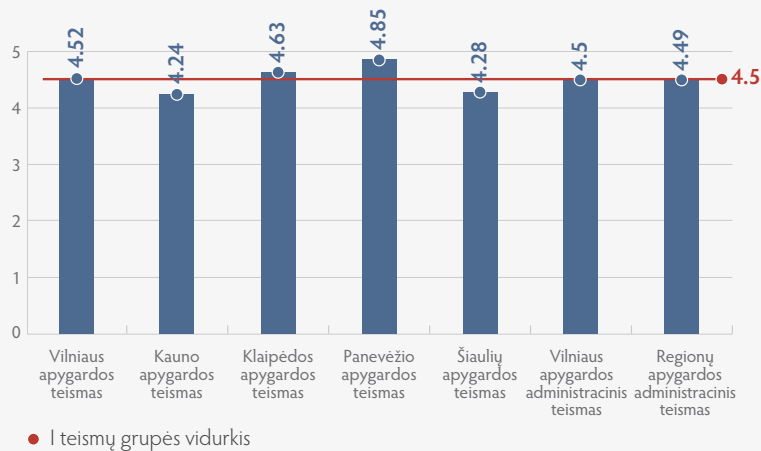
2020 m. teismuose buvo vykdomas asmenų aptarnavimo monitoringas pagal naująjį **Asmenų aptarnavimo teismuose modelį**, kuris leidžia palyginti aptarnavimo kokybę tarp tos pačios grupės teismų, o mentorystė – užtikrinti Asmenų aptarnavimo modelio nuostatų laikymąsi bei mokymąsi taikyti Standarto nuostatas kasdienėje veikloje.

Asmenų aptarnavimo kokybės rezultatų palyginimo tikslais yra nustatytos teismų grupės, jas sudaro:

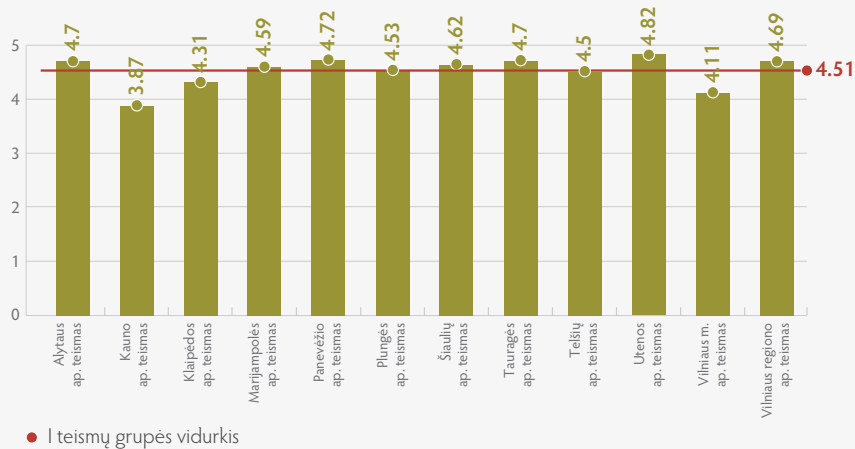
- ♦ I grupė: Lietuvos Aukščiausiasis Teismas, Lietuvos vyriausiasis administracinis teismas, Lietuvos apeliacinis teismas;
- ♦ II grupė: apygardų teismai, apygardų administraciniai teismai;
- ♦ III grupė: apylinkių teismai.

II teismų grupė Asmenų aptarnavimo kokybės lygis (kriterijaus vertinimo balais vidurkis)

III teismų grupė Asmenų aptarnavimo kokybės lygis (kriterijaus vertinimo balais vidurkis)

- ◆ 95 proc. Lietuvos teismų aptarnavimas vertinamas kaip aukštas (nuo 4 iki 4,49 balo) arba labai aukštas (nuo 4,5 iki 5 balų).
- ◆ Visose teismų grupėse panašios aptarnavimo kokybės vertinimo tendencijos. **Tobulintinos asmenų aptarnavimo kokybės sritys, susijusios su:**
 - » **vizualinės informacijos prieinamumu ir pateikimu:** nuorodų į teisme esančias patalpas (raštinę, teismo posėdžių sales ir kt.) aiškumas;
 - » informaciniuose stenduose, ekrane ar interaktyvioje lentoje **pateiktos informacijos apie posėdžius aktualumas.**
- ◆ Asmenims, besikreipiantiems į teismą, ypač svarbus ir gerintinas informacijos apie vėluojančius ar atidedamus posėdžius pateikimas.
- ◆ Palankiausiai teismo lankytojai vertina gerą aptarnavimą (laiku, iš karto) teismo raštinėje (dokumentų priėmimo / išdavimo langelyje) bei pagarbų ir dalykišką teismo darbuotojų (ne teisėjų) bendravimą.

2. Kokybės vadybos sistemos

2020 m. Kokybės vadybos sistemos (toliau – KVS) buvo taikomos ir prižiūrimos septyniuose Lietuvos teismuose (čia KVS įdiegtos 2012–2014 metais ir atitinka tarptautinio standarto „Kokybės vadybos sistemos. Reikalavimai (ISO 9001:2015)“ reikalavimus. 3 teismų (LAT, LVAT ir Klaipėdos apylinkės teismo Klaipėdos miesto rūmų) KVS sertifikavimas baigė galioti 2020 m. spalio mėn.

2020 m.:

- ◆ 7 teismuose atlikti 7 KVS vidaus ir 3 KVS išorės auditai, pateiktos veiklos tobulinimo rekomendacijos.
- ◆ Valdyti svarbūs pokyčiai, susiję su teisinio reguliavimo pasikeitimu: pasikeitusi privačių interesų deklaravimo tvarka, pasikeitusių Valstybės tarnybos įstatymo nuostatų dėl valstybės tarnautojų pareigybių aprašymų įgyvendinimas ir kt.
- ◆ Valdyti pokyčiai ir rizikos, susiję su teismų veikla ir paslaugų teikimu ekstremalių situacijų ir karantino laikotarpiu; įvertintos galimybės ir jos išnaudotos organizuojant darbą nuotoliniu būdu.

10. Projektai

2020 m. buvo tęsiamas projekto **„Teismų veiklos efektyvumo didinimas“**, finansuojamo Europos Sąjungos fondų investicijų lėšomis, kurio biudžetas siekia daugiau negu 2,5 mln. Eur, įgyvendinimas.

Projekto tikslas – didinti teismų veiklos efektyvumą, sukurti pažangaus teismų išteklių valdymo ir bylų paskirstymo modelius bei atnaujinti bylų duomenų tvarkymo procesus ir perkelti juos į elektroninę erdvę.

2020 m. rezultatai:

◆ **Vykdomas LITEKO II modernizavimas:**

- » Užbaigtas LITEKO II modernizavimo 1 iteracijos etapas, kurio metu sukurtas LITEKO II neprocesinių dokumentų valdymo modulis (toliau – LITEKO II DVS) ir pradėtas eksploatuoti gamybinėje aplinkoje.
 - » 2020 m. liepos 20–29 d. įvykdyti LITEKO II DVS mokymai nuotoliniu būdu, kurių metu apmokyta 290 LITEKO II DVS naudotojų ir administratorių.
 - » Pradėtas LITEKO II 2 iteracijos etapas: parengta analizės dokumentacija, apimanti LITEKO II atnaujinimo po 2018 m. teismų reorganizavimo poreikius, proceso įvykių fiksavimo ir atvaizdavimo funkcionalumų praplėtimo poreikius, subprocesų administravimo įrankių funkcionalumų poreikius, darbalaukio funkcionalumų, susijusių su iteracijoje atliktais darbais, poreikius, pradėti projektavimo darbai.
 - » Įvykdytas bylų skirstymo modulio sukūrimo viešasis pirkimas, vykdomas 1 iteracijos analizės ir projektavimo etapas.
 - » Įvykdytas statistikos posistemio sukūrimo paslaugų viešasis pirkimas, vykdomas 1 iteracijos analizės etapas.
- ◆ 2020 m. kovo mėn. sukurtas projekto viešinimo filmukas apie Lietuvos teismų teikiamas el. paslaugas. Filmukas buvo viešintas Lietuvos teismų „Youtube“ kanale, tinklalapyje teismai.lt, Lietuvos teismų „Facebook“ ir „LinkedIn“ platformoje.
 - ◆ 2020 m. rugsėjo 17 d. suorganizuota nuotolinė konferencija „Efektyvus teismų išteklių valdymas: XXI a. iššūkiai“, kurioje dalyvavo 97 dalyviai.

2020 m. buvo tęsiamas Europos Komisijos finansuojamo projekto **„Teismo bendradarbiavimo baudžiamosiose bylose plėtojimas“** įgyvendinimas. Projektas įgyvendinamas su Latvijos Respublikos Nacionaline teismų administracija ir Kroatijos Respublikos teisingumo ministerija.

Projekto tikslas – skatinti teisminį bendradarbiavimą baudžiamosiose bylose ir prisidėti prie veiksmingo ir nuoseklaus Europos Sąjungos abipusio pripažinimo priemonių taikymo baudžiamosiose bylose.

2020 m. rezultatai:

- ◆ parengta studija „Bendrosios kompetencijos teismų praktikos apibendrinimas“;
- ◆ 2020 m. gruodžio mėn. organizuoti mokymai **„Teismo bendradarbiavimo baudžiamosiose bylose plėtojimas“**, juose dalyvavo 109 dalyviai.

2020 m. Lietuvos teismai pradėjo įgyvendinti 2014–2021 m. Europos ekonominės erdvės ir Norvegijos finansinių mechanizmų programą „**Teisingumas ir vidaus reikalai**“, kuri orientuota į 5 strategines kryptis:

- ♦ teisėjų korpuso formavimo skaidrumo ir nepriklausomumo stiprinimą;
- ♦ teismo proceso vedimo kokybės gerinimą;
- ♦ aptarnavimo Lietuvos teismuose kokybės gerinimą;
- ♦ teismų infrastruktūros tobulinimą;
- ♦ saugumo Lietuvos teismuose didinimą.

2020 m. birželio 15 d. pradėtas įgyvendinti projektas „**Kokybės, paslaugų ir infrastruktūros tobulinimas Lietuvos teismuose**“, finansuojamas 2014–2021 metų Europos ekonominės erdvės finansinio mechanizmo lėšomis, jo biudžetas siekia daugiau negu 6,7 mln. Eur.

Projekto tikslas – sukurti efektyvesnę ir veiksmingesnę teisingumo sistemą.

Projekto uždaviniai:

- ♦ sukurti priemonės teisėjų korpuso formavimo skaidrumui ir nepriklausomumui stiprinti bei didinti teismo proceso vedimo kokybę;
- ♦ didinti teismų aptarnavimo kokybę ir teismų atstovų kompetencijas;
- ♦ tobulinti teismų infrastruktūrą ir didinti saugumo lygį teismuose.

2020 m. rezultatai:

- ♦ Parengta trijų studijų parengimo viešojo pirkimo dokumentacija:
 - » teisėjų atrankos ir vertinimo modelio sukūrimo paslaugų;
 - » teismo proceso vedimo tobulinimo paslaugų;
 - » kompetencijų stiprinimo efektyviam teismų išteklių valdymui paslaugų.
- ♦ Parengta teismų savanorių tarnybos veiklos esamos situacijos analizės atlikimo viešojo pirkimo dokumentacija. Siekiant didinti teismų savanorių tarnybos matomumą, sukurtas teismų savanorių tarnybos logotipas, sukurti teismų savanorių tarnybos skiriamieji ženklai, įsigytas teismo savanorių startinis paketas (atributika).
- ♦ Suorganizuoti 5 tarptautiniai nuotoliniai susitikimai su Norvegijos ekspertais projektų veikloms aptarti.
- ♦ Kuriamas projekto viešinimui skirtas tinklalapis.
- ♦ Pradėti 3-jų teismų infrastruktūros modernizavimo darbai: kuriamos ir pritaikomos teismų viešosios erdvės prie teismo lankytojų poreikių ir gerinamas fizinis saugumas teismuose.

2020 m. liepos 9 d. partnerio teisėmis pradėtas įgyvendinti projektas „***Teisingumo grandinės darbo kokybės gerinimas ir kompetencijų stiprinimas, siekiant apsaugoti smurto šeimoje ir dėl lyties aukas***“, finansuojamas 2014–2021 metų Norvegijos finansinio mechanizmo lėšomis, jo biudžetas siekia apie 3,5 mln. Eur.

Projekto tikslas – tobulinti smurto artimoje aplinkoje prevencinę politiką teismuose ir teisėsaugos institucijose, stiprinti kompetencijas ir tarpinstitucinį bei tarpvalstybinį bendradarbiavimą, siekiant veiksmingo funkcijų pasidalijimo ir užkirsti kelią smurtui artimoje aplinkoje.

2020 m. rezultatai:

- ◆ Parengta teisinio reguliavimo smurto artimoje aplinkoje studijos parengimo paslaugų viešojo pirkimo dokumentacija.
- 2020 m. įgyvendinta dvišalio bendradarbiavimo fondo veikla dvišaliams santykiams tarp Lietuvos ir Norvegijos stiprinti:
- ◆ 2020 m. gruodžio 9 d. organizuotas internetinis seminaras anglų kalba „***Supaprastinto baudžiamojo proceso organizavimas***“ (ang. „***Simplified criminal procedures***“), kuriame dalyvavo 80 dalyvių.

11. Asmens duomenų apsauga

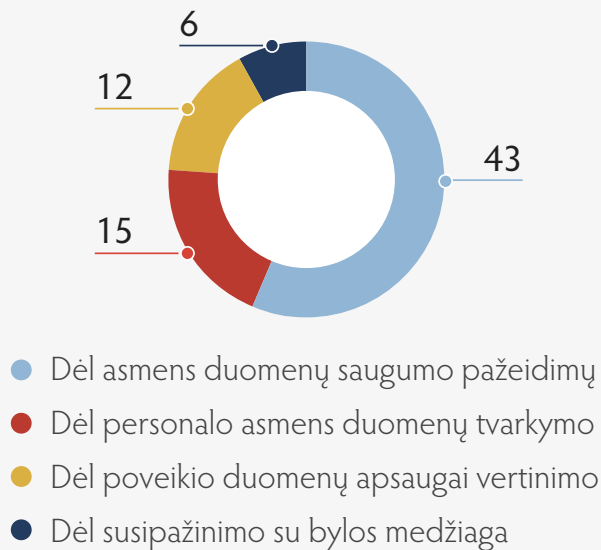
2020 metais, kaip ir 2019 metais, didelis dėmesys skirtas asmens duomenų apsaugos kultūros stiprinimui teismuose ir teismų sistemos darbuotojų, tvarkančių asmens duomenis, informuotumo didinimui asmens duomenų apsaugos srityje, siekiant užtikrinti, kad asmens duomenų tvarkymas atitiktų Bendrojo duomenų apsaugos reglamento (BDAR) ir kitų teisės aktų, reglamentuojančių asmens duomenų tvarkymą ir apsaugą, reikalavimus.

2020 m.:

- ◆ Lietuvos Respublikos teisingumo ministerijai pateikti proceso įstatymų pakeitimų projektai, kuriuos asmens duomenų apsaugos reformos kontekste parengė Teisėjų tarybos sudaryta tarpinstitucinė darbo grupė;
- ◆ parengti ir teismų intranete paskelbti atsakymai į teismų dažniausiai užduodamus klausimus dėl asmens duomenų tvarkymo (BDAR taikymo ir įgyvendinimo kontekste);
- ◆ COVID-19 pandemijos metu atitinkami procesai ir procedūros operatyviai pritaikyti organizuojant teismų ir NTA darbuotojų darbą nuotoliniu būdu bei imantis kitų neatidėliotinų veiksmų teismų ir NTA darbuotojų ir klientų saugumui užtikrinti;
- ◆ Vilniaus apygardos administracinis teismas ir Vilniaus miesto apylinkės teismas atliko duomenų tvarkymo operacijos – pokalbių telefonu įrašymo – poveikio duomenų apsaugai vertinimus;
- ◆ patvirtinti Teismų procesinių sprendimų bei teisėjų drausmės bylose priimtų sprendimų viešo skelbimo tvarkos pakeitimai, tarp jų ir reagavimo į informaciją dėl galimai tinkamai nenuasmeninto teismo procesinio sprendimo proceso schema;
- ◆ suorganizuotas nuotolinis teismų darbuotojų, koordinuojančių asmens duomenų apsaugos klausimus teismuose, susitikimas-diskusija „Asmens duomenų tvarkymas teismuose“, kurio metu teismų sistemos duomenų apsaugos pareigūnas aptarė darbuotojų asmens duomenų tvarkymo aktualijas COVID-19 pandemijos metu, pasidalino įžvalgomis dėl netinkamai nuasmenintų teismų procesinių sprendimų ir kitų asmens duomenų saugumo pažeidimų rizikų teismams tvarkant asmens duomenis ir kt.;
- ◆ atliktas asmens duomenų tvarkymo teismuose ir NTA, įgyvendinant BDAR reikalavimus, vidaus auditas.

Teismų sistemos duomenų apsaugos pareigūnas teikė konsultacijas teismų darbuotojams asmens duomenų tvarkymo klausimais: iš viso 2020 m. suteikė **124 konsultacijas**, iš jų – 89 telefonu, 35 – el. paštu (2019 m. suteikė **101 konsultaciją**, iš jų – 73 telefonu, 28 – el. paštu).

2020 m. dažniausiai teismų užduodami klausimai

2020 metais, kaip ir 2019 metais, teismų darbuotojams, tvarkantiems asmens duomenis, išlieka aktualūs BDAR įgyvendinimo ir taikymo klausimai, ypač dėl reagavimo į galimus asmens duomenų saugumo pažeidimus, pažeidimų tyrimo, vertinimo, dokumentavimo bei personalo asmens duomenų tvarkymo. Nemažai klausimų buvo sulaukta dėl poveikio duomenų apsaugai vertinimo, nes 2020 metais, kaip minėta, du teismai atliko duomenų tvarkymo operacijos – pokalbių telefonu įrašymo – poveikio duomenų apsaugai vertinimus.

12. Teismų finansavimas

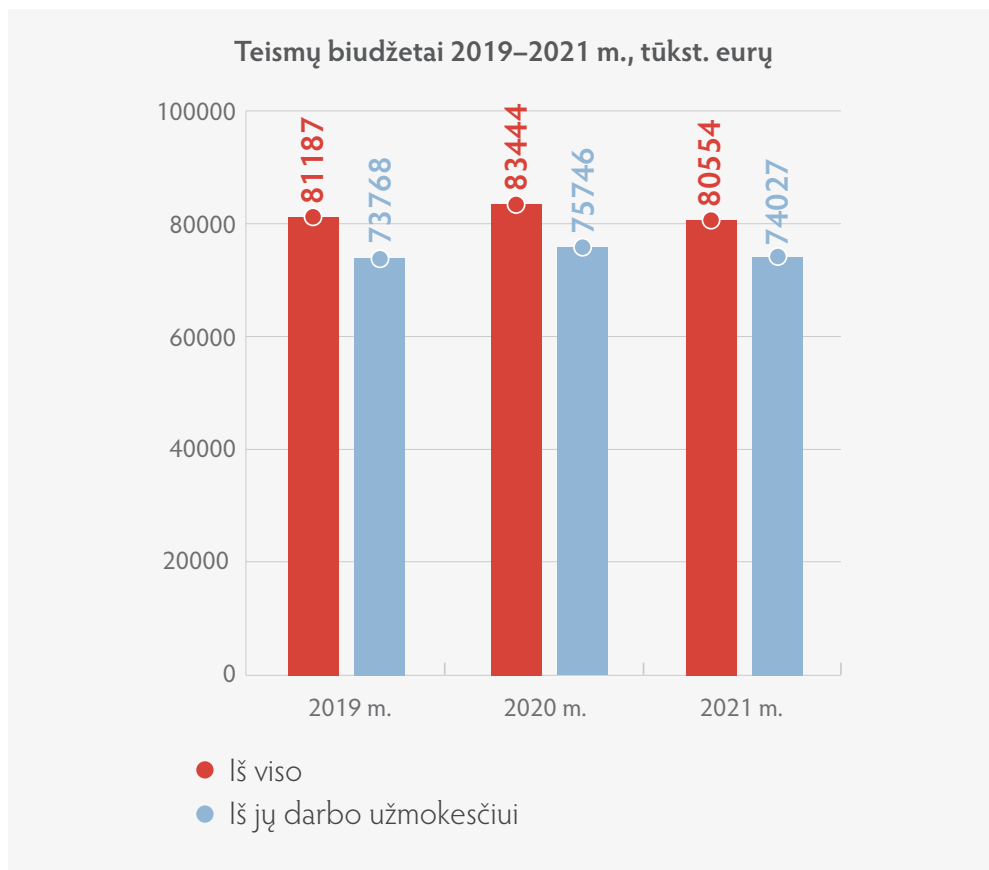

2020 m. teismams valstybės biudžeto įstatymu buvo skirta 83444 tūkst. eurų, iš jų darbo užmokesčiui – 75746 tūkst. eurų asignavimų. Lyginant su 2019 m., finansavimas padidėjo 2,8 %.

Teismų mokėtinos sumos, 2020 m. gruodžio 31 d. preliminariais duomenimis, sudaro 1201 tūkst. eurų, iš jų darbo užmokesčiui – 830 tūkst. eurų, prekėms ir paslaugoms – 282 tūkst. eurų.

2020 m. buvo rengiamas 2021 m. biudžetas. Teismams 2021 m. valstybės biudžeto įstatymu buvo patvirtinta 80554 tūkst. eurų asignavimų, t. y. 2890 tūkst. eurų arba 3,5 % mažiau nei 2020 m. 2021 m. asignavimai mažėja dėl objektyvios priežasties – 2020 m. baigtas įgyvendinti neproporcingai sumažintų atlyginimų dalies teisėjams ir valstybės tarnautojams grąžinimo įstatymas, kuriam 2019 ir 2020 m. biudžete buvo skirta po 4806 tūkst. eurų.

Virš 90 % teismų biudžeto sudaro asignavimai teismų darbo užmokesčiui ir socialinio draudimo išlaidoms, o prekėms ir paslaugoms tenka tik iki 7 % visų asignavimų, tačiau nemaža dalis teismų sistemos poreikių finansuojami centralizuotai per NTA vykdomas programas ir projektus.

13. Nacionalinės teismų administracijos veikla

Nepaisant dėl COVID-19 pandemijos įvestų apribojimų, NTA specialistams pavyko sklandžiai aptarnauti teismus, teismų savivaldos institucijas, rūpintis teismų darbo sąlygomis ir į teismus besikreipiančių žmonių interesais. COVID-19 nesutrukdė suorganizuoti Visuotinio teisėjų susirinkimo: jis pirmąkart buvo vykdytas nuotoliniu būdu – tai pareikalavo didžiulio visos teismų bendruomenės susitelkimo bei inovatyvių sprendimų informacinių technologijų srityje. Būtent šios srities specialistų pastangomis buvo sukurtos ir palaikytos nuotolinio darbo teismų sistemoje galimybės.

2020 M. NTA APTARNAVO

- ♦ **9** savivaldos institucijas ir komisijas;
- ♦ **22** Lietuvos teismus su daugiau kaip **3500** juose dirbančių asmenų; NTA siekė ne tik užtikrinti sąlygas efektyviai teismų veiklai, bet ir rūpintis teismų lankytojais;
- ♦ 2020 m. duomenimis, NTA teikiamos paslaugos ir aptarnavimas vertinti kaip kokybiški – **4,3** balo iš 5 (2019 m. – 4,2 iš 5).
- ♦ „Taikinamojo tarpininkavimo (mediacijos) sistemos plėtra“.

2020 M. NTA VEIKLOS PRIORITETAİ:

- ♦ Investicijų projektas „Vilniaus mieste veikiančių teismų pastato Vilniuje, Šeimyniškių g. 28, statyba“ perduotas įgyvendinti VĮ Turto bankui.
- ♦ Buvo įgyvendinami 2014–2021 metų Europos ekonominės erdvės ir Norvegijos finansinių mechanizmų finansuojamos programos „Teisingumas ir vidaus reikalai“ projektai.
- ♦ Sustiprinta antikorupecinė kultūra teismų sistemoje (atsparumas, skaidrumas, atvirumas).
- ♦ Tęstos teismų veiklos optimizavimo iniciatyvos.
- ♦ Plėtotos teismų elektroninės paslaugos.

Tarptautiniai projektai

2020 m. buvo įgyvendinami projektai, kurių bendras biudžetas siekia daugiau nei 10 mln. eurų:

- ♦ „Kokybės, paslaugų ir infrastruktūros tobulinimas Lietuvos teismuose“;
- ♦ „Teisingumo grandinės darbo kokybės gerinimas ir kompetencijų stiprinimas, siekiant apsaugoti smurto šeimoje ir dėl lyties aukas“;
- ♦ „Teismų veiklos efektyvumo didinimas“;
- ♦ „Teisminio bendradarbiavimo baudžiamosiose bylose plėtojimas“;

Plačiau – žr. skyriuje „Projektai“.

Informacinių technologijų darbai

Siekiant užtikrinti nuotolinį teismų darbą įsigyta papildoma vaizdo konferencijų įranga (5 stacionarūs ir 13 mobilių komplektų teismams, 5 mobilūs komplektai įkalinimo vietų įstaigoms) bei išplėstos sistemos ryšio galimybės. Buvo įsigyta 180 nuotolinio bendradarbiavimo įrankio ZOOM licencijų ir 418 kompiuterinių kamerų.

Tam, kad teismų infrastruktūros komponentai veiktų nuosekliai ir kasdien būtų profesionaliai prižiūrimi (palaikomi), įsigytos šios paslaugos bei technika:

- ♦ **22** nešiojamieji kompiuteriai ir **191** stacionarusis kompiuteris teismams;
- ♦ **21** nespaltotas daugiafunkcis įrenginys teismams;
- ♦ **11** komutatorių teismams;
- ♦ LITEKO infrastruktūros valdymo ir virtualizacijos tarnybinių stočių kompleksas;
- ♦ teismų infrastruktūros (techninės ir programinės įrangos, įskaitant jų sudedamąsias dalis) pogarantinės priežiūros paslaugos;
- ♦ LITEKO II programinės įrangos licencijos ir jų palaikymas;
- ♦ praplėsta tarnybinių stočių operatyvinė atmintis.

NTA 2020 m. sėkmingai organizavo teismų pastatų ir jų inžinerinių sistemų remonto ir statybos darbus, teikė teismams būtiniausias darbo priemones.

Atlikta:

- ♦ 8 teismų **pastatų ir jų inžinerinių sistemų įvairios apimties remonto darbai** skirtinguose teismuose ir teismo rūmuose;
- ♦ 1 teismo pastate **įrengta gaisrinės signalizacijos sistema**, 1 teismo pastatui parengtas gaisrinės signalizacijos sistemos įrengimo projektas, gautas statybos leidimas ir atliktas sistemos įrengimo darbų pirkimas;
- ♦ 1 teismo pastatui **parengtas oro kondicionavimo sistemos įrengimo projektas** ir atlikti I etapo sistemos įrengimo darbai;
- ♦ 8 teismuose, būtiniausiose patalpose, **papildomai įrengti oro kondicionieriai**;
- ♦ 3 teismuose **įrengti neįgaliųjų keltuvai**, užtikrinantys geresnį teismo paslaugų prieinamumą žmonėms turintiems judėjimo negalią;
- ♦ 5 teismų pastatuose **suremontuoti ir neįgaliųjų poreikiams pritaikyti sanitariniai mazgai**.

NTA 2021 M. VEIKLOS PRIORITETAİ

- ◆ Inicijuoti ilgalaikės teismų sistemos vystymosi vizijos sukūrimą.
- ◆ Užtikrinti 2014–2021 metų Europos ekonominės erdvės ir Norvegijos finansinių mechanizmų finansuojamos programos „Teisingumas ir vidaus reikalai“ projektų veiklų vykdymą.
- ◆ Sudaryti teismų procesinių ir nep procesinių dokumentų valdymo per Lietuvos teismų informacinę sistemą LITEKO sąlygas.
- ◆ Stiprinti antikorupcinę kultūrą teismų sistemoje.
- ◆ Perdavus investicijų projektą „Vilniaus mieste veikiančių teismų pastato Vilniuje, Šeimyniškių g. 28, statyba“ VĮ Turto bankui, atstovauti teismų sistemai projekto įgyvendinimo procese.

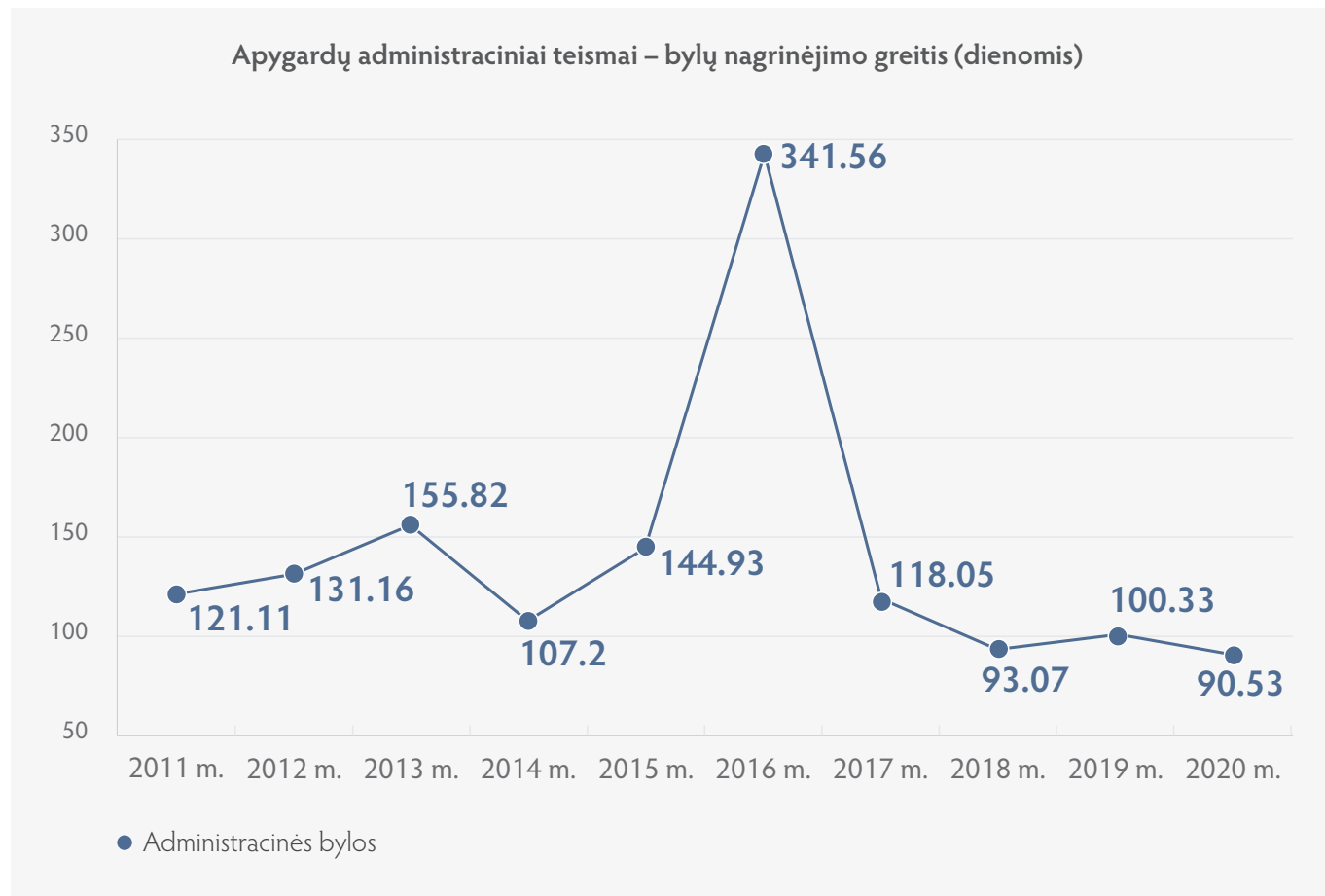

Priedai

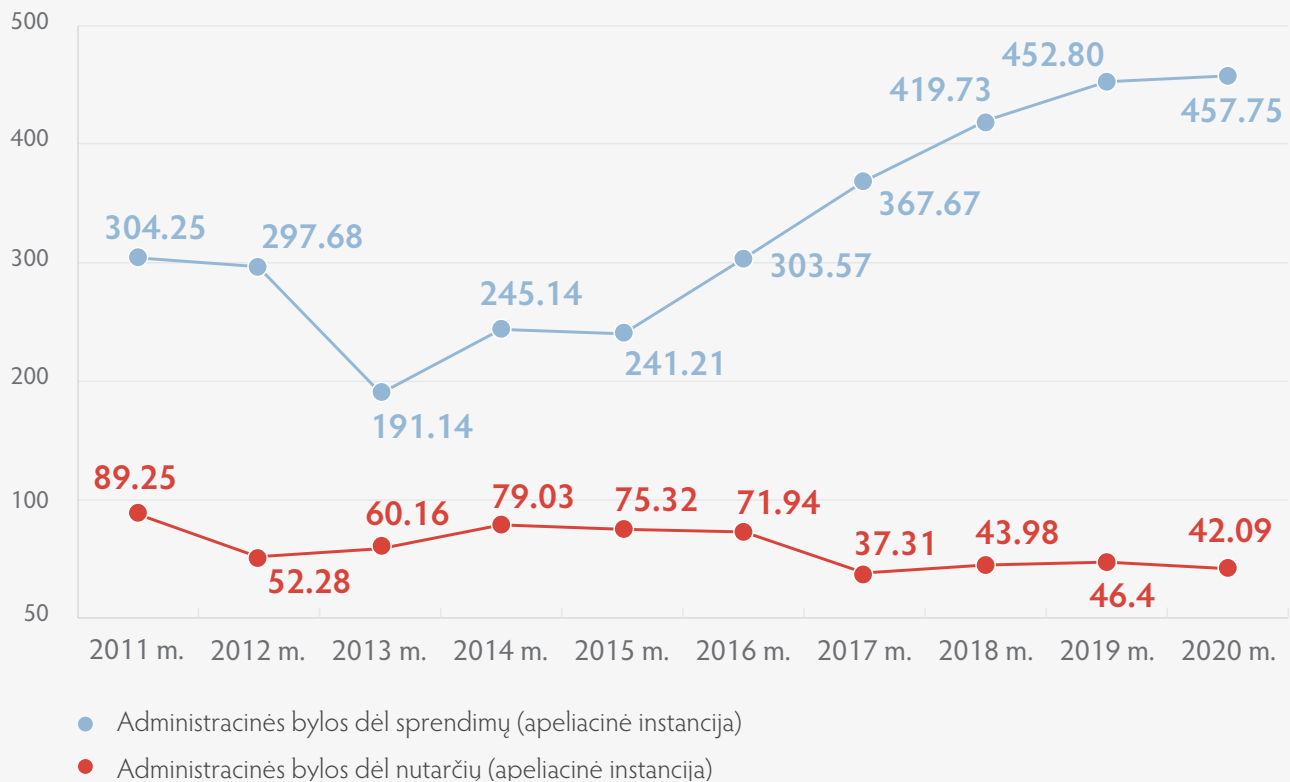
1. Priedas

Bylų nagrinėjimo greitis (dienomis)

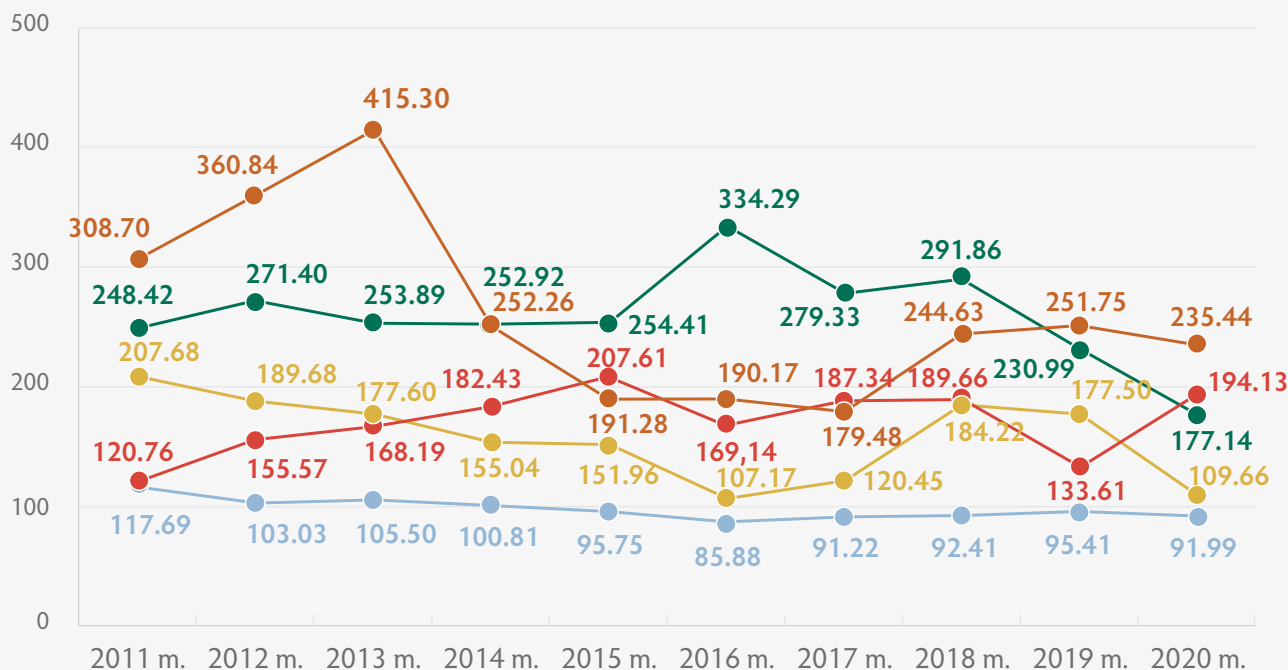
Lietuvos vyriausiasis administracinis teismas – bylų nagrinėjimo greitis (dienomis)

II atskiros bylų kategorijos

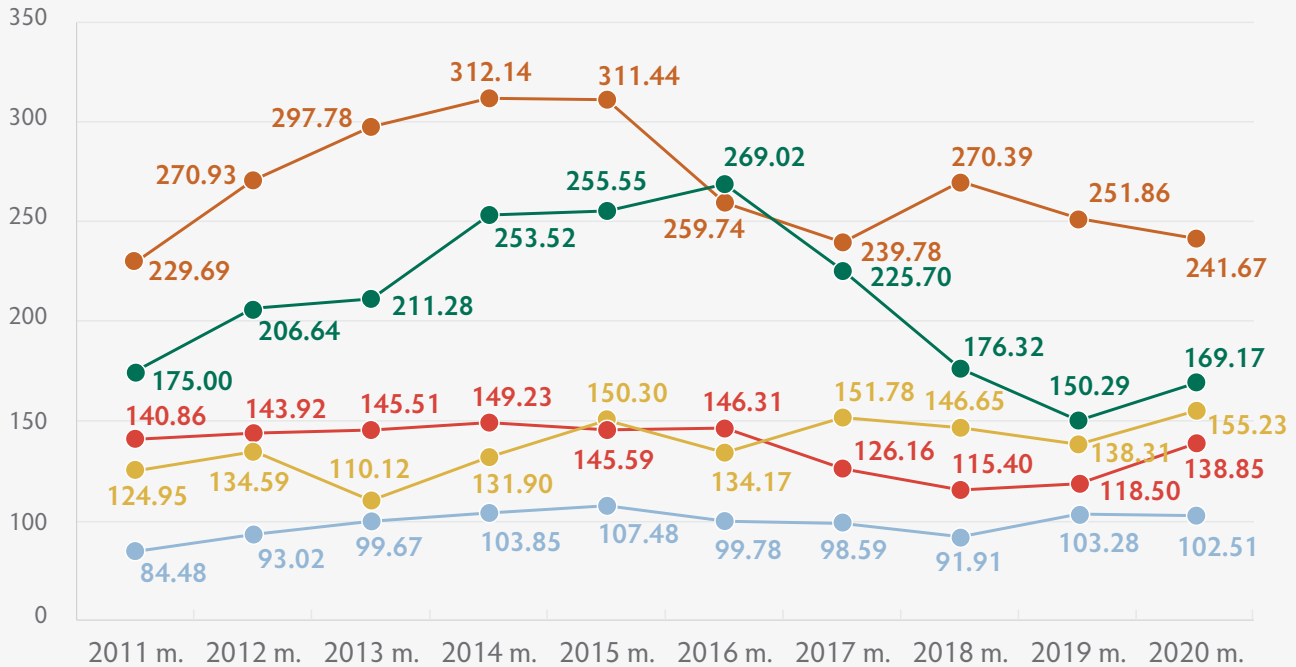
Civilinių bylų nagrinėjimo greitis (dienomis)

- Apylinkių teismai (I instancija bendras procesas)
- Apygardų teismai (I instancija ginčo teisena)
- Apygardų teismai (apeliacija dėl sprendimų)
- Lietuvos apeliacinis teismas (apeliacija dėl sprendimų)
- Lietuvos Aukščiausiasis Teismas

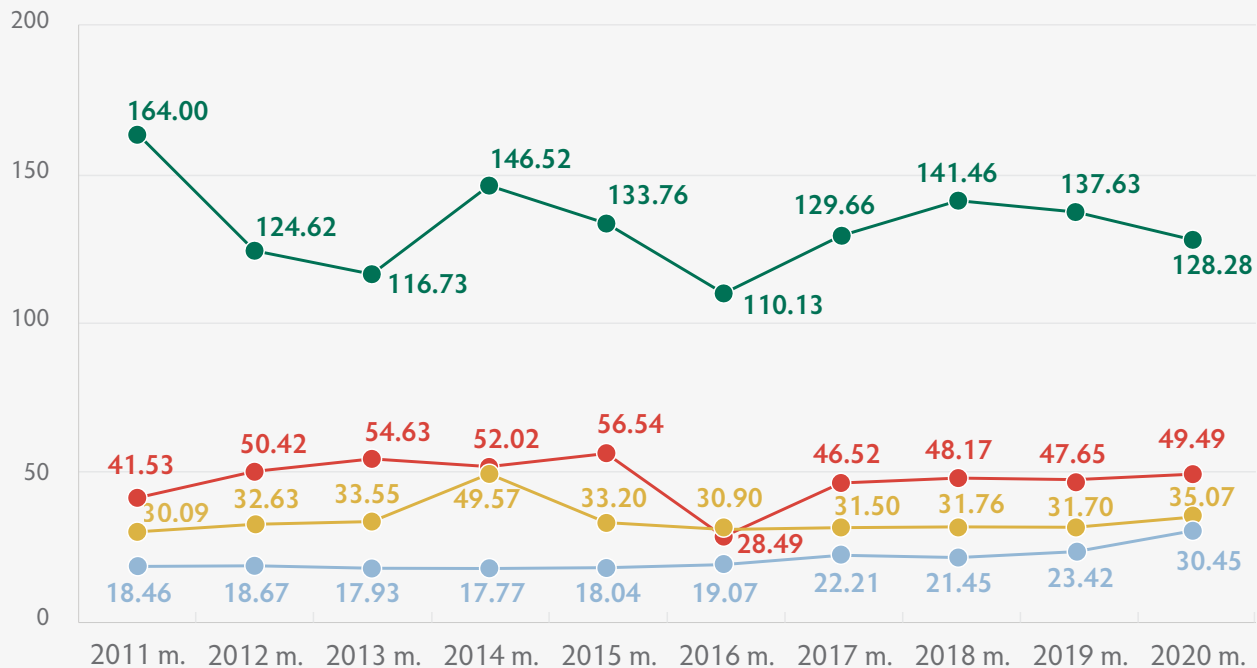
Baudžiamųjų bylų nagrinėjimo greitis (dienomis)

- Apylinkių teismai (I instancija bendras procesas)
- Apygardų teismai (I instancija bendras procesas)
- Apygardų teismai (apeliacija dėl nuosprendžių)
- Lietuvos apeliacinis teismas (apeliacija dėl nuosprendžių)
- Lietuvos Aukščiausiasis Teismas

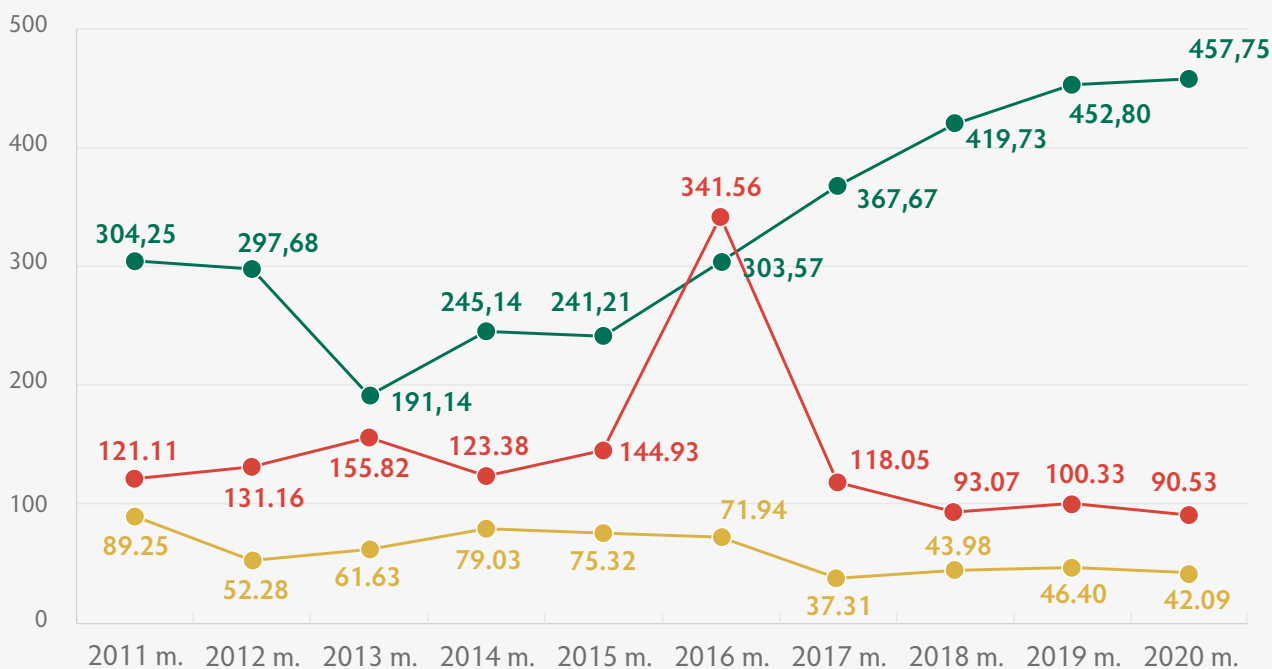
Administracinių nusižengimų bylų nagrinėjimo greitis (dienomis)

- Apylinkių teismai
- Apygardų teismai (apeliacinė instancija pagal apeliacinius skundus)
- Apylinkių teismai (pagal skundus)
- Lietuvos Aukščiausiasis Teismas

Administracinių bylų nagrinėjimo greitis (dienomis)

- Lietuvos vyriausiasis administracinis teismas (apeliacinė instancija pagal atskiruosius skundus)
- Apygardų administraciniai teismai (I instancija)
- Lietuvos vyriausiasis administracinis teismas (apeliacinė instancija pagal apeliacinius skundus)